

Pieni Roobertinkatu 1–3 & Kasarmikatu 30–32

Rakennushistoriallinen selvitys
31.8.2012

ark-byroo

TILAAJA

HELEN

Yhteystiedot:

Sähkötalo

Kampinkuja 2

00090 HELEN

p. vaihde (09) 6171

OHJAUSRYHMÄ

Antti Annila, HELEN

Riitta Salastie, Helsingin kaupungin kaupunkisuunnitteluvirasto

Anne Mäkinen, Helsingin kaupungin kaupunginmuseo

KONSULTTI

Arkkitehtitoimisto ark-byroo

Pohjoinen Hesperiankatu 13 B 17

00260 Helsinki

p. 010 235 0566

www.arkbyroo.fi

TYÖRYHMÄ

Marianna Heikinheimo, arkkitehti, projektista vastaava rakennustutkija

Mia Puranen, arkkitehti, rakennustutkija

Eero Astala, graafikko

Sami Heikinheimo, valokuvaaja

NYKYTILAVALOKUVAT

© Sami Heikinheimo, ark-byroo

SUORITUSAJANKOHTA

Työ on suoritettu heinä–elokuussa 2012.

© Arkkitehtitoimisto ark-byroo

KÄYTETYT LYHENTEET

FMA Arkkitehtuurimuseo

HELEN Helsingin Energia

HKA Helsingin kaupungin kaupunginarkisto

HEL PTJ Helsingin kaupungin paikkatietojärjestelmä

RakVV Helsingin kaupungin rakennusvalvontaviraston arkisto

HKR Helsingin kaupungin rakennusvirasto

HKM KA Helsingin kaupunginmuseon kuva-arkisto

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
1.1	Kohde	5
1.2	Sähkön jakamisesta Helsingissä	9
1.3	Tehtävä	10
1.4	Perustiedot	12
2	Rakennusvaiheet	14
2.1	Kasarmintorin sähköasema ja hallintorakennus 1908–1909	16
2.2	Työpaja- ja varistorakennus 1925–1926	30
2.3	Teknillisten laitosten rakennus 1929–1931	35
3	Muutosvaiheet	44
3.1	Muutosten kronologia	46
4	Nykytila	53
4.1	Sisätilat	53
4.2	Julkisivut ja pihat	86
5	Yhteenveto	94
	Lähteet	97
	Liitteet	101

Helsingin kartta vuodelta 1878. Pienen Roobertinkadun ja Kasarmikadun kulma merkitty kuvaan. Iltanen 2005.

I Johdanto

I.1 Kohde

Kun Helsingin kaupungin sähkölaitos oli perustettu 1906, se ryhtyi laajoihin rakennushankkeisiin toimintansa järjestämiseksi. Alkuvuosien suurimpia rakennushankkeita olivat itse sähköjakeluverkon ohella Suvilahden voimala ja kaasulaitos sekä Kasarmintorin sähköasema ja hallintorakennus. Arkkitehti Selim A. Lindqvist suunnitteli molemmat kohteet. Tämä rakennushistoriallinen selvitys käsittelee Kasarmintorin rakennuksia osoitteessa Pieni Roobertinkatu 1-3.

Kiinteistö koostuu kolmesta Helsingin sähkölaitoksen eri aikaan rakennuttamasta osasta. 1909 valmistunut nelikerroksinen Kasarminkadun sähköasema ja hallintorakennus sijoittuu Kasarminkadun varteen ja katujen kulmaan. Kaupunginarkkitehti Gunnar Taucherin virkatyönään suunnittelema nelikerroksinen työpaja- ja varastorakennus sijaitsee korttelin sisällä. Kolmas, Pikku Roobertinkadun varteen 1931 valmistunut viisikerroksinen teknillisten laitosten toimistorakennus, on niin ikään Taucherin suunnittelema.

Selim A. Lindqvist suunnitteli Helsingin kunnalliselle sähkölaitokselle edellisten lisäksi myös Töölön (Runeberginkatu 52) ja Kallion sähköjakeluaseman (Kaar-

lenkatu 5) 1911. Edistykselliset eurooppalaiset arkkitehdit alkoivat 1900-luvun alussa kiinnostua teollisuusrakennuksista suunnittelutehtävinä. Tunnetuin lienee saksalainen Peter Behrens, joka suunnitteli AEG:lle eli Allgemeine Elektrizitätsgesellschaft -yhtiölle höyryturbiinilaitoksen rakennuksen Berliiniin 1808-09 samanaikaisesti kuin Lindqvist työskenteli Helsingin sähkölaitokselle Kasarmintorin ja Suvilahden suunnittelutehtävien parissa.

Selim A. Lindqvist tunnetaan betonirakenteiden käytön uranuurtajana suomalaisen arkkitehtuurin kentässä. Uransa alusta alkaen hän työskenteli yhteistyössä taitavien rakennesuunnittelijoiden ja rakentajien kanssa. Kasarmintorilla Lindqvistin työparina oli insinööri Jalmar Castrén.

Kasarmintorin sähköasema ja hallintorakennus on paitsi teollinen rakennus, myös hallintorakennus. Helsingin keskustaan oli 1890-luvulta alkaen rakennettu edustavia liikepalatseja, mitä mallia myös sähkölaitoksen rakennus noudatti.

Gunnar Taucher sai Helsingin kaupunginarkkitehtina suunniteltavakseen mitä moninaisimpia rakennuksia. Taucherin

Kasarmintori 1930-luvun lopulla. Edustalla Selim A. Lindqvistin suunnittelema, sittemmin purettu Kaartinhalli vuodelta 1907. Taustalla vasemmalla näkyy Kasarmintorin sähköasema. Valokuvaaja: A. Pietinen Oy, HKM KA.

aikana arkkitehtuurilla oli toiset haasteet kuin Lindqvistin. Käytännönläheisyys ja asiallisuus ovat hänen suunnitelmisensa vallitsevia piirteitä. Teknisten laitosten toimistorakennus onnistui tavoittamaan samanaikaisesti sekä oman aikansa moderneimpia piirteitä että vanhemman arkkitehtuurin edustavuutta.

Tutkimuskohde sijaitsee Kaartin kaupunginosassa, joka ulottuu Esplanadipuistosta ja Tähtitorninmäelle. Alueelle vahvistettiin ensimmäinen asemakaava 1812. Sinne rakennettiin 1800-luvun alkupuolella lähinnä puutaloja uusklassismin ihanteiden mukaiseen ruutuverkkoon. Carl Ludwig Engelin suunnittelema Kaartin kasarmi valmistui Kasarmintorin

etelälaidalle 1822. 1800-luvun loppupuoliskolla kivitalojen rakentaminen yleistyi ja 1880-luvulta alkaen kantakaupungin rakennushankkeiden mittakaava muuttui aikaisempaa korkeammaksi kivuten viidestä kuuteen kerrosta korkeaksi. Korttelit rakennettiin täyteen ennen ensimmäistä maailmansotaa. Toisen maailmansodan jälkeen osa vanhemmista rakennuksista korvattiin moderneilla toimistorakennuksilla ja myös monia alueen asuintaloja on muutettu toimistoiksi.

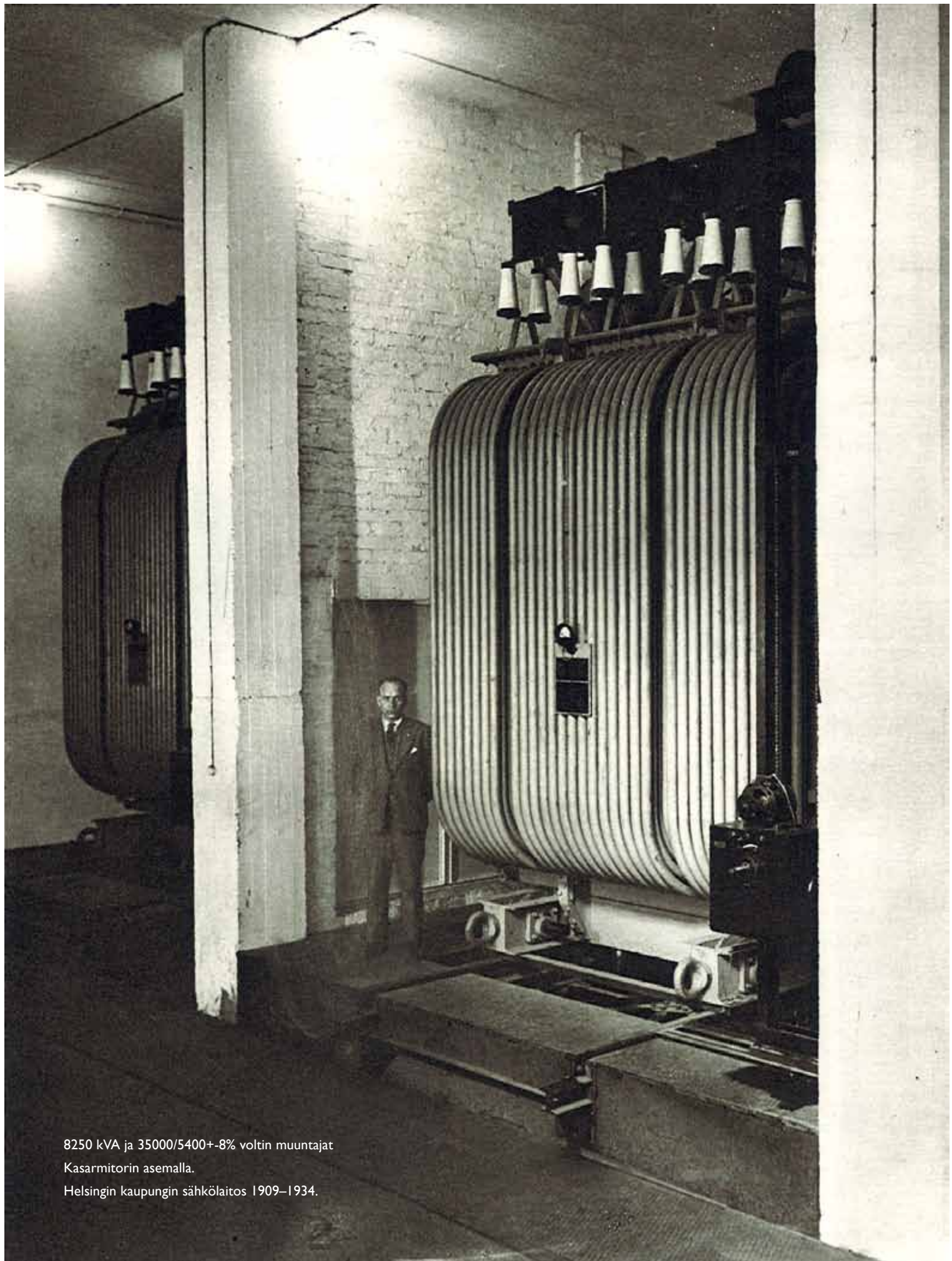
Kasarmintorin sähköasemalla ja hallintorakennuksella on ollut useampia käyttäjiä, mutta sama omistaja yli sadan vuoden ajan. Nyt Helsingin Energia on kuitenkin luopumassa kiinteistön omistuksesta.

Kasarmintorin sähköasema ja hallintorakennus valmistumisensa jälkeen vuonna 1909. HKM KA.

Teknillisten laitosten hallintorakennus valmistui 1931 vanhemman osan naapuriksi. Helsingin kaupungin sähkölaitos 1909–1934.

8250 kVA ja 35000/5400+-8% voltin muuntajat
Kasarmitorin asemalla.
Helsingin kaupungin sähkölaitos 1909–1934.

Sähköaseman henkilökuntaa vuonna 1911. HELEN.

1.2 Sähkön jakamisesta Helsingissä

Helsingin kaupungin sähkölaitos perustettiin kaupunginvaltuuston päätöksellä 1909. Tämän jälkeen kaikki kaupungissa toimineet yksityiset sähköyhtiöt hankittiin lyhyessä ajassa kaupungille. Mallia otettiin erityisesti Tukholmasta, minne oli perustettu kunnallinen sähkölaitos.¹

Sähkön jakelujärjestelmäksi oli vuonna 1909 valittu 2×120 voltin tasavirtajärjestelmä. Suvilahden voimalaitoksella kehitetty 5000 voltin kolmivaihevirta muutettiin Kasarmintorin sähköasemalla tasavirraksi. Tasavirtajärjestelmän valinnan yheksi perustaksi tuli käyttövarmuus, joka voitiin saavuttaa Roballe sijoitetuilla akkumulaattoriparistoilla. Laitakaupungille toimitettiin suurjännitekuluttajille $3 \times 210/120$ voltin kolmivaihe- ja tavallisille kuluttajille 120 voltin vaihtovirtaa.

Vuonna 1931 jatkuvasti kasvavan kuluksen johdosta ei virranjakelua alhaisel-

la jännitteellä voitu enää lisätä, oli aloitettava jakelujärjestelmän muutostyöt. Se merkitsi, että jännitettä korotettiin tasavirta-alueilla 2×125 volttiin ja vaihtovirta-alueilla $3 \times 220/127$ volttiin. Vuonna 1948 tehtiin periaatepäätös, että koko sähkölaitoksen alueella otetaan käyttöön $3 \times 380/220$ voltin vaihtosähkö. Luopuminen tasasähköstä ja $220/127$ voltin vaihtosähköstä sekä siirtyminen $380/220$ voltin vaihtosähköön oli mittava työ myös mittariasentamolle. Jännitteenkorotustyö ja vaihtosähköön siirtyminen saatiin päätökseen 1960-luvun alussa. 4.1.1962 kello 13:30 pysäytettiin sähköaseman viimeinen muuttajakone ja samalla 5 tasasähkölampua sammuiivat. Tasasähkön aika, jota oli kestänyt yli 50 vuotta, oli päättynyt. Raitiotieliikennettä varten toimitettiin edelleen 600 voltin tasasähköä.²

1 Turpeinen 1984, 58-63.

2 Sälejoki 2001, 9.

I.3 Tehtävä

Helsingin Energia on aikeissa myydä kiinteistön. Tästä syystä se on käynnistänyt asemakaavan muuttamisen. Viranomaiset käyttävät tätä selvitystä suojelutarpeiden määrittelyn tukena. Tehtävänä oli siis yleispiirteisen rakennushistoriaselvityksen laatiminen. Työn lähtökohtana oli kaupunginmuseon ja kaupunkisuunnitteluviraston laatima työohjelma. Ajallisesti tehtävä rajattiin olevan rakennuksen tarkasteluun. Tilaajan toivomuksesta kellarikerrosten lähempi tarkastelu suljettiin tehtävän ulkopuolelle.

Keskeisiä arkistolähteitä olivat Helsingin kaupunginarkisto, josta sijaitsevat kolmen rakennusvaiheen alkuperäiset lupapiirustukset, ja Helsingin kaupungin rakennusvalvontaviraston arkisto, missä on myös myöhempien vaiheiden lupadokumentit. Kaikkiin muutoksiin ei ole haettu rakennuslupia ja esimerkiksi julkisivun muutoksista on heikosti piirustuksia. Helsingin kaupungin rakennusviraston arkistossa oli suppea määrä myöhempiä vaiheita koskevia dokumentteja, lähinnä kopioita lupasarjoista ja työpiirustuksista. Olemme käyttäneet lähinnä Helenin tietopalvelun ja kaupunginmuseon valokuvaarkiston kokoelmien vanhoja valokuvia. Arkkitehtuurimuseon arkistossa on sekä Lindqvistin että Taucherin piirustuskoelma, joissa ei kuitenkaan ollut tähän kohteeseen liittyvää merkittävää aineistoa. Tämän rakennushistoriaselvityksen liitteiksi on koostettu luetteloita tärkeimpien arkistojen aineistoista.

Sähköisistä lähteistä erityisesti Helsingin kaupungin kunnalliskertomukset

auttoivat seuraamaan rakentamiseen liittyvää kunnallista päätöksentekoa eli kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen sekä lauta- ja johtokuntien keskeisimpiä päätöksiä vuosina 1907–1974. Helsingin kaupunginarkistosta löytyi osa 1925–26 rakennusvaiheeseen liittyvää kirjeenvaihtoa.

Kirjallisista lähteistä merkittävimpiä ovat olleet Helsingin sähkölaitoksen historiikit vuosilta 1934, 1984, 1999 ja 2008 sekä Väinö Sälejoen julkaisu *Sähkömyyntimittareiden asennusta Roballa*. Asko Salokorven Selim A. Lindqvistiä koskevat tutkimukset, Riitta Nikulan Gunnar Taucheria koskevat artikkelit ja Arkkitehtuurimuseon arkkitehdit-tietokanta auttoivat hahmottamaan suunnittelijoiden uraa. Arkkitehtitoimisto Sari Schulmanin laatima Suvilahden rakennushistoriaselvitys toimi johdatuksena sähkölaitoksen rakennushankkeisiin, samoin kuin Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen historiikin *Kun jotain sattuu* rakentamista koskevat luvut.

Inventointi suoritettiin edeten rakennuksittain ja kerroksittain, keskittyen yleisiin ratkaisuihin ja toisaalta erityisiin tiloihin. Kohde dokumentoitiin valokuvaamalla sisältä ja ulkoa. Säilyneisyyden arviointi perustuu kenttätöyssä saadun tiedon yhdistämiseen arkistotutkimuksen aineistoihin mm. kuvarinnastuksin.

Rapotin yhteenvedossa on arvio rakennuksen kulttuurihistoriallisesta merkityksestä ja konsultin näkemys suojelutoimenpiteiden kohdistamisesta. Tehtävä suoritettiin tiukassa aikataulussa heinäelokuussa 2012.

Kaartinkaupungin ilmakuva vuodelta 1924. Sähköasemarakennus sijaitsee Kasarmintorin lounaiskulmassa. Edessä vasemmalla näkyy Tähtitorninvuori, oikealla Eteläsatama. HKM KA.

I.4 Perustiedot

Kohteen nimi	Kasarmintorin sähköasema ja hallintorakennus
Osoite	Pieni Roobertinkatu ³ 1–3 Kasarmikatu 30–32 00120 Helsinki
Kaupunginosa	3. Kaartinkaupunki
Kortteli	52 Sampi
Tonttinumero	30

Senaatin päätöksellä 1908 voitiin tonteille 10 ja 11 rakentaa samanaikaisesti. Tontit 8, 10 ja 11 yhdistettiin vuonna 1919, jolloin tontin numeroksi tuli 30.

3 Pieni Roobertinkatu; nimettiin ministerivalvottuun kreivi Robert Henrik Rehbinderin (1777–1841) muistoksi. 1866 karttaliitteessä suomalaisena nimenä Robertin Pikukatu. 1890-luvulla käytössä Pikku Robertinkatu, joka vahvistettiin virallisesti 1909. Nykyinen suomalainen nimitys vahvistettiin 1928. Tieto on peräisin teoksesta Helsingin kadunnimet, 1981. Sälejoki 2001, 6.

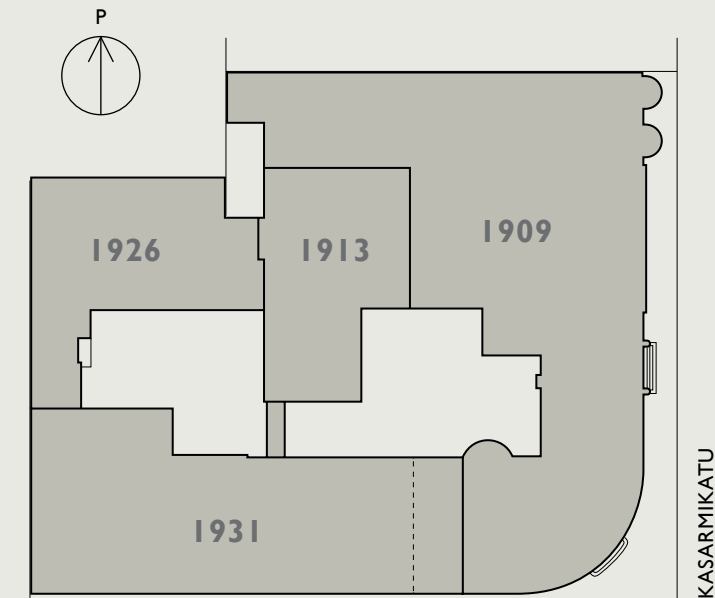
RAKENNUSVAIHEET

Kaikissa vaiheissa rakennuttajana on ollut Helsingin kaupungin sähkölaitos

1908–1909	Kasarmintorin sähköasema ja hallintorakennus
1925–1926	Työpaja ja varsastorakennus
1929–1931	Teknillisten laitosten rakennus

KÄYTTÖHISTORIA

1908–	Sähköasema ja hallintorakennus
1909–1960	Kaasulaitoksen pääkonttori sekä jakelu- ja johtotyöosasto
1931–1959	Kaasulaitoksen näyttely, myymälä- ja opetuskeittiö hallintorakennuksessa Vesilaitos
1974–2012	Helsingin poliisin 1. alueosasto ja liikennepoliisiosasto

PIENI ROOBERTINKATU

OMISTUS

1908– Helsingin kaupunki / Helsingin kaupungin sähkölaitos. Nykyinen nimi, Helsingin Energia, otettiin käyttöön vuonna 1995.

Helsingin kaupunki osti tontit 8 ja 10 vuonna 1906.⁴

LAAJUUSTIEDOT

Toimistot, piharakennus ja arkisto

bruttoala 9986 m²

Sähköasema, kerrosala 3370 m²

Yhteensä n. 13500 m²

Tontin pinta-ala 3575 m²

⁴ Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta vuonna 1907, 333. HKA.

VOIMASSA OLEVA ASEMAKAAVA

4406, vahvistunut 12.7.1958

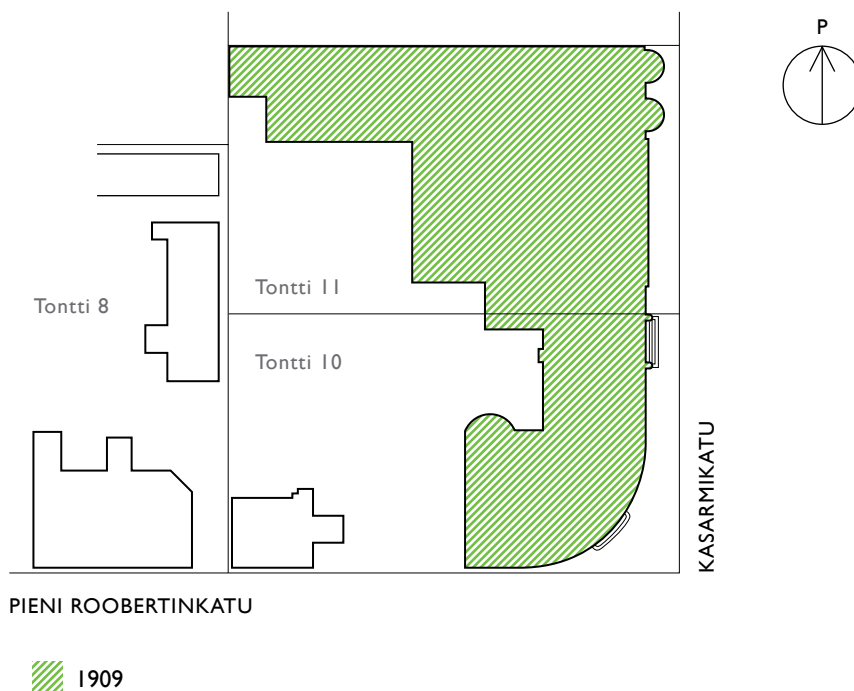
Korttelissa n:o 52 olevalla tontilla n:o 30 välillä a-b (Eteläisen Makasiinikadun kohdalla) saa rakennuksen korkeuden Kasarmikadun varrella laskea avonaisen paikan mukaan.

Alueella on voimassa rakennuskielto.

2 Rakennusvaiheet

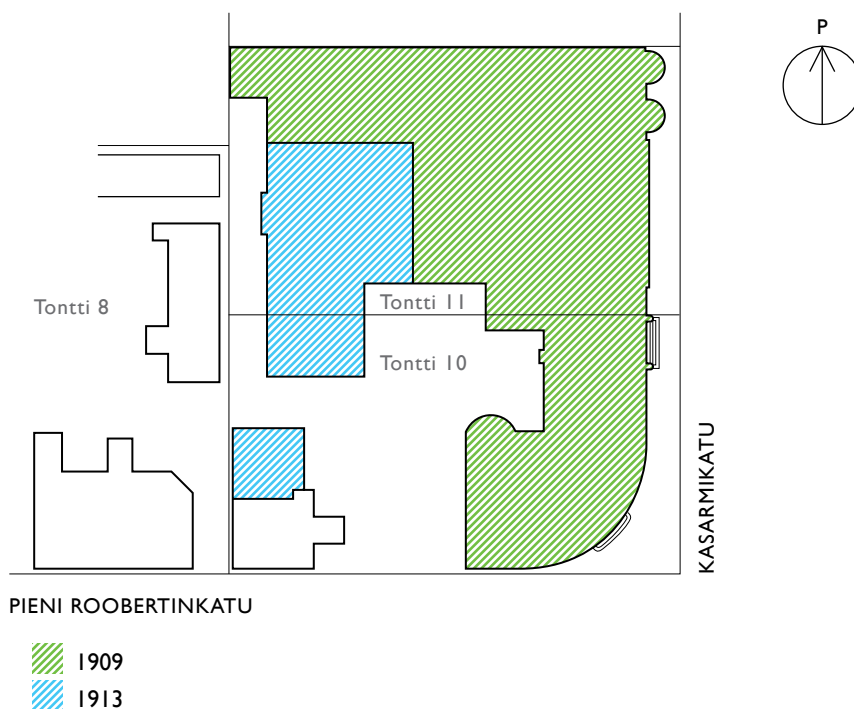
1909

Kasarmintorin sähköasema ja hallintorakennus valmistui vuonna 1909 tonteille 10 ja 11. Suunnittelijana Selim A. Lindqvist.

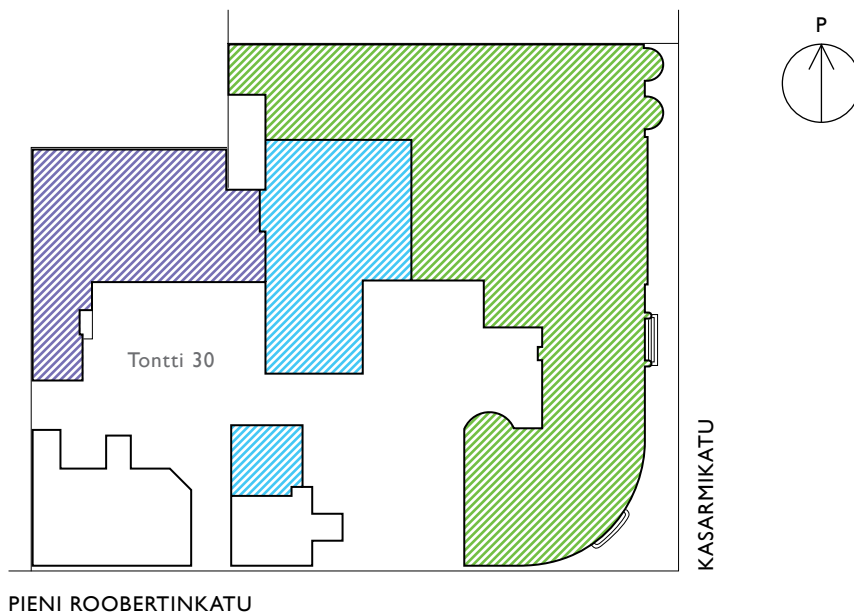
1913

Vuoden 1913 laajennus. Suunnittelijana Selim A. Lindqvist.

1926

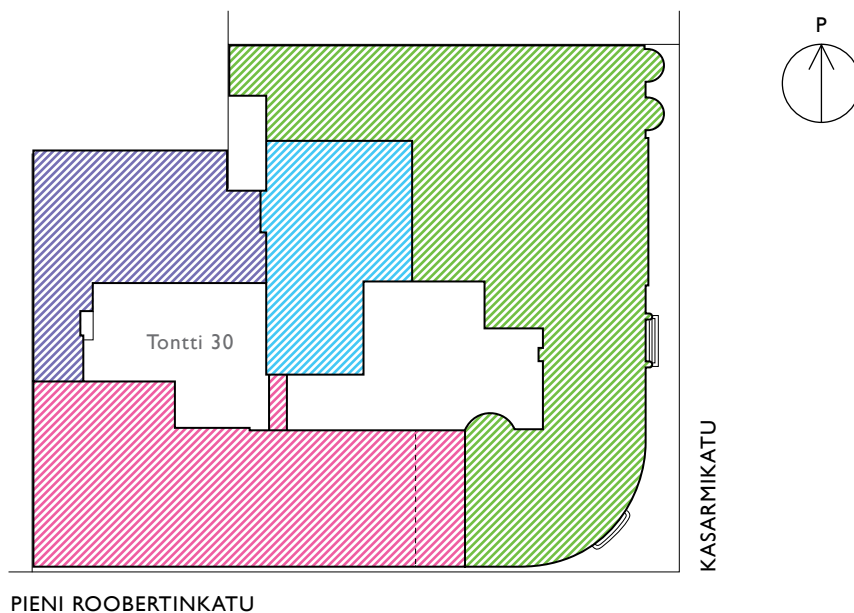
Työpaja- ja verstaasrakennus valmistui 1926.
Suunnittelijana Gunnar Taucher.

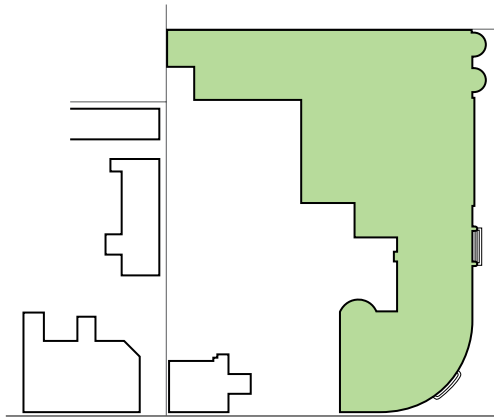
- 1909
- 1913
- 1926

1931

Teknillisten laitojen rakennus valmistui 1931.
Suunnittelijana Gunnar Taucher.

- 1909
- 1913
- 1926
- 1931

2.1 Kasarmintorin sähköasema ja hallintorakennus 1908–1909

RAKENNUSPAIKKA

Kaupunginvaltuusto päätti toukokuussa 1906 pyöristää Kasarmikadun ja Pienen Roobertinkadun kulmaa liikenneolojen parantamiseksi ja ostaa korttelin 52 tontit 11 ja 10 itselleen. Tontit oli tarkoitus myydä asemakaavan muutoksen jälkeen. Filharmonisen seuran ja Taiteilijaseuran parissa heräsi kiinnostus saada paikalle taidepalatsi valtion varoilla. Helsingin Rahatoimikamari, jolta valtuusto pyysi lausuntoa lähestyessään valtiota, totesi että kaupunki voisi osoittaa taidepalatsihankkeelle jonkin toisen rakennuspaikan, missä selvittäisiin vähemmällä taloudellisilla uhrauksilla. Hankkeen ajajat luopuivat siitä.

Rahatoimikamari pyysi rakennuskonttoria laatimaan ehdotuksen tonttien mahdollisimman tehokkaasta uudelleen järjestämisestä. Tässä vaiheessa kuntapäätäjät piirissä kiinnostuivat tonttien varaamisesta kunnallisen sähkölaitoksen tarpeisiin. Rahatoimikamari esitti valtuustolle tonttien säilyttämistä kaupungin omistuksessa, lainan ottamista tonttien kaupahintojen järjestämiseksi ja asemakaavamuutoksen hyväksymistä. Tämän Rahatoimikamarin esityksen yhteydessä lokakuussa 1907 valtuustolle esiteltiin

myös kunnallisen sähkölaitoksen Rakennustoimikunnan kirjelmä, jossa tontteja 10 ja 11 toivottiin luovutettaviksi sivuaseman ja sähkölaitoksen hallintorakennuksen rakentamiseen. Valtuusto hyväksyi ehdotuksen kyseisten tonttien käyttämisestä sähkölaitoksen tarpeisiin sekä antoi rakennustoimikunnalle toimeksi laatia ehdotus rakentamisesta ja Kasarminkadun linjauksen muuttamisesta.

HANKKEEN JÄRJESTÄYTYMINEN

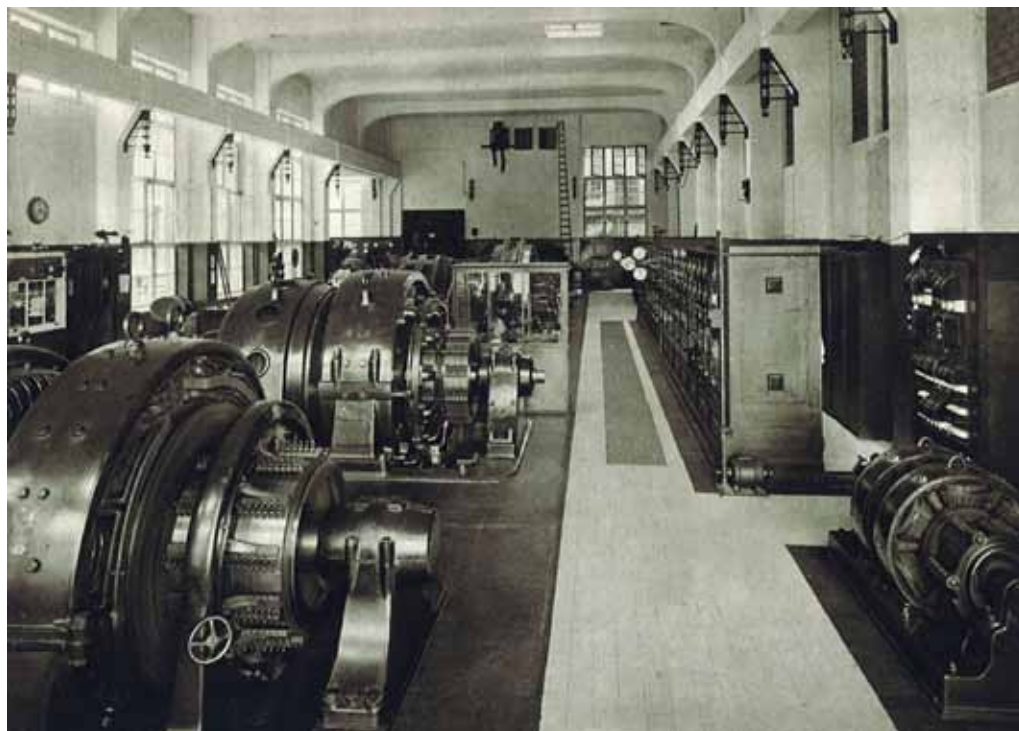
Helsingin kaupunginvaltuusto asetti kesäkuussa 1907 rakennushallituksen johtamaan kunnallisen sähkölaitoksen tulevia rakentamistehtäviä. Sen jäseniksi valittiin kauppaneuvos Hj. Schildt puheenjohtajana, intendentti Karl Appelberg, tirehtööri Adolf Engström, professori insinööri J. Sohlman ja insinööri Karl Strömberg jäseninä. Rakennushallitus valitsi työnsihteeriksi insinööri Bernhard Wuolteen, joka aloitti toimensa elokuun alussa. Virkahuoneisto vuokrattiin Etelä-Esplannadi 18:sta. Wuolle lähetettiin ulkomaille tehtävänä tutkia senaikkaisia höyryturbiiniasemia sekä maanalaisia sivuasemia, silmällä pitäen sitä mahdollisuutta, että tuleva sivuasema sijoitettaisiin Erotta-

Vuoden 1908 valokuva Pienen Roobertinkadun ja Kasarmikadun kulmasta. Puurakennukset purettiin Kasarmintorin sähköaseman ja hallintorakennuksen alta. Helsingin kaupungin sähkölaitos 1909–1934, 36.

Pienen Roobertinkadun ja Kasarmikadun kulmatontin rakennustyömaa kesällä 1908. Turpeinen 1984, 65.

Kasarmintorin ala-aseman konehuone. Helsingin kaupungin sähkölaitos 1909–1934, 92.

jantorin alle. Matkaraporttien perusteella hallitus hylkäsi ajatuksen maanalaisesta sivuasemasta, ja valtuusto hyväksyi rakennushallituksen ehdotuksen siitä, että sivuasemaa ja hallintorakennusta varten luovutettaisiin tontit Kasarmikadun ja Pienen Roobertinkatujen kulmassa.

Rakennushallitus teki Selim A. Lindqvistin kanssa sopimuksen rakennuspiirustusten laatimisesta 1907 ja valtuusto hyväksyikin Lindqvistin suunnitelman sekä hankkeen 600.000 markan kustannusarvion jo maaliskuussa sama vuonna. Katukulmausta toivottiin kuitenkin pyöristettäväksi enemmän, kuin laadituissa piirustuksissa oli ehdotettu.⁵ Kunnallisen sähkölaitoksen uudisrakennusta varten varattiin myös 300 725,24 markan määräraha.⁶ Rakennustyöt alkoivat huhtikuussa 1908. Toimistot siirtyivät Kasarmikadulle kesäkuussa 1909. Avajaiset pidettiin 14. heinäkuuta 1909, missä yhteydessä katsastettiin myös Suvilaitoksen rakennustyömaa ja nautittiin juhlaillallinen Klip-

panilla. Kaapelin laskeminen suoritettiin vuosina 1908 ja 1909.⁷

Kun rakennusajan kirjanpäättöstä ei saatu valmiiksi ennen vuoden 1909 loppua, rakennushallitus hoiti sähkölaitoksen hallintoa sen ensimmäisenä käyttökautena heinäkuun puolivälistä vuoden 1909 loppuun. Sähkölaitoksen hoito oli insinööri Wuolteen johdolla uskottu samoille virkamiehille ja samalle henkilökunnalle, jotka hallitus oli rakennusajaksi valinnut.

KÄYTTÖÖNOTTOVAIHE

Ala-aseman koneisto käsitti 500 kilowatin muuntajakonetta sekä 400 kilowatin akkumulaattoripatterin, joka vastaa 5000 ampeerituntia kolmen tunnin purkausajalla. Ala-aseman käyttöhenkilökuntaan kuului vuonna 1909 kolme koneenkäyttäjää, jotka samalla olivat mittarivahteja, sekä kaksi apukoneenkäyttäjää, joista toinen hoiti etupäässä patteria. Vuorot jaettiin niin, että koneiston käynnissä ollessa oli kaksi miestä saapuvilla. Yöllä, kun virta poistettiin patterista, vahteja oli vain yksi. Vahtiaika oli

5 Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta vuonna 1908, 57. HKA.

6 Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta vuonna 1908, 67. HKA.

7 Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta vuonna 1907. 1910, 333–334. HKA.

Kolmannen kerroksen kassa- ja tiliosasto vuonna 1909. Helsingin kaupungin sähkölaitos 1909–1934, 36.

kuten pääasemalla, keskimäärin 9 tuntia päivässä sekä joka kolmas sunnuntai vapaa.⁸

Sähköntarve osoittautui heti arvioitua suuremmaksi ja rakennushallitus joutui heti 1909 esittämään sähkölaitoksen koneiston huomattavaa laajentamista. Valtuusto hyväksyi kustannusraamin ja edellytti laajennustöiden valmistuvan tammikuussa 1910.⁹

Vuonna 1910 Kasarmikadun ala-asema käsitti kolme muuntajakonetta, yhteensä 2000 kW. Joltoverkkoon lähetettiin ala-asemalta 1824982 kWh. Käyttöhenkilökunnan luku pysyi samana: kolme koneenkäyttäjää ja kaksi apukoneenkäyttäjää.¹⁰

Syystalvella 1911 Kasarmintorin ala-asemalle asetettiin neljäs muuntajakone, jonka suuruus oli 1000 kW, joten aseman konevoimaksi saatiin 3000 kW.¹¹ Kaupunginvaltuusto myönsi joulukuussa 1911 kahden miljoonan markan määrärahan sähköaseman laajentukseen vuosina 1912–1914.¹² Vanhinta osaa laajennettiin 1913.¹³

8 Kertomus Helsingin kunnallishallinnosta 1909, 335. HKA.

9 Kertomus Helsingin kunnallishallinnosta 1909, 331. HKA.

10 Kertomus Helsingin kunnallishallinnosta 1910, 373. HKA.

11 Kertomus Helsingin kunnallishallinnosta 1911, 423. HKA.

12 Kertomus Helsingin kunnallishallinnosta 1913, 64. HKA.

13 Salokorpi 2001, 106.

Ala-aseman rakennuskustannukset 1909 olivat:

Tontti	350 000,00 Smk
Maankaivaminen	53 630,61 Smk
Perustustyöt	26 401,27 Smk
Kivijalka	16 587,54 Smk
Konehuone	104 394,98 Smk
Hallintorakennus	167 462,50 Smk
Sekalaista	26 314,94 Smk
Makasiinirakennus	6 284,88 Smk
Sekalaisia yhteisiä aineksia	264 420,28 Smk

Yhteensä	1015 498,00 Smk ¹⁴

14 Kertomus Helsingin kunnallishallinnosta 1909, 344. HKA.

ARKKITEHTI SELIM A. LINDQVIST

Selim Arvid Lindqvist (1867–1939) valmistui arkkitehdiksi Polyteknillisestä opistosta 1888. Opiskeluaikanaan hän oli piirtäjänä Suomen Muinaismuistoyhdistyksen taidehistoriallisessa retkikunnassa 1886–87 ja piirsi uusrenessanssijulkisivuja rakennusmestari Elia Heikelin konstruoi-miin asuin- ja liiketaloihin sekä teollisuus-rakennuksiin. Eräät näistä rakennuksista olivat jo poikkeuksellisen konstruktivistisia, kuten Merkuriuksen liiketalo Pohjoisesplanadilla Helsingissä. Lindqvististä tuli myöhemmin Heikelin yhtiökumppani ja heidän yhteistyönsä kesti 1900-luvun alkuun saakka.¹⁵

Lindqvist oli kansainvälisesti suuntautunut ja matkusti laajalti Euroopassa. 1890-luvulla hän pääsi F. A. Sjöströmin stipendin turvin ulkomaille opiskelemaan. Hän harjoitteli 1894–95 berliiniläisessä arkkitehtitoimistossa ja kiinnostui saksala-

¹⁵ Arkkitehtuurimusein arkkitehtimatrikkeli.

Selim A. Lindqvist
vuonna 1896.
Salokorpi 2001,3.

laisesta jugend-kauden arkkitehtuurista. Palattuaan kotimaahan hän toimi aluksi Oy Granitin kiviveistämön teknillisenä johtajana ja isännöitsijänä Hangossa. Vuosien 1895–96 vaihteessa Lindqvist lähti johtamaan Sandvik Ab:n näyttelyhallin rakennustöitä Venäjälle Nishni-Novgorodin maailmannäyttelyyn. Vuosina 1902–10 Lindqvist opetti Taideteollisuuskeskuskoulussa ornamenttiikkapiirustusta.¹⁶

Selim A. Lindqvistin arkkitehtuuria tutkineen Asko Salokorven mukaan hänessä yhdistyy taitava piirtäjä ja ennakkoluuloton suunnittelijalahjakkuus, jonka juuret ovat klassillisessa arkkitehtuurissa, chicagolaisessa konstruktivismissa ja mannermaisessa jugendissa. Salokorven mukaan Lindqvist loi hämmästyttävällä varmuudella uusia synteesejä ajan tyylistä ja uusista rakenteista. Tärkeimmät työnsä Lindqvist suunnitteli 1900-luvun ensimmäisen vuosikymmenen loppupuolella, jugendarkkitehtuurin synteesin kaudella.¹⁷

Selim A. Lindqvist oli jo varhain kiinnostunut rakennusteknisistä uutuuksista. Vuosisadan vaihteen kansallisromantiikasta poiketen hänen arkkitehtuurinsa edustaa alusta alkaen rationalistista suuntausta. Häntä on pidetty oli rautabetoni-arkkitehtuurin uranuurtajana. Modernit tehtävät – liiketalot, teollisuuslaitokset, raitiovaunuhallit, sähköasemat – edellyttivät joustavaa rakenteellisuutta ja rationaalista asennoitumista. Lindqvist käytti ensimmäisenä Suomessa monia teknisiä uutuuksia: betonipalkkien kannattamaa

¹⁶ Arkkitehtuurimusein arkkitehtimatrikkeli.

¹⁷ Salokorpi 1967, 48.

vaakasuoraa betonilaattaa, pyöröterästä betonirauoituksessa, asfalttihuopaa betonin päällä vesieristyksenä, massalattiaa ja rikkakuiluja asuintaloissa. Pitkäaikaisia yhteistyökumppaneita olivat edistykselliset rakennesuunnittelijat Elia Heikel ja insinööri Jalmar Castrén, joka oli hyvin perehtynyt uusiin rautabetonirakenteisiin.¹⁸ Lindqvistin tärkeimpiä työnantajia olivat Julius Tallberg ja Helsingin kaupunki, joille hän suunnitteli etupäässä teollisuus- ja liikerakennuksia. Lindqvistin ensimmäisiä pioneiritöitä oli Aleksanterinkatu 13, Lundqvistin liiketalo, jonka kantavana rakenteena käytettiin valurautapylväitä. Se on vielä tyylliltään uusgoottilainen. Kasarmitorin sähköaseman ja hallintorakennuksen kanssa samanaikaisesti suunniteltu Suvilahden voima- ja kaasulaitos (1908) on jo kansainvälisesti ottaen varhaisimpia tyyllisesti kypsiä betonirakennuksia, jossa korostettu rakenne korvaa ornamenttiikan.¹⁹ Helsingin kaupungille Lindqvist suunnitteli sähkölaitoksen rakennusten ohella Töölön ja Vallilan raitiovaunuhallit (1914) ja Kallion paloaseman (1908-14), joka purettiin lähes kokonaan uuden aseman tieltä.²⁰

Lindqvist suunnitteli lisäksi yksityistaloja Helsinkiin, esimerkkeinä Villa Johanna, Villa Riviera sekä monet kerrostalot. Tärkeimmät vaikutteensa hän sai Wienistä, lähinnä Josef Hoffmannilta. Salokorven mukaan Lindqvistin työt ovat kuitenkin abstraktimmin arkkitehtoni-

sia, vähemmän dekoratiivisia kuin wieniläisten. Merkittäviä töitä helsinkiläisessä kaupunkikuvassa ovat myös Hietalahden kauppahalli sekä Kasarmitorin kauppahalli, joka on sittemmin purettu.²¹

INSINÖÖRI JALMAR CASTRÉN

Jalmar Castrén (1873–1946) oli suomalainen insinööri, professori, virkamies ja nuorsuomalainen poliitikko. Hän suoritti insinööritutkinnon Polyteknillisessä opistossa 1895. Valmistumisensa jälkeen Castrén toimi Tie- ja vesirakennushallituksen insinöörinä 1899–1901, Polyteknillisen opiston apulaisopettajana 1901–1908, Teknillisen korkeakoulun graafisen statiikan lehtorina 1908–1916, sillanrakennus- ja rakennuskonstruktioiden statiikan professorina 1916 alkaen ja Teknillisen korkeakoulun vararehtorina 1919–1922. Poliitikkona hän oli Helsingin kaupunginvaltuuston jäsen 1913–1917 ja mm. Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeri 1928–29.²²

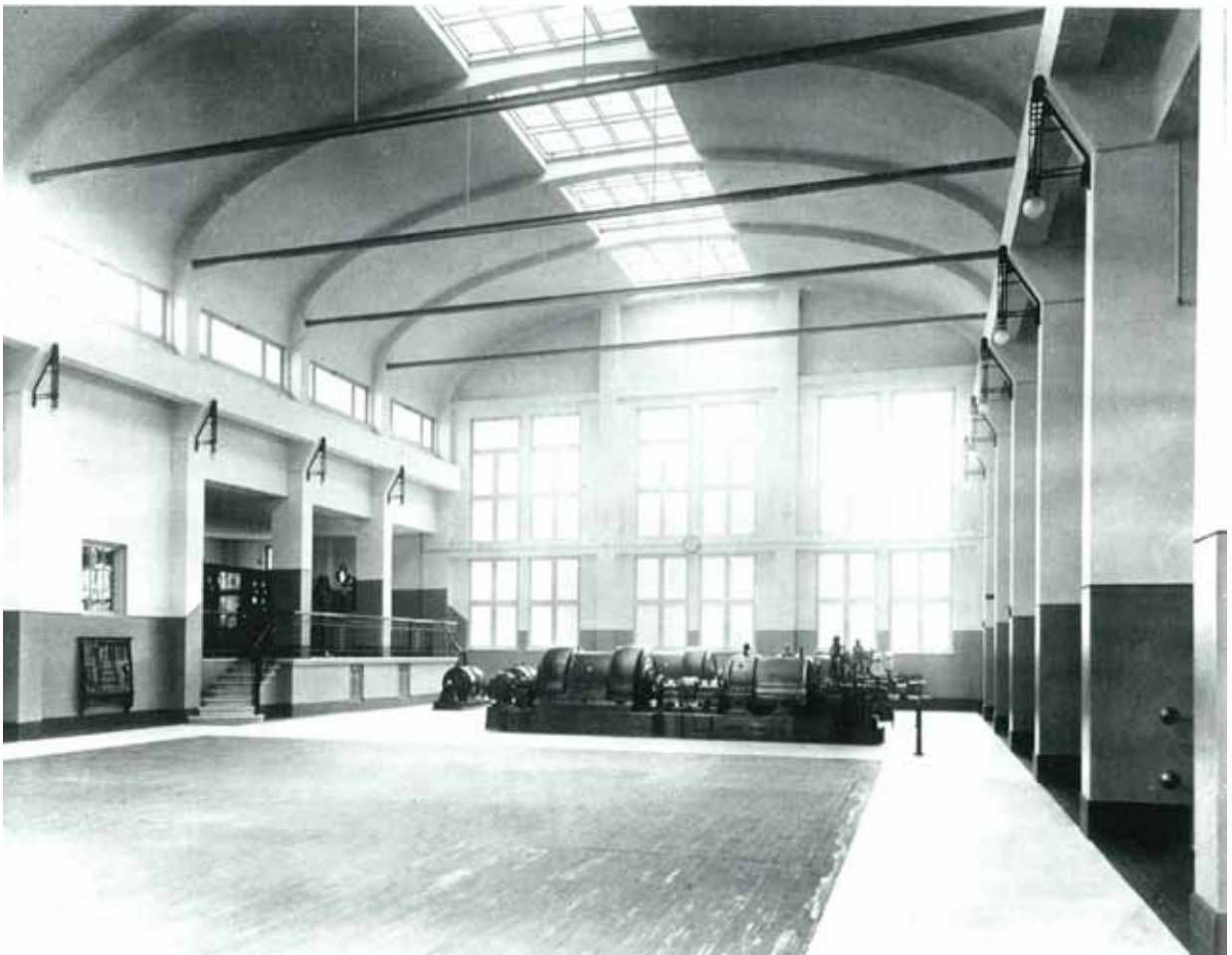
21 Arkkitehtuurimusein arkkitehtimatrikkeli.

22 Wikipedia; Valtioneuvoston internet-sivusto.

18 Arkkitehtuurimusein arkkitehtimatrikkeli.

19 Salokorpi 1967, 48.

20 Mäkinen 2011, 385-392 ja 409.

ARKKITEHTUURIN KUVAILU

Kasarmikadun sähköasema ja hallintorakennus on osa umpikorttelia. Siinä yhdistyy kaksi saman organisaation erilaista toimintoa, hallinto ja sähköasema.

KOMPOSITIO

Nelikerroksinen hallintorakennus ja sähköasema sijottuu tontille 11 Kasarmikadun varteen ja kulmatontille 10 Kasarmikadun ja Pikku Roobertinkadun kulmassa. Kadunkulmaa pyöristettiin kaupunginvaltuuston päätöksellä liikenneolojen helpottamiseksi 1906. Kulman eteen muodostui pieni aukio ja rakennuksen asema korostui kaupunkikuvassa. Lindqvist ratkaisi kulman rakentamalla kaarevan talon, jonka pitkä sivu oli Kasarmikadun suuntainen. Pitkä sivu tulee osaksi Kasarmintoria. Kasarmikadun puolella Rakennus on hieman sisennetty suhteessa naapuritaloon siten, että sen eteen jää leveämpi jalkakäytävä. Kyseisessä kohdassa jalkakäytävän alla kellarikerroksessa on kaapelikäytävä, joka on rakennettu tontin rajaan saakka Kasarmikadun puolella.

JULKISIVUT

Pääjulkisivu on Kasarmikadun suuntainen. Ensimmäinen kerros on maantasoa korkeammalla siten, että kellarissa on ikkunat. Sokkeli ja osa ensimmäisestä kerroksesta on verhottu graniitilla ja julkisivun yläosa on rapattu.

Hallintorakennuksen nelikerroksinen julkisivu on jäsennetty vertikaalisesti niin, että ikkunoiden väliset seinäosukset voi lukea pilareiksi. Porrashuoneiden reunoilla on leveämmät pilarit. Toisen ja kolmannen kerroksen kohdalla pilarit ovat koristeltuja. Pääsisäänkäyntiä on korostettu rappauskoristein ja erityisin valaisimin. Vaakasuunnassa jokainen kerros on jäsennelty eri tavoin. Ikkunat ovat suuria. Mansardikatto on sisennetty niin, että räystäslinja korostuu. Ullakkokerroksessa on täyskorkeita huoneita.

Sähkölaitos sijoittuu Kasarmikadun puolelle ja sen julkisivua on käsitelty eri tavoin kuin hallintorakennuksen. Sähkölaitoksen osuus sijoittuu Kasarmintorin kulmaan ja Lindqvist on jäsennellyt sen kahteen eriluonteiseen osaan. Korkean

Konesali viereisen sivun kuvassa oli rakennuksen päätila. Betonirakenteet ovat puhtaina näkyvissä. Saliin tulvi valoa ylhäältä ja sivuilta. Pilareiden kylkeen oli kiinnitetty erityiset valaisimet. Kuva Salokorpi 2001, 104.

konesalin, rakennuksen päätilan, kohta on nostettu julkisivun pääaiheeksi. Tämän vyöhykkeen kaikki ikkunat ovat puitejaoltaan talon muita ikkunoita koristeellisempia. Salin ensimmäisen kerroksen ikkunat ovat suoraa ja suuria ja salin ylemmät ikkunat toisen kerroksen tasossa ovat erkkeri-ikkunoita. Neljännen kerroksen ikkunat ovat näyttäviä kaari-ikkunoita. Neljännessä kerroksessa karniisilinja korostuu ja katto taittuu mansardina poikkiharjaksi. Dominantin oikealla puolella on reunustava vyöhyke, joka kätkee taakseen sekundärisempiä tiloja ja kyseisen osan julkisivukäsittely on vaatimattomampaa. ja miehistön huoneiden kohdalla maantasossa on voimakkaasti ulkonevat erkkerit. Katto oli alun perin peltiä, kuten nykyisinkin.

POHJAT

Kuluttajille suunnatut näyttely- ja myyntiosastot sijoitettiin maantasokerroksen kaarevaan kulmaan ja niihin oli oma sisäänkäynti. Hallinto sijoittui Kasarmikadun puoleisen pääportaan ja Pikku Roobertinkadun puoleisen sivuportaan väliin. Toisessa kerroksessa oli suuri toimistosali, kolmannessa kerroksessa kaareva tila oli jaettu pienempiin huoneisiin. Neljännessä kerroksessa oli taas suuri yhtenäinen konttori.

Sähköaseman tilat ja osa hallinnollisista tiloista sijoitettiin pääportaan pohjoispuolelle. Kellari oli aktiivisessa käytössä. Ensimmäisessä ja toisessa kerroksessa oli suuri konesali ja varasto. Kolmannessa kerroksessa oli mm. laboratorio ja neljännessä piirustussali. Molemmissa porrashuoneissa oli hissi.

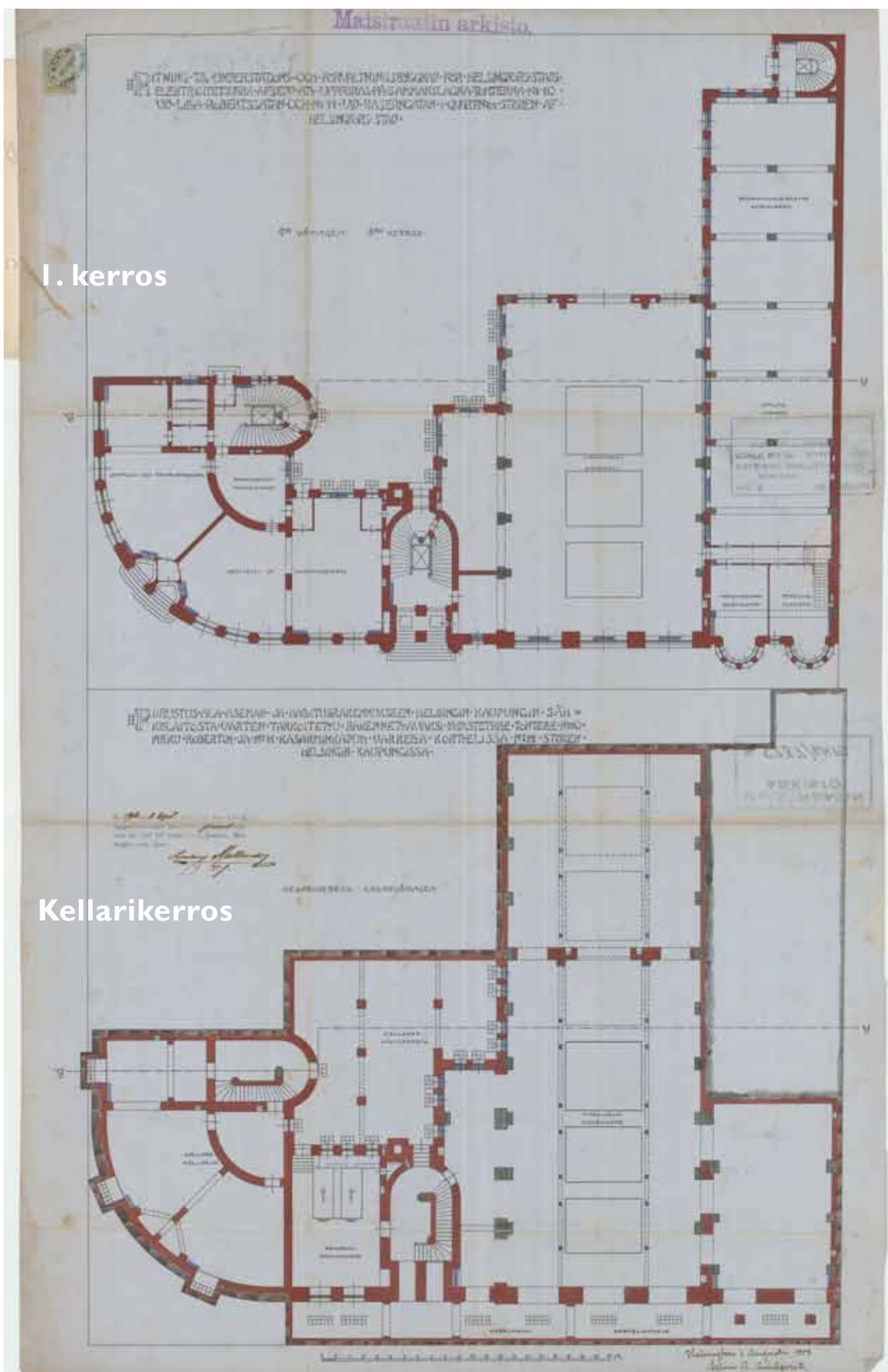
1908–1909 rakennetun sähköaseman julkisivua Kasarmikadulle päin.

Kuva Salokorpi 2001, 105.

RAKENTEET

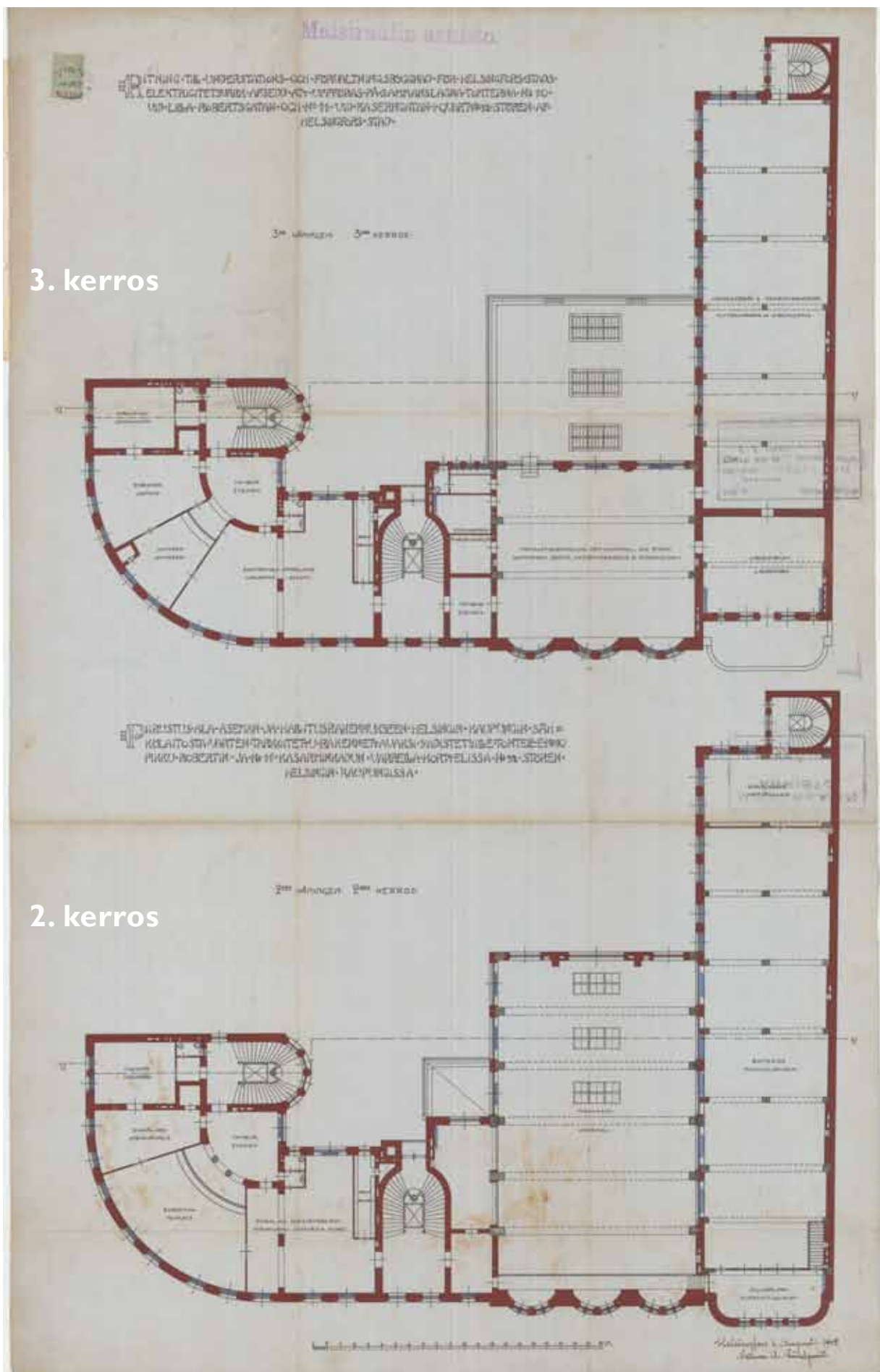
Kellarissa on reveteerattua luonnonkivimuuria, tiilimuureja ja betonipilareita. Muissa kerroksissa on sekä tiilimuureja että betonipilareita. Erityisen näyttäviä betonipilareita on konesalissa ja porrashuoneiden keskellä. Välipohjat ovat hallintosiivessä kotelolaattoja ja sähkölaitoksen puolella eristämättömiä ylälaattapalkistoja. Kattotuolit ovat hirsirakenteisia. Rakennesuunnittelijana toimi Jarmar Castrén ja runkourakan suoritti Richard Helanderin rakennusliike.

Rakennuksessa oli alusta alkaen keskuslämmitysjärjestelmä, joka oli kellarin pohjapiirustuksesta päätellen vesikiertoinen. Kellarissa sijaitsi näet hiilivarasto ja pannuhuone. Pohjapiirustuksissa ikkunoiden alle on merkitty patterit sinisellä aaltoviivalla.

I. kerros

Kellarikerros

Piirustukset on päivätty 1908. HKA.

Julkisivu Pienelle
Roobertinkadulle

Maisracadun arkkitehti.

ARHTTUUNIN- JA UNDERSTÄMANS- OCH FÖRVALTNINGSBYRÅN FÖR Helsingfors STADS
ELEKTRISITÄTSVERK I FESSTO-VIT- OCH FÖRUSVÄGAFÖRHÅLLNINGAR I HUSSTÄMMA 18 60
VÄ-LILJA ROBERTSKATTAN OCH N:O 11 VÄ-LINSENINGEN I HUSSTÄMMA 18 60
HELSINGFORS STAD

PROJEKT I HUSSTÄMMA 18 60
FÖR EN FÖRSTÄMMA I HUSSTÄMMA 18 60

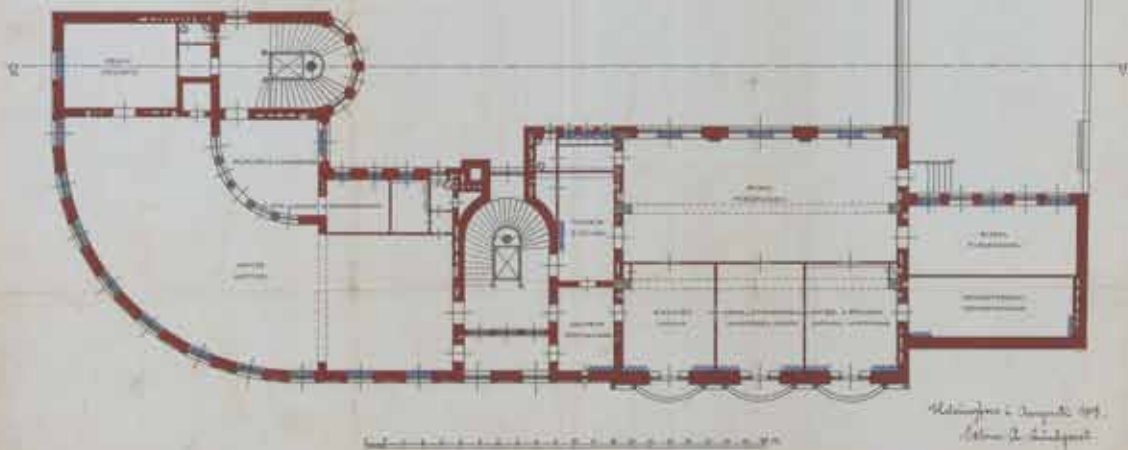
Handwritten notes and signatures, including the name 'K. Hoffm.' and a date '18.10.1909'.

ARCTUSALA-ASEMAN- JA KABITUSSAMMUNNAN HELSINGIN KÄMPUNGIN-SIUN
KOLATUSSAMMUNNAN- JA KÄBITUSSAMMUNNAN- JA KÄBITUSSAMMUNNAN- JA KÄBITUSSAMMUNNAN-
PÄIKU-ROBERTSKATTAN- JA N:O 11 VÄ-LINSENINGEN- JA KÄBITUSSAMMUNNAN- JA KÄBITUSSAMMUNNAN-
HELSINGIN KÄMPUNGISSÄ

4. kerros

4. våning - 4. etage

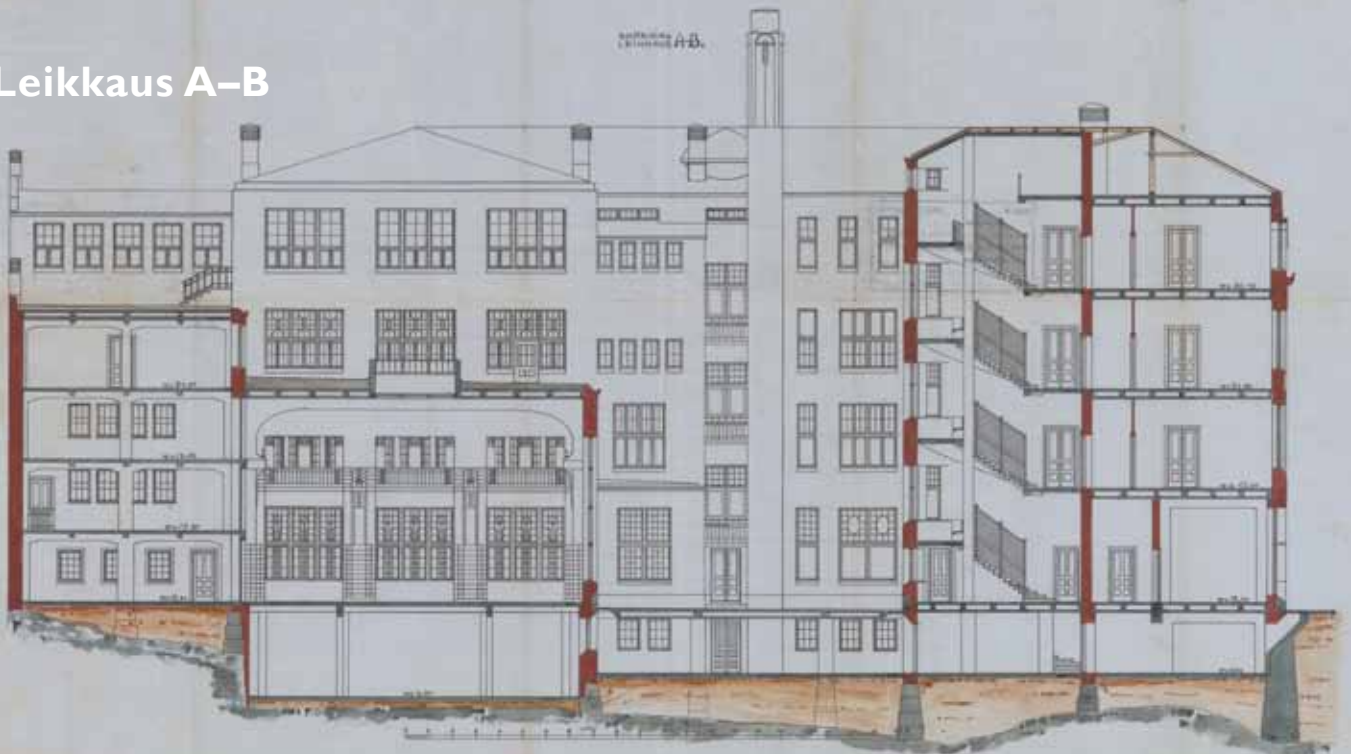
Handwritten signature and date: 'K. Hoffm. 18.10.1909'.

1908–1909

Julkisivu Kasarmikadulle

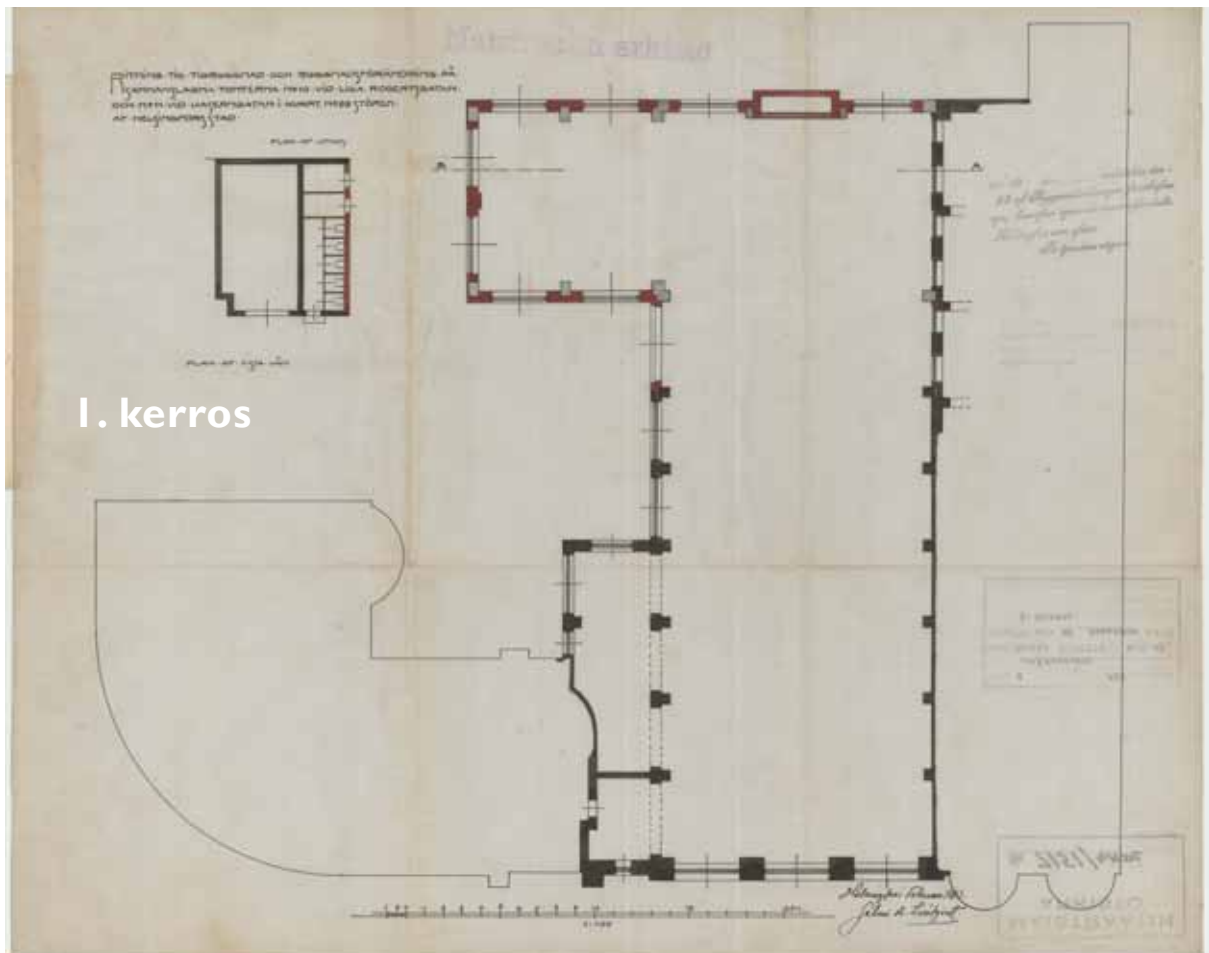

Leikkaus A–B

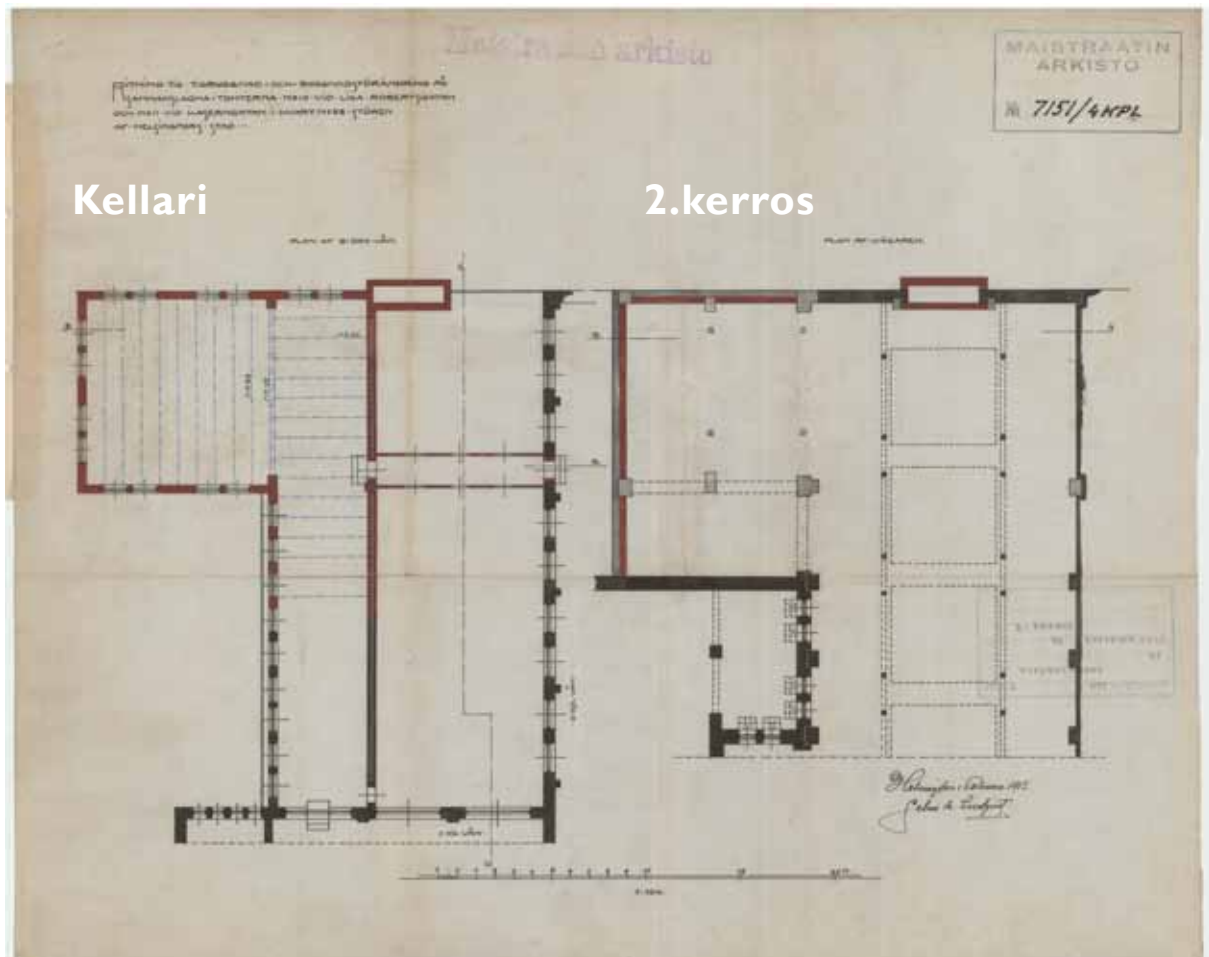

Piirustukset on päivätty 1908. HKA.

1913

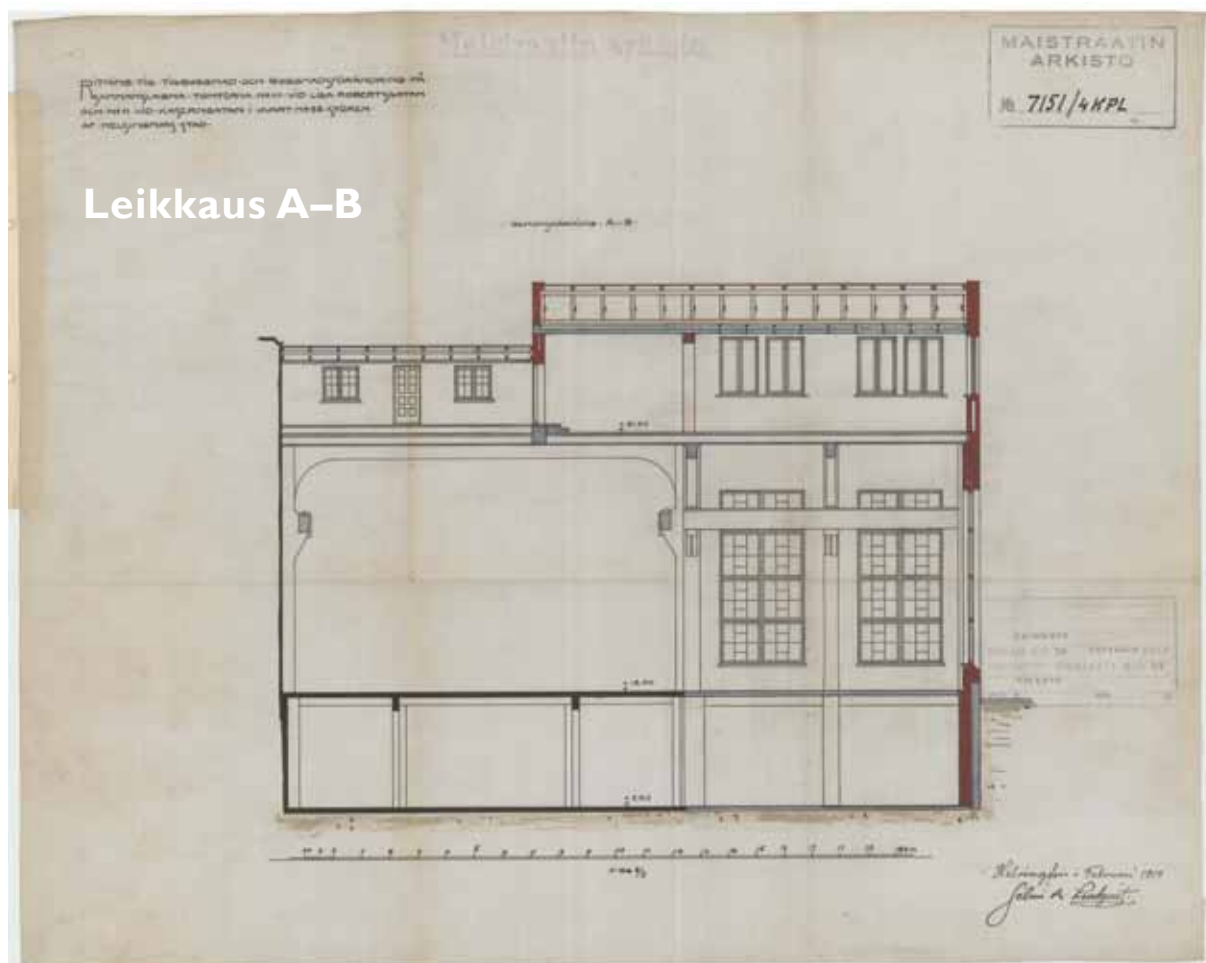
I. kerros

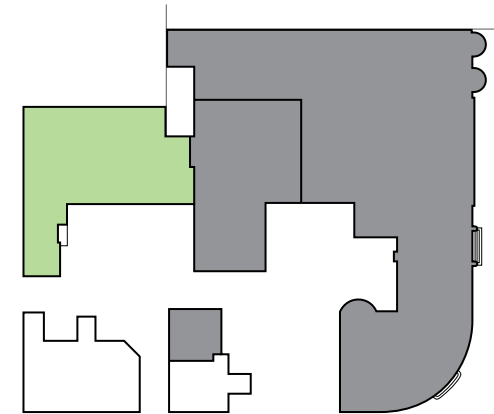
Kellari

2. kerros

1913

1913 konesalia laajennettiin pihan puolelle Lindqvistin laatimien suunnitelmien mukaan. Piirustukset on päivätty 1913. HKA.

2.2 Työpaja- ja varastorakennus 1925–1926

Helsingin kaupungin työpaja- ja varastorakennus rakennettiin korttelin sisälle. Kaupunginvaltuusto hyväksyi suunnitelman kesäkuun 17. päivänä 1925²³ ja rakennus valmistui 1926. Sinne siirrettiin hajallaan olleet varastot ja työpajat sekä kaapeli- ja ohjauslaittevarastot. Ohjauslaitteosasto sai vierashuoneet. Rakennukseen sijoitettiin myös akusto. Laboratorio ja mittarintarkastamo saivat kolmannesta kerroksesta uusia tiloja ja asentamolle vapautui lisätilaa.

Helsingin kaupunginarkistossa on säilynyt osa rakennusaikaisesta kirjeenvaihdosta. Vesikalusteet toimitti ja asensi Helsingin vesijohtolaitos.²⁴ Maalausliike Jansson, Gustafsson & C:o suoritti maalaus- ja sähkö- ja sahalaitos tarjosi ikkunoita ja ovia tehtäväksi, mutta aineistosta ei selviä, tilattiinko nämä

rakennusosat kyseiseltä yritykseltä. Se tarjosi rakennusosia tehtäväksi hyvästä männystä kertaalleen vernissattuna ja rahtivapaasti lähetettynä, yhteensä 102 kappaletta.²⁶ Työn alkaessa helmikuussa 1925 viereisissä rakennuksissa pidettiin katselmus sen varalta, että työmaalla suoritettavat räjäytystyöt aiheuttaisivat niissä vaurioita. Siihen osallistuivat tehtailija Hj. Kasten, Korkeavuorenkadun varressa sijaitsevan tontin n:o 31 omistaja, herra Arthur Engberg, tontilla 29 sijaitsevan kiinteistön edustaja, kaupunginarkkitehti Gunnar Taucher sekä rakennusmestarit Eric Hansson ja Hannes Ahlquist kaupungin rakennuskonttorista.²⁷ Asiakirjoista voi päätellä, että kaupunki rakensi rakennukset omana työnä.

Allmänna Byggnadsaktiebolaget –niminen yhtiö suoritti betonirakenteiden

23 Kertomus Helsingin kunnallishallinnosta 1925, 37. HKA.

24 31.3.1925 päivätty Helsingin vesijohtolaitoksen kirje. Helsingin kaupunki, Rakennuskonttori, FbXXXVIII:1–FbXXXIX:1. HKA.

25 12.10.1925 päivätty maalariliike Jansson, Gustafsson & C:o:n tarjous. Helsingin kaupunki, Rakennuskonttori, FbXXXVIII:1–FbXXXIX:1. HKA.

26 7.7.1925 päivätty Riihimäen sähkö- ja sahalaitos Oy:n tarjous. Helsingin kaupunki, Rakennuskonttori, FbXXXVIII:1–FbXXXIX:1. HKA.

27 Syneinstrument 21.2.1925. Helsingin kaupunki, Rakennuskonttori, FbXXXVIII:1–FbXXXIX:1. HKA.

Nykytilavalokuvasta näkyy, että puitejakoa on yksinkertaistettu iikkunoiden vaihdon yhteydessä.

runkourakan.²⁸ Arkistossa on säilynyt myös rautabetonirakenteiden työselostus 9.6.1925. Varastorakennuksen hissin toimitti KONE ja se oli mallia 440.²⁹

ARKKITEHTUURIN KUVAILU

Työpaja ja varastorakennuksen pohjamuoto on L-kirjaimen muotoinen. Kapeampaan siipeen sijoittuu porrashuone, hissi ja yksi huone. Pääsiivessä on halli-

maista tilaa. Muuratut ulkoseinät ovat kantavia ja tilan keskellä on yksi kantava pilarilinja rautabetonipilareista. Rakennuksen julkisivut ovat sileiksi rapattuja ja koristeettomia. Julkisivu on hieman pystysuuntaisine ruutuikkunoineen kuitenkin huolellisesti artikuloitu. Sen suhteet toimivat. Maantason umpinaiset ovet olivat alunperin paneloituja. Takapihalle on käynti korkean kaariholvin läpi. Kolmannessa kerroksessa oli kattoikkunat.

28 Sopimus 18.7.1925. Helsingin kaupunki, Rakennuskonttori, FbXXXVIII:1-FbXXXIX:1. HKA.

29 Helsingin kaupunki, Rakennuskonttori, FbXXXVIII:1-FbXXXIX:1. HKA.

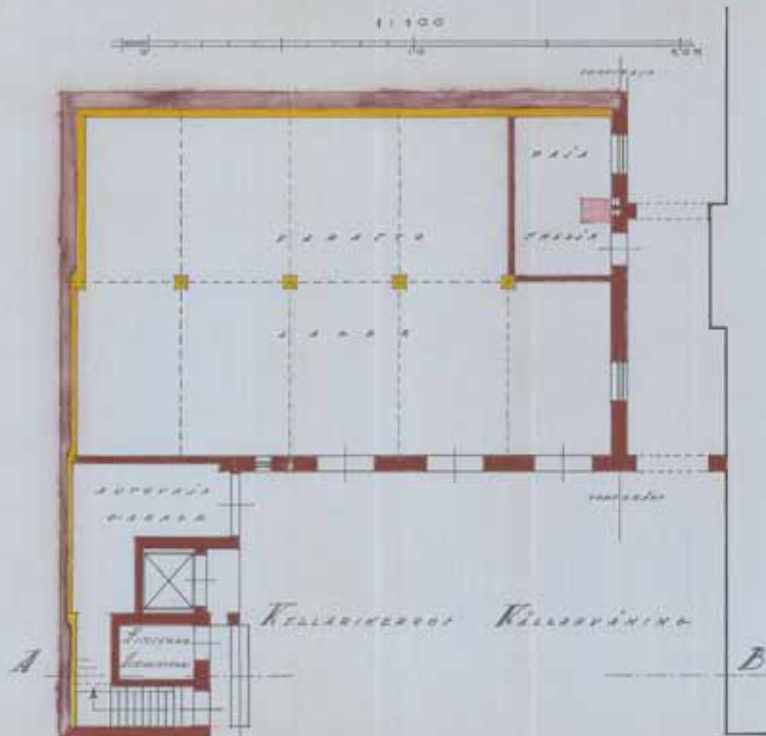
PIIRUSTUS UUTIRAKENNUKSEEN
 TONTILLE N:8 PIINKU ROBERTINKADUN VARELLA
 KORTTELILLA N:52, KOLMANNEN KAUPUNGINOSIATA, HELSINKIÄ

Leikkaus A-B

Leikkaus A-B

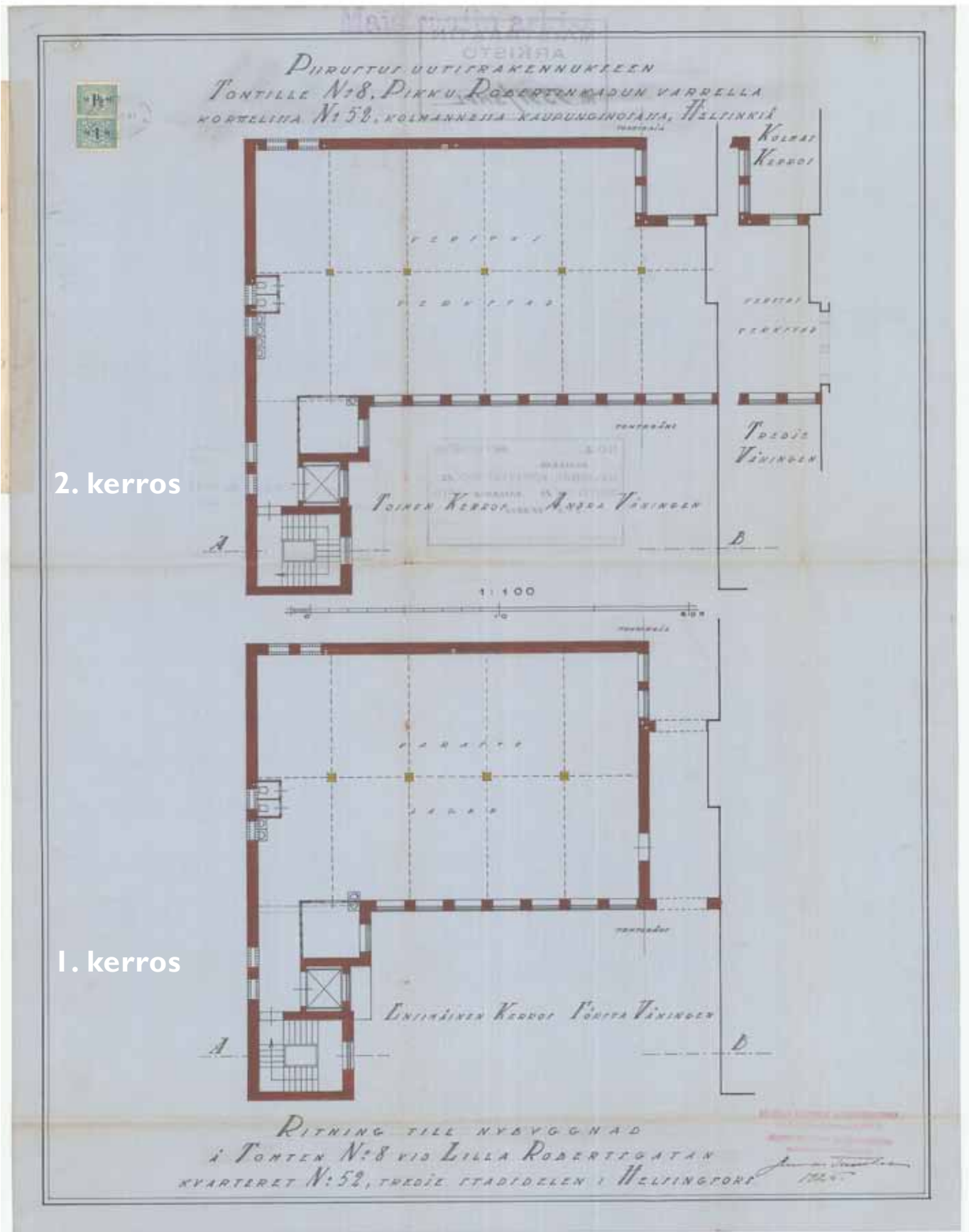
Leikkaus A-B

Kellarikerros

RITNING TILL NYBYGGNAD
 I TONTEN N:8 VID LILLA ROBERTSGATAN
 KVARTERET N:52, TREDJE STADDELEN I HELSINGFORS

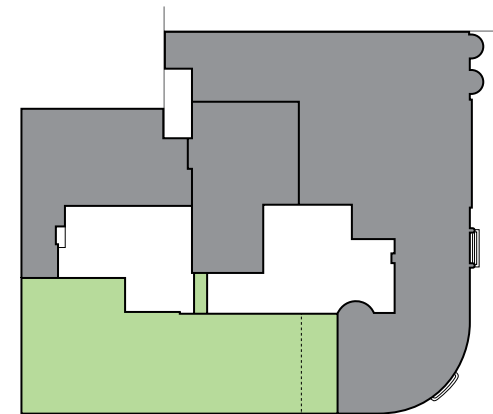
1925

Piirustukset on päivätty 1925. HKA.

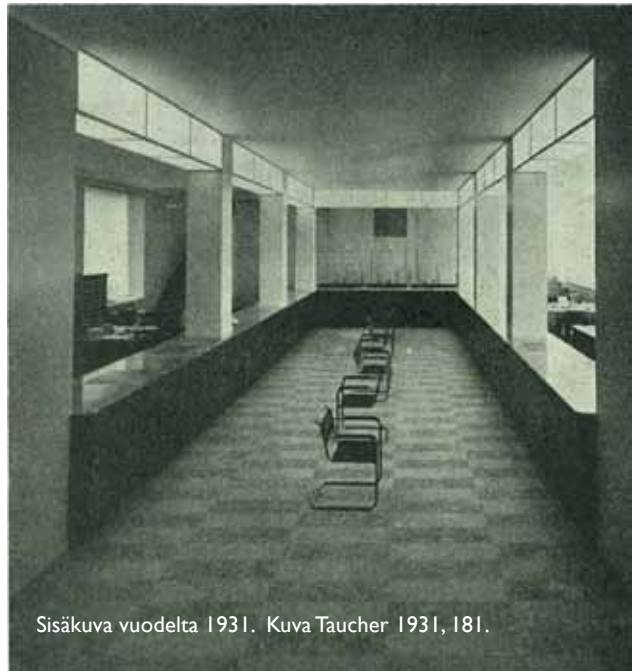
Teknillisten laitosten uudisrakennus kuvattuna 1937.
Kuva A. Pietinen Oy. HKM KA.

2.3 Teknillisten laitosten rakennus 1929–1931

Kaupunki kasvoi ja sähkönkulutus lisääntyi. Hallinnolle ja asiakaspalvelulle tarvittiin lisää tilaa. Uuden hallintorakennuksen suunnittelu käynnistyi 1929 ja kaupunginvaltuusto osoitti sähkölaitoksen laajentamiseen 16 900 000 markkaa määrärahan.³⁰ Paikalla sijainneet puutalot purettiin kesällä 1929. Gunnar Taucherin kaupungin rakennuskonttorin talonrakennusosastolla suunnittelema uusi rakennus valmistui pula-ajan keskellä keväällä 1931. Tontti tuli rakennetuksi täyteen mittaansa.

³⁰ Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta vuonna 1929, 117. HKA.

Sisäkuva vuodelta 1931. Kuva Taucher 1931, 181.

Ulkokuva kaupungin teknillisten laitosten uudisrakennuksesta vuodelta 1931. Kuva Taucher 1931, 180.

Gunnar Taucher 1920-luvulla. Seinällä painokuvat Velasquezin Infantin Margaritasta ja Tizianin Maltan ritarikunnan jäsenen muotokuvasta, joita hän suuresti arvosti. Nikula 1976, 60.

KAUPUNGINARKKITEHTI GUNNAR TAUCHER

Jarl Gunnar Taucher (1886–1941) opiskeli arkkitehdiksi Polyteknillisessä opistossa. Uransa alussa 1910-luvulla Taucher suunnitteli yhdessä Gösta Cajanuksen kanssa seitsemän arkkitehtuuriltaan moni-ilmeistä huvilaa Kulosaaren huvilakaupunkiin. Uran alkuvaiheissa hän saavutti työryhmineen myös kilpailuvoittoja, mutta ei saanut niistä toimeksiantoja. Syksyllä 1911 Rafael Blomstedtin, Gunnar Taucherin ja Gösta Cajanuksen työryhmä sai voiton Helsingfors Magasin Ab:n järjestämässä Katajanokan jättimakasiinin julkisivun suunnittelukilpailussa. Työn sai kuitenkin Lars Sonck, mitä Taucher kritisoi julkisesti ja kolmikko leimautui kapinallisiksi. Toinen merkittävä sijoitus on Helsingin kaupungintalon suunnittelukilpailun kolmas sija 1913 samalla työryhmällä.

Ritta Nikulan mukaan Taucherin ikäpolvi vastusti vanhemman polven kansallista romantiikkaa, mutta ei silti halunnut nopeaa irtiottoa perinteestä. Taucher etsi 1910-luvulla uutta ajanmukaista tyyliä, joka olisi samalla tavalla luonnollista ja yksinkertaista kuin vanha kansanarkkiteh-

tuuri. 1920-luvun klassismista tuli Taucherin arkkitehtuurin jalansija.

Gunnar Taucherin valittiin Helsingin kaupunginarkkitehdiksi lokakuussa 1923. Valintaan vaikutti se, että tämä lupasi kokonaan luopua toiminnastaan yksityisarkkitehtina. Taucher tiesi, mihin hän ryhtyi, sillä hän oli jo vuodesta 1913 toiminut kaupungin rakennusvalvojana. Gunnar Taucher oli Helsingin kaupunginarkkitehti vuodesta 1923 kuolemaansa asti.

Kaupunginarkkitehdeista tuli 1920-luvulla tärkeä uusi ammattikunta. He vaikuttivat ratkaisevasti siihen, minkä näköisiä kaupunkeja nuorena tasavallassa rakennettiin, kun kehitettiin kunnallishallintoa, koululaitosta ja sosiaalitointa sekä aloitettiin sosiaalinen asuntotuotanto.

Taucherin johdolla suunnitellut Helsingin työväenopisto sekä lukuisat kansakoulut ja asuintalot kuuluvat pohjoismaisen klassismin merkkiteoksiin. Helsingin asuntopula oli ankara. Ensimmäinen Taucherin suunnittelema kunnallinen työväen asuintalo oli samalla ensimmäinen työväen asuintalo, jonka kaupunki rakennutti tiilestä. Aikaisemmat työväenasunnot oli tehty puusta. Keuhkotautisille perheille Loviisankadulle rakennettu

kolmikerroksinen kivitalo muistutti perushahmoltaan 1600-luvun kartanoita tai 1800-luvun alun kasarmeja. Kunnallinen työväen asuintaloryhmä Mäkelänkatu 37–43:ssa valmistui 1926. Taloryhmän linnamaisessa ulkoarkkitehtuurissa näkyy saksalaisen Heinrich Tessenowin vaikutus, kapean rungon asuntojen sommittelussa puolestaan ruotsalaiset mitoitusohjeet.

Mäkelänkadun yhtenäinen katukuva täydentyi, kun kolme Taucherin johdolla suunniteltua nelikerroksista puolikunnallista asuintaloa valmistui 1930 seuraavalle 200 metrin pituiselle tontille. Työväenopisto valmistui Helsinginkadulle 1927. Sen suunnittelussa Taucheria avusti nuori Pauli Blomstedt. Käpylän kansakoulu (1928), Vallilan ruotsinkielinen kansakoulu (1932) ja Aleksis Kiven kansakoulu (1934) ovat edelleen alueittensa merkkirakennuksia.

Alppilan uusi vesilinna (suunnitelma 1937), Katajanokan uusi makasiinirakennus (1937) ja sähkölaitoksen talo Kampintorilla (1938) ovat kaikki verhotut tummaksi poltetulla tiilellä ja niiden arkkitehtuuri on jäntevää ja suhteiltaan harmonista.

Taucherin toimistossa suunniteltiin myös Sipoossa sijaitsevan Nikkilän miehisairaala. Gunnar Taucherin päätyö alueella on 1926 valmistunut säterikattoinen, nelikerroksinen sairauspaviljonki.³¹ Uudisrakennusten suunnittelun ohella Taucherin tehtäviin kuului monia vanhempien rakennusten modernisointeja ja laajennuksia.

31 Nikula 2006. 665–667.

ARKKITEHTUURIN KUVAILU

Arkkitehti-lehti julkaisi Taucherin kirjoittaman projektiesittelyn 1931. Taucher kutsuu rakennusta Kaupungin teknillisten laitosten uudisrakennukseksi. Se suunniteltiin viisikerroksiseksi. Rakennuksen kellarikerros louhittiin osittain aina seitsemän metrin syvyyteen katupinnasta. Maan alle sijoittui muuntajalaitos. Ensimmäiseen kerrokseen sijoitettiin teknillisten laitosten asiakaspalvelupiste, toiseen kerrokseen kirjanpito-osasto sekä suurehko näyttelysali. Kolmanteen, neljänteen ja viidenteen kerrokseen sisustettiin tilat sähkö-, kaasu ja vesijohtolaitoksien konttorihuoneistoille. Julkisivu rapattiin hienolla roiskerappauksella ja kivijalka tehtiin punaharmaasta hienoksi hakatusta graniitista.³²

Riitta Nikula on luonnehtinut 1931 valmistunutta kaupungin teknillisten laitosten uudisrakennusta Pikku Roobertinkadulla kokonaan uuden ajan arkkitehtuuria edustavaksi. Tummasävyinen konttorirakennus on vapaa historiallisista muistumista, se on uuden ajan kaupunkitalo, jossa suhteitten selkeä harmonia perustuu ajanmukaisen rakennustekniikan mahdollisuuksille. Se on eleetön ja vaatimaton kaupunkitalo, joka arvokkaasti täydentää Selim A. Lindqvistin aloittamaa katuperspektiiviä.³³ Vuonna 1928 Taucher sanoi itse ”Vår främsta strävan är att bygga modernt och durabelt, det är framtiden vi arbeta för”.³⁴

32 Taucher. *Arkkitehti* n:o 11 1931, 180.

33 Nikula 1976, 71.

34 Nikula 1976, 72.

SIJOITUS TONTILLE

Uudisrakennus on umpikorttelin osana. Sen ja 1909 valmistuneen osan väliin jäi porttikäytävä, jota pitkin on käynti pihalle. Rakennus on viisikerroksinen ja siinä on neljä kellarikerrosta. Ilmeisesti turvallisuussyistä vain ylimmän kellarin pohjapiirustus on esitetty lupasarjassa. Alemmissä kellareissa on tunneliyhteyksiä sekä etelään että pohjoiseen. Jalkakäytävän alla on kaapelihalli vastaavasti kuin 1909 valmistuneen osan kohdalla. Pikku Roobertinkadun puolella kyseinen kaapelihalli on kuitenkin rakennettu katualueelle tontin rajojen ulkopuolelle.

JULKISIVUT

Julkisivut ovat nauhamaiset olematta kantamattomat. Julkisivulinjaan sijoitettu pilaririvi vetäytyy sisemmälle julkisivusta sekundääriseksi aiheeksi. Ikkunavyöhykkeiden välissä olevat vaakasuuntaiset rappauspinnat korostuvat ulompina. Julkisivusommitelma on symmetrinen sen keskilinjan suhteen ja rakennuksessa on sivurisaliitit, joita on korostettu paitsi muusta julkisivusta ulkonevina, myös kerrosta korkeampina kuin rakennuksen keskiosa. Ullakolla ei kuitenkaan ole huoneita kuudennessa kerroksessa vaan kyse on pelkästään julkisivusommitelmasta. Julkisivu on samanaikaisesti rationaalinen, rakennetta korostava; vaakasuuntaisilla funkis-aiheilla flirttaileva; ja klassinen, symmetriavaatimuksen mitat täyttävä julkisivu. Harjakatto on niin loiva, että sitä ei näy katukuvassa.

POHJAT

Katutasen kerros on muita kerroksia korkeampi; sen huonekorkeus on 4,45 m. Alakerran myymälä ja asiakaspalvelupiste tulivat osaksi katutilaa suurten ikkunoiden välityksillä, Pikku Roobertinkatua elävöittäen. Myymälä, jossa kuluttajille esiteltiin valaisimia ja muita sähkölaitteita, jatkui toiseen kerrokseen. Asiakaspalvelupiste oli huomattavan tyylikäs tila art-deco – henkisine valaisimineen, yksinkertaisine petsattuine tiskeineen ja putkihuonekaluineen. Ensimmäiseen kerrokseen pihan puolelle sijoittui muuntajahuone.

Toisessa kerroksessa oli näyttelytilaa myymälän päällä ja mm. iso sali laskutusosastona. Toimistokerrokset oli järjestetty keskeiskäytävän varaan. Toimistohuoneiden välillä oli sisäikkunoita.

Porras sijaitsee rungon keskivaiheilla pihan puolella. Toimistokerroksissa kolmannesta viidenteen portaikon vieressä oli läpi talon ulottuva halli ja odotushuone. Rakennus liittyy viereisissä rakennuksissa sijaitsevien portaikkojen välityksellä näihin pihan puolella ja keskeiskäytävän päässä kolmannessa ja neljännessä kerroksessa. Kolmannesta kerroksesta on silta piharakennukseen.

RAKENNE

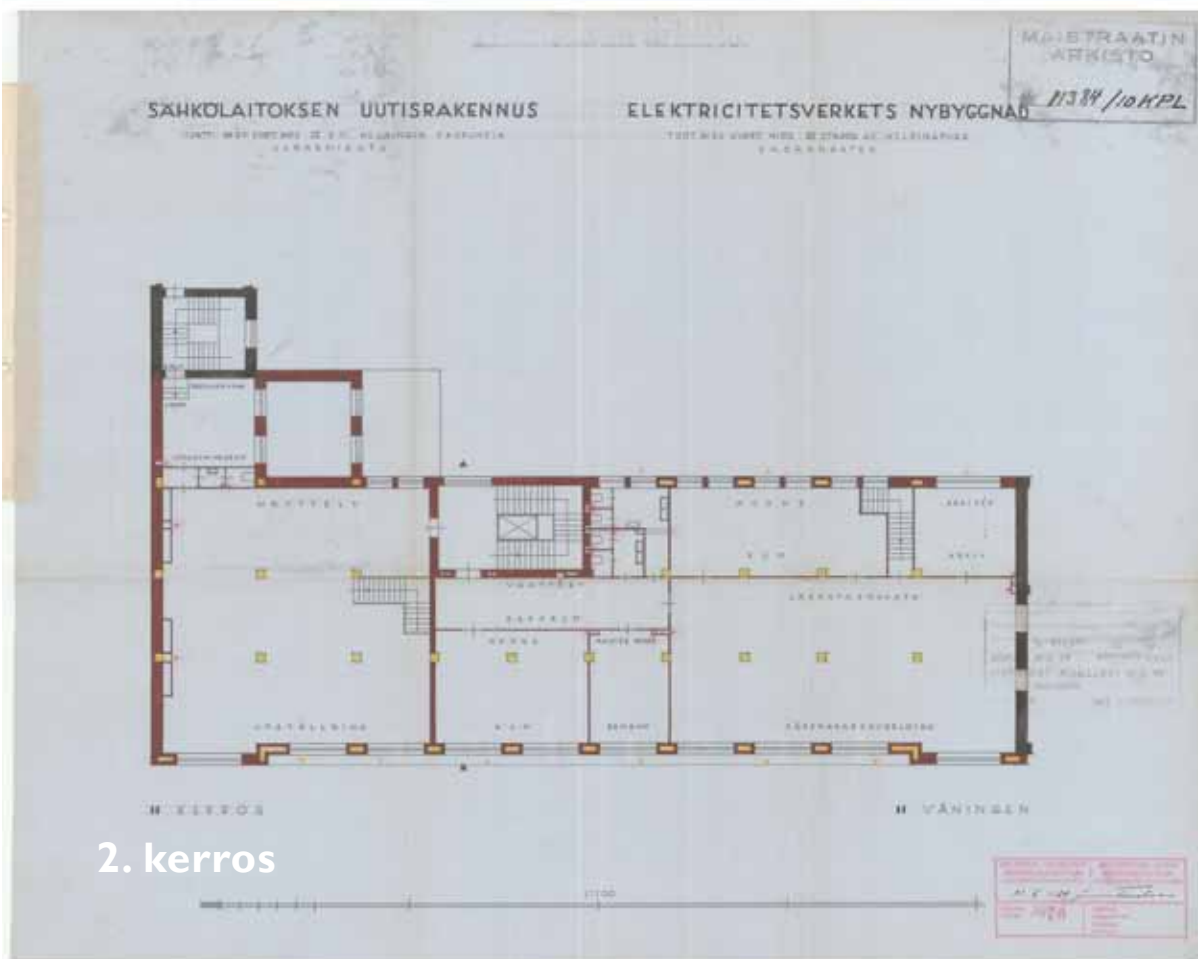
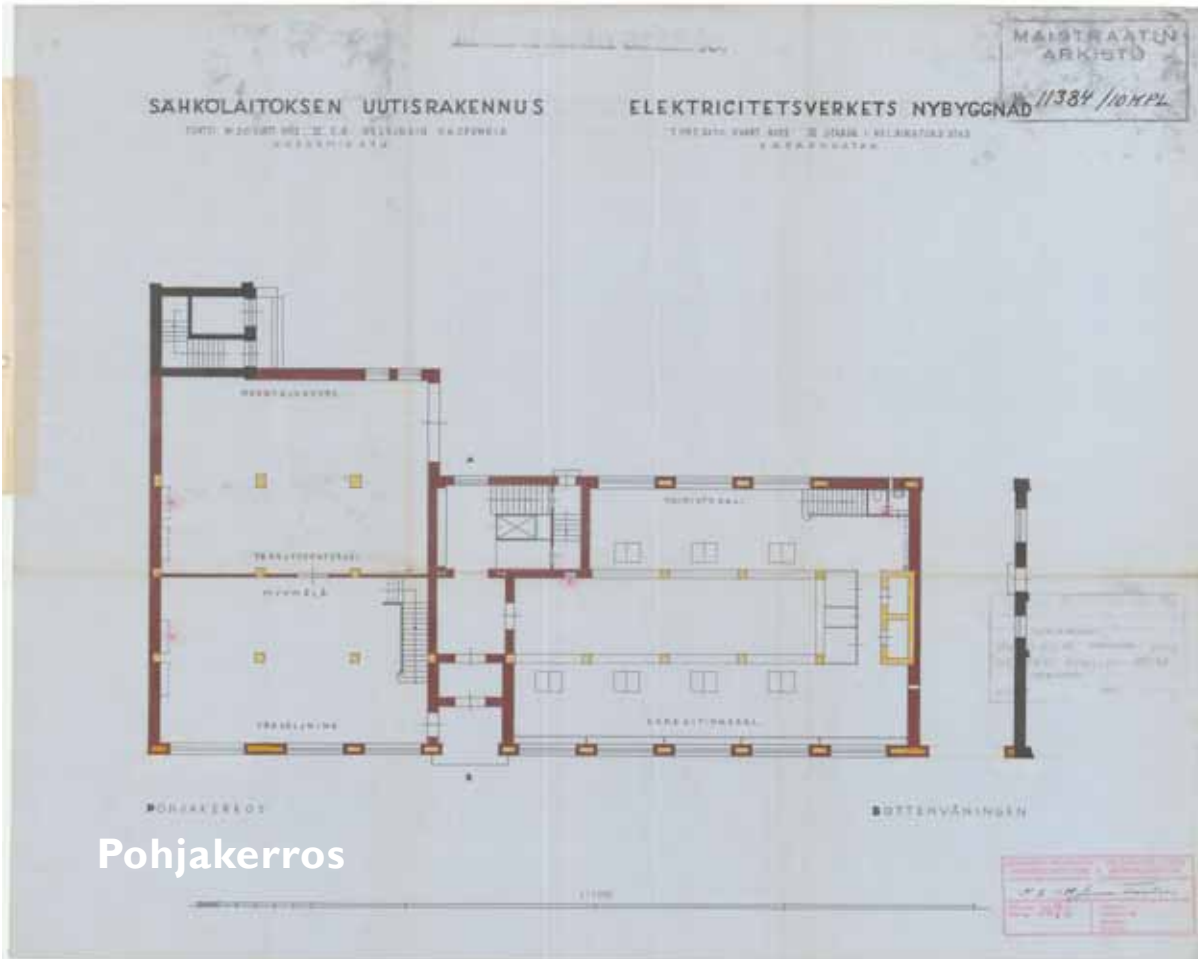
Kantavia pystyrakenteita ovat betonipilaririvit, jotka sijaitsevat ulkoseinien linjassa ja kaksi rivä rungon sisällä. Osa ulkoseinästä on tiilimuuria ja myös betonipilarit on eristetty puolen kiven seinällä. Myös pääportaan muuratut seinät ovat kantavia. Välipohjat ovat kaksilaattaisia palkistoja, paitsi portaassa on ylälaattapalkistot.

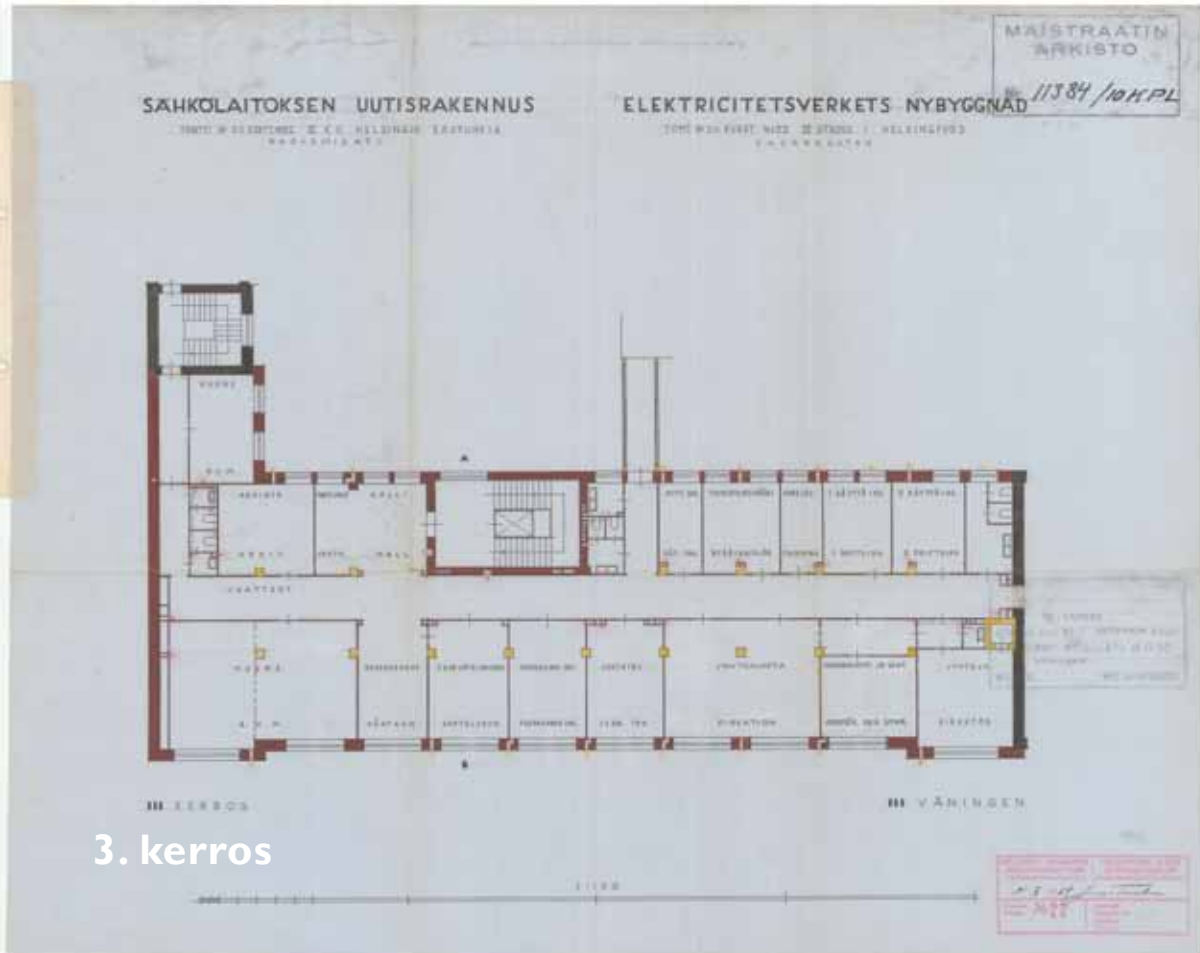
1929

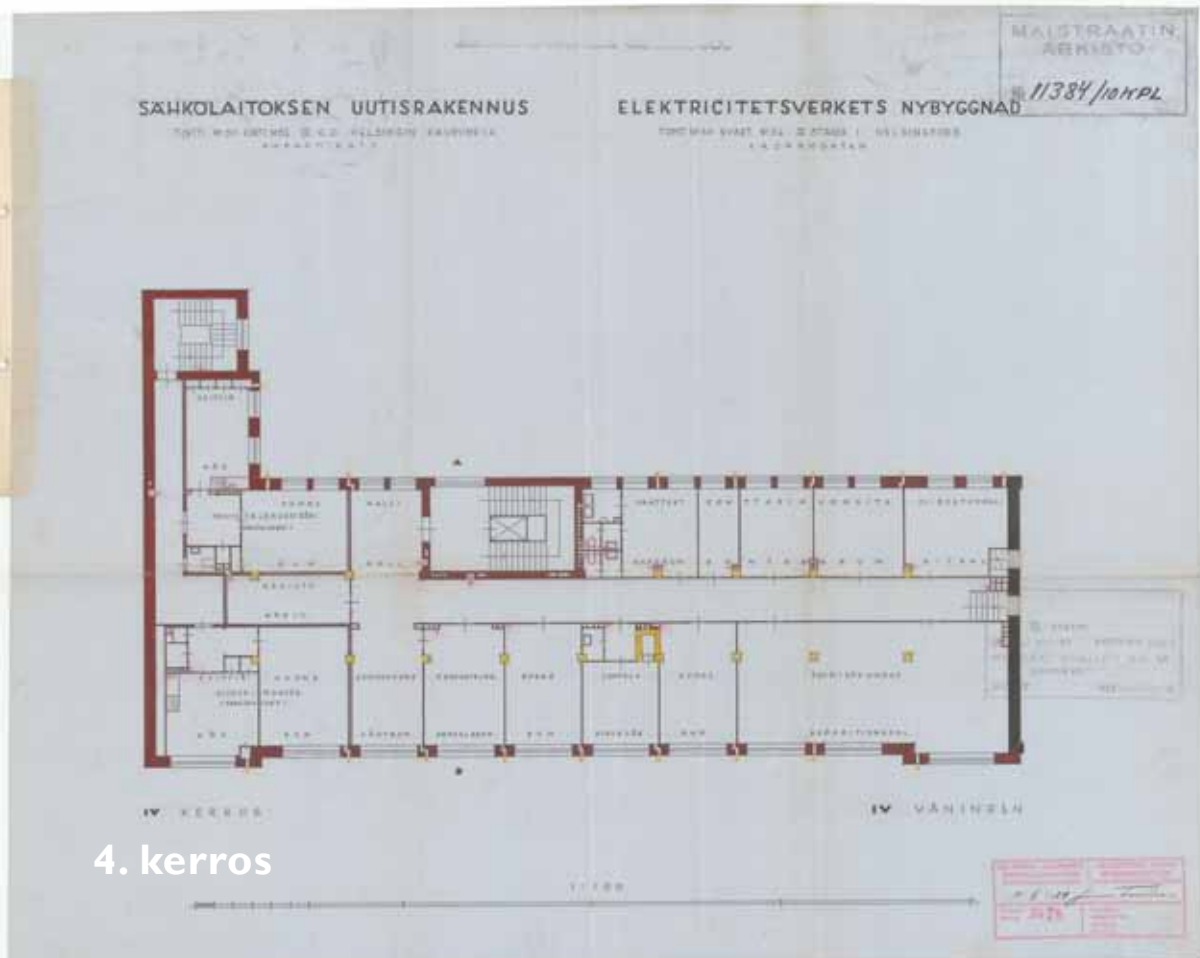
Kellarikerros

Piirustus on päivätty 1929. HKA.

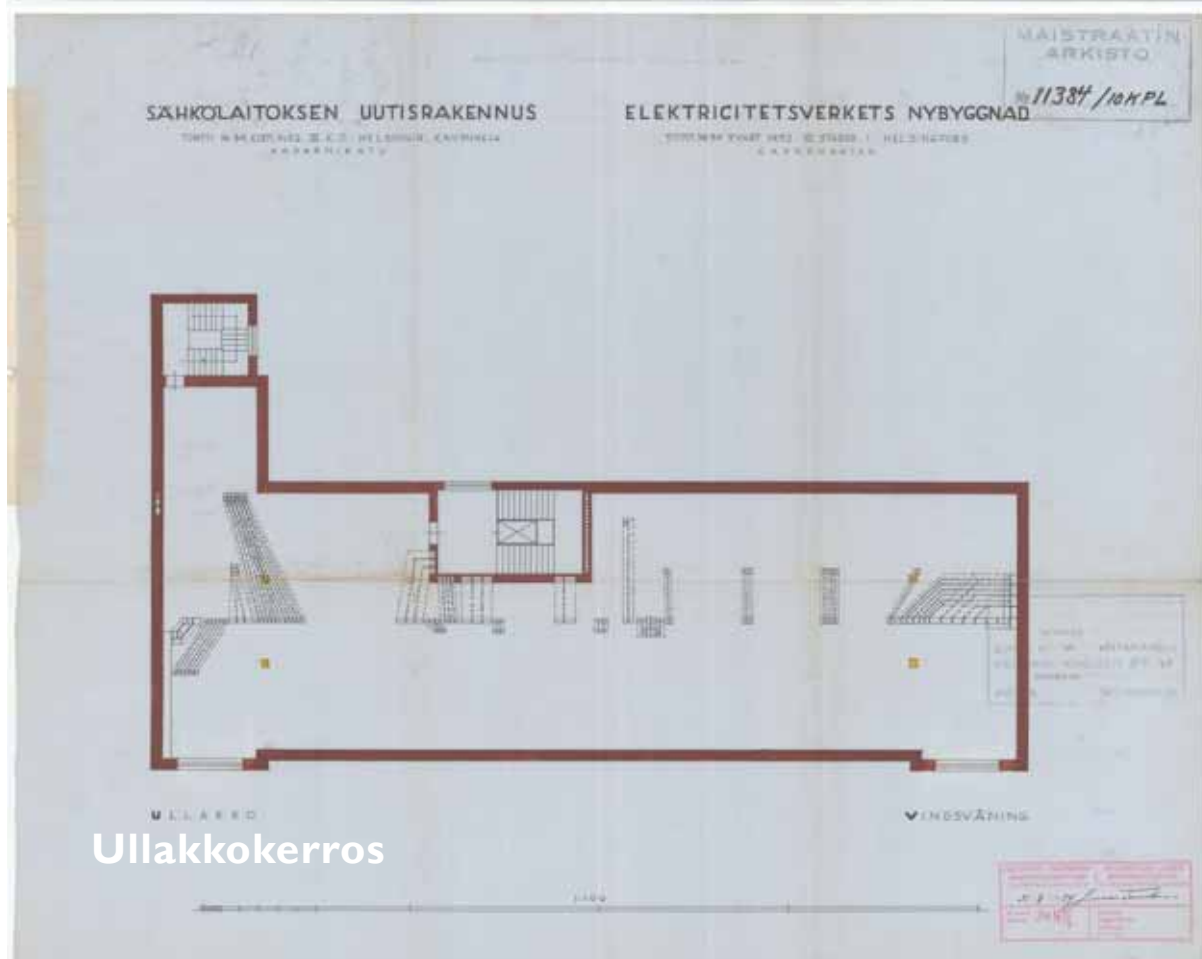
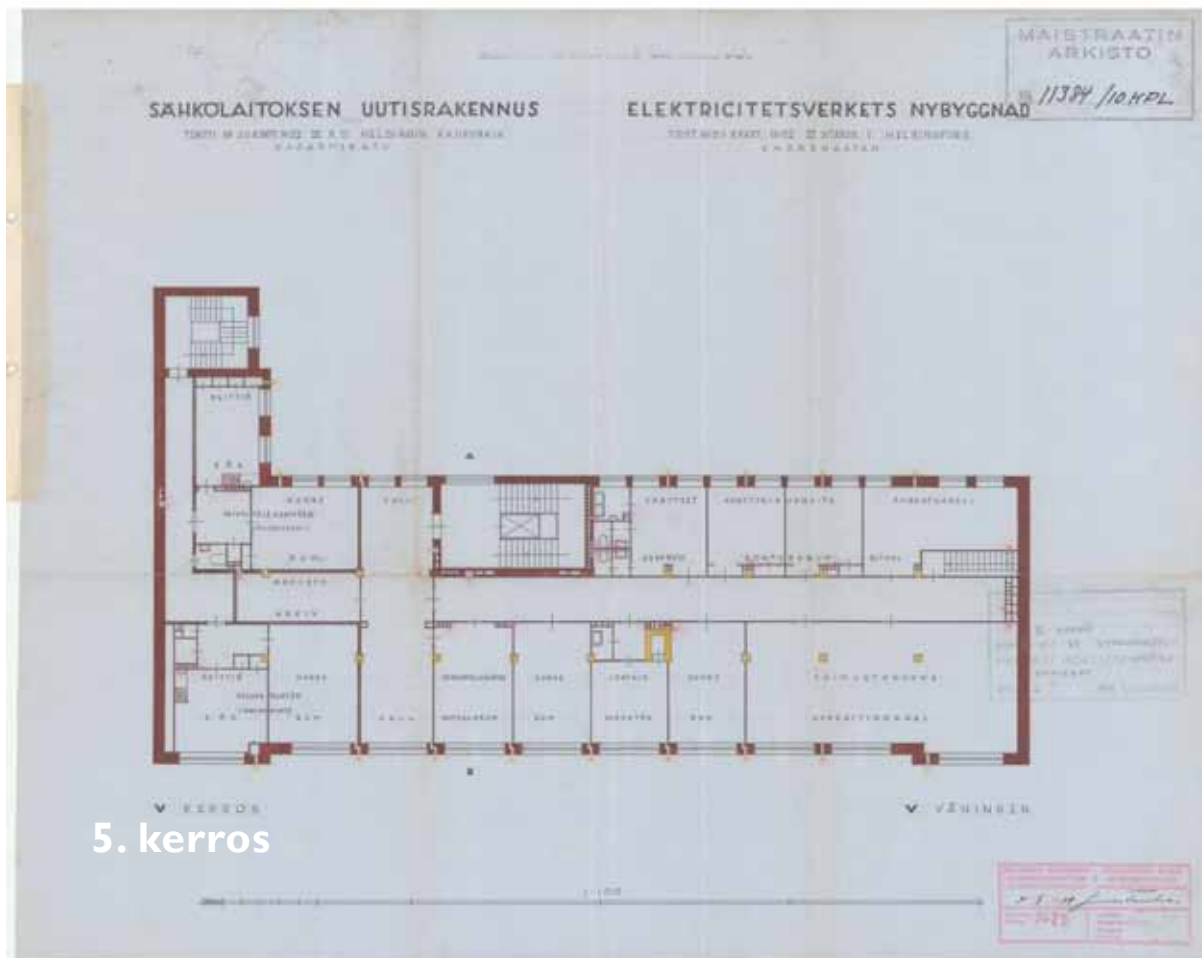

3. kerros

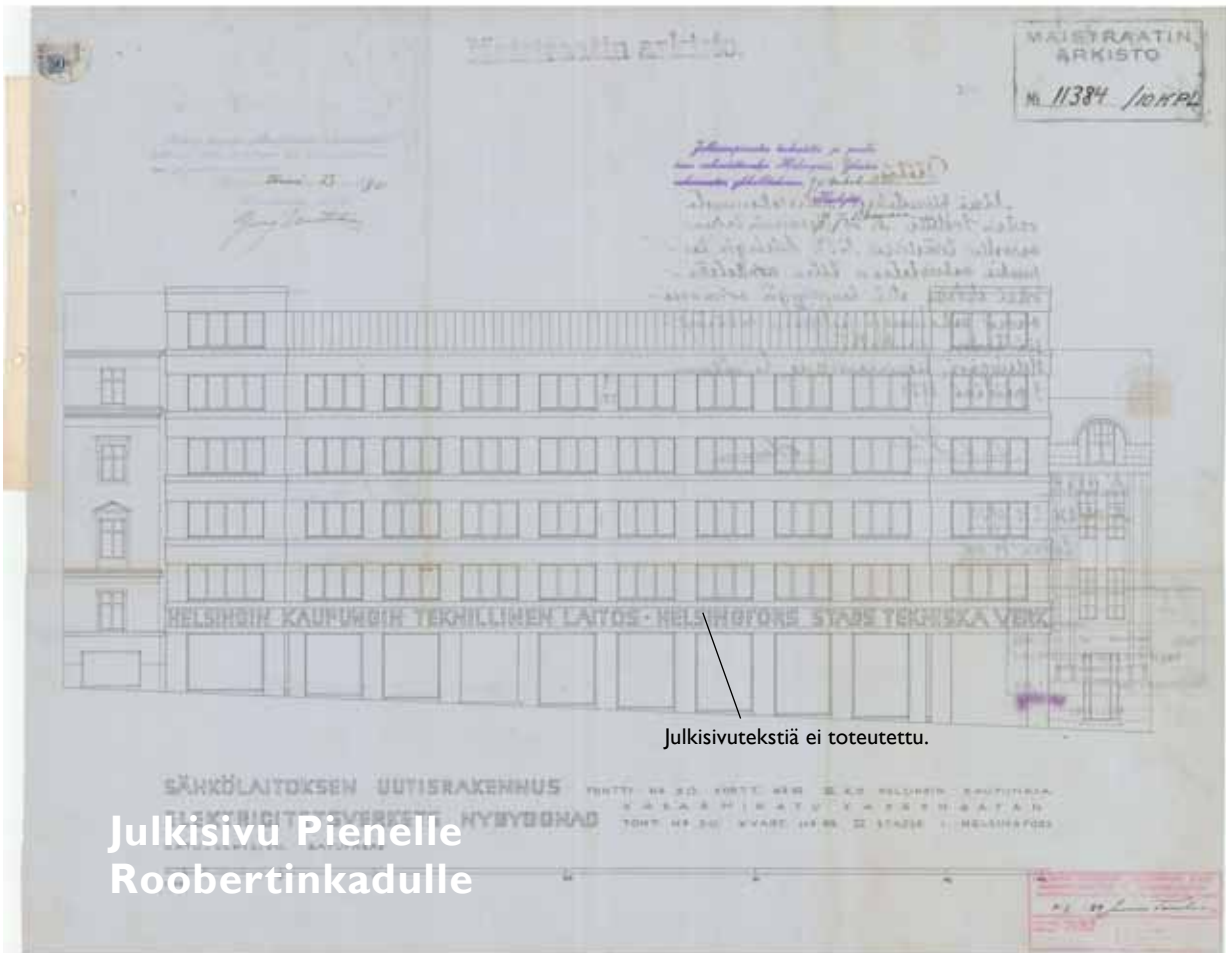

4. kerros

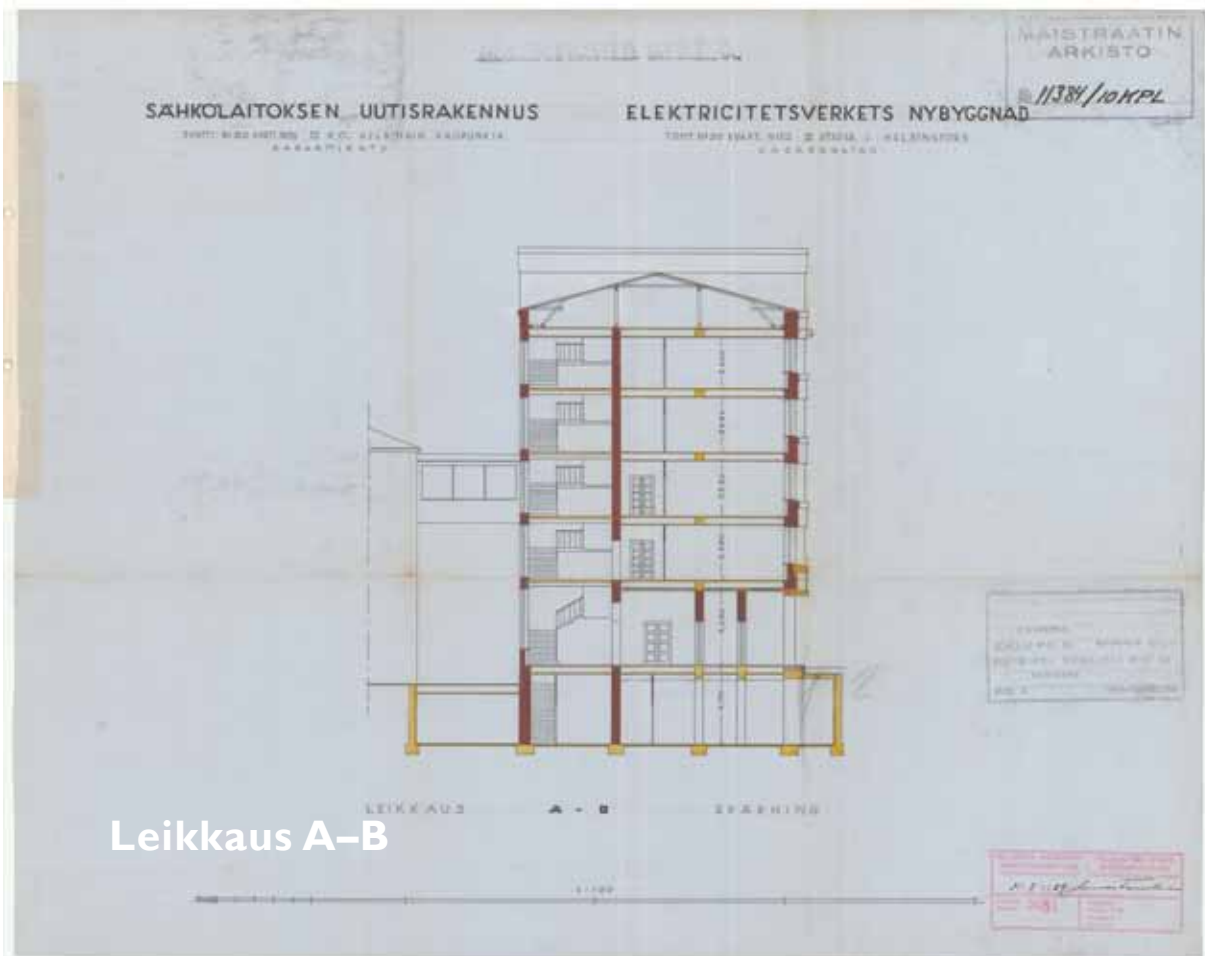
Piirustukset on päivätty 1929. HKA.

1929

Julkisivu Pienelle Roobertinkadulle

Leikkaus A-B

Piirustukset on päivätty 1929. HKA.

Pienen Roobertinkadun hallintorakennus helmi-kuun 1944 pommitusten jäljiltä. Kuva Turpeinen 1984, 200.

3 Muutosvaiheet

Jatkosodan suurpommituksessa 6.2.1944 pommeja osui Kasarmintorin aseman ja hallintorakennuksen ympäristöön. Ne aiheuttivat tulipalon hallintorakennuksessa. Palo saatiin hallintaan melko nopeasti, eivätkä tuhot muodostuneet kovin mittaviksi.

Vuosien kuluessa sähkölaitoksen toiminnan laajentuessa toimipisteitä rakennettiin eripuolille kaupunkia, mutta ”Pikku Roba”, niin kuin Kasarmintorin asemaa ja hallintorakennusta oli alettu kutsua, säilyi Helsingin Kaupungin Sähkölaitoksen kes-

kuksena. Vuonna 1973 Kamppiin valmistui Alvar Aallon suunnittelema uusi hallintorakennus, Sähkötalo.³⁵ Pikku-Roban tilat vuokrattiin poliisilaitokselle, joka muutti tiloihin peruskorjauksen jälkeen 1974.

Roballe muutti Poliisin I alue- ja liikennepoliisiosasto. Sähköasematoiminta jäi aikaisemmin kunnostettuihin tiloihin ja kellarikerroksessa oli edelleen sähkölaitoksen arkistoa. Myös mittaritoimisto, joka toimi 1926 valmistuneessa piharakennuksessa, jäi vielä taloon.³⁶

35 Sälejoki 2001, 8.

36 Sälejoki 2001, 8.

Kasarmintorin sähköaseman koneistojen suojausta konesalissa sota-aikana. Kuva Turpeinen 1984, 196.

Kasarmintorin sähköaseman hiekkasäkkivarustusta sota-ajalta. Kuva Turpeinen 1984, 199.

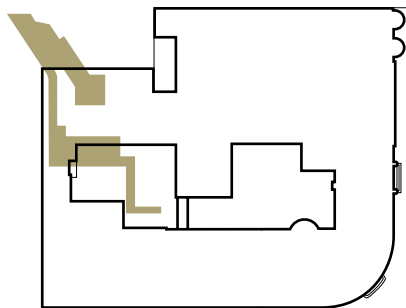
3.1 Muutosten kronologia

Luvun tiedot perustuvat Helsingin kaupungin rakennusvalvontaviraston rakennuslupa-asiakirjoihin. Liitteenä on kronologinen luettelo rakennusluvista 1930–1999.

1932

Muutos liittyi kellarin öljykatkaisijakennoihin.

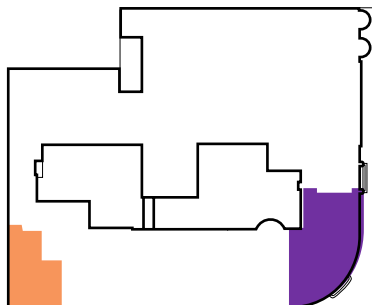
1958

 Muutoksia kellarissa

Tontille rakennettiin maanalainen tunneli, johon sijoitettiin kaksi puhelinvaihdetta. Muutosalueen pinta-ala oli 125 m².

1960

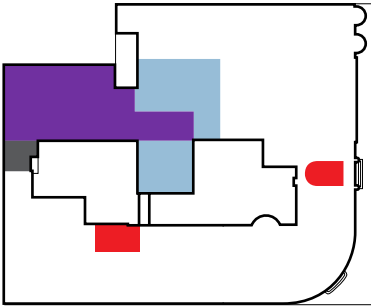

 Muutoksia kellarissa ja 1. kerroksessa

 Muutoksia 3. kerroksessa

Kellarissa, sekä 1. ja 3. kerroksissa suoritettiin huonetilojen uudelleenjärjestelyjä: muutettiin väliseiniä, tehtiin uusia oviaukkoja, sisäänkäynti uusittiin ja 1. kerrokseen tehtiin sisäparvi, johon johdettiin kierreporras. 1. kerroksen entinen näyttelyhalli muutettiin tarkastusjaoston tiloiksi, jolloin kulmasisäänkäynnin vanhat ovet tuulikaappeineen purettiin ja rakennettiin yksi uusi ovi, toisesta oviaukosta tehtiin ikkuna.

1961

- Muutoksia 1., 2., 3. ja 4. kerroksessa
- Muutoksia vain 4. kerroksessa
- Muutoksia 2., 3. ja 4. kerroksessa
- Muutoksia A- ja C-portaissa

Paloviranomaisten määräyksestä ovet piti muuttaa C-portaassa B2- ja ullakolla B1-paloluokan vaatimusten mukaisiksi. 3. ja 5. kerrokseen piti asentaa RL-ikkunat.

Sähkö tarkastuslaitoksen määräyksestä A- ja C-portaiden hissikonehuoneiden rautalankaverkkoseinät korvattiin tiiliseinillä ja ovet vaihdettiin palo-oviksi. Konehuoneisiin järjestettiin ilmanvaihto.

Piharakennuksen 1.–4. kerroksissa ja ullakkokerroksessa muutettiin sisätiloja. Varasto-, toimisto- ja wc-tiloja muutettiin ja korjattiin sekä rakennettiin uusi tavara-hissi, jonka konehuone sijoitettiin ullakotilaan. Rakennus varustettiin koneellisella ilmanpoistolla.

1962

- Muutoksia kellarissa, 1., 2., 3. ja 4. kerroksessa
- Muutoksia kellarissa, 1., 2. ja 3. kerroksessa
- Muutoksia 5. kerroksessa

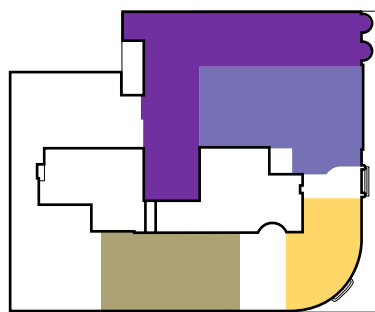
Sähköasemarakennuksen neljännen kerroksen kaksi asuntoa saneerattiin ja toista pienennettiin. Myös toimistohuoneiston tiloja järjestettiin uudelleen.

Sähköasemarakennuksen pohjoislaidalla tehtiin kojeiden vaatimia väliseinä- ja pohjamuutoksia, jotka aiheuttivat myös kantavan rakenteen muutoksen kellarissa ja kaikissa muissa kerroksissa. Rakennuksen pohjoisosaa korotettiin 2,5 metrillä. Kasarmikadun puolella yksi konesalin alaikkunoista muutettiin katutasoon ulottuvaksi auton kuljettavaksi oveksi. Rakennustyö suoritettiin kahdessa vaiheessa jotta sähköaseman toiminta voi jatkua keskeytyksettä. 1. vaiheessa rakennettiin 10 kW:n kojeistohuone ja siihen liittyvät aputilat sekä iso muuntajahalli pääosiltaan. 2. vaiheessa tehtiin muuntajahallin jatko. Entiseen portaaseen sijoitettiin nosturikuilu ja aputilat.

Pienellä Roobertinkadulla 5. kerroksen entinen talonmiehen asunto muutettiin valojäljentäjä- ja arkistotiloiksi.

Muuntamo- ja konttoritalon ensimmäisen kerroksen lomakevarastosta erotettiin uusin väliseinin tilat varastoa, vahtimestarin valvontahuonetta ja mittarikomeroa varten. Lomakevarastoon tehtiin uusi palo-ovi porrashuoneesta.

1964–1965

- Muutoksia kellarissa
- Muutoksia 2. kerroksessa
- Muutoksia kellarissa, 1., 2., 3. ja 4. kerroksessa
- Muutoksia kellarissa, 1., 2. ja 3. kerroksessa

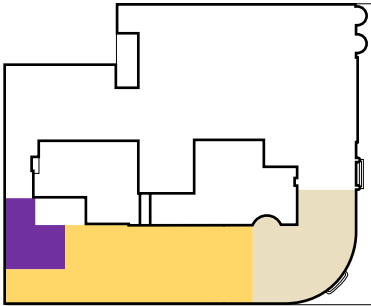
Sähköasemarakennuksen kaikissa kerroksissa tehtiin muutoksia. Toimenpiteet aiheuttivat muutoksia kantavissa rakenteissa. Kellarissa muutettiin väliseiniä ja pilareita ja ennen rakentamattomaan tilaan rakennettiin n. 200 m² suuruinen kaapelikellari. Piharakennuksen 1. kerros jaettiin uusien välipohjien avulla kolmeksi erilliseksi kerrokseksi, jotka sisustettiin toimistotiloiksi. Toimenpide aiheutti muutoksia kantavissa rakenteissa ja julkisivuissa.

Kellarikerrokseen valettiin uusi teräs-betonipilari. Kellarissa ja 1.–3. kerroksissa purettiin ja siirrettiin väliseiniä, wc poistettiin, 3. kerroksen kattoon asennettiin kipsoniittilevy. Kantavan ulkoseinän rakenteita uusittiin osittain. Sähköaseman julkisivut maalattiin. Toimenpide vaikutti julkisivuun ja torikuvaan.

Sähkölaitoksen hallintorakennuksen vanhan osan toisen kerroksen kaariosan iso huonetila jaettiin kevyillä väliseinillä pienemmiksi huone- ja käytävätiloiksi.

Kellarikerroksessa muutettiin väliseiniä. Toimenpiteen yhteydessä alue jaettiin tiiliseinällä kahdeksi varastoksi ja sisustettiin arkistokäyttöä varten. Poistettuja kojeistoja ympäröineet kevyet tiiliseinät purettiin. C-portaasta johdettiin käytävä kaapelikäytävään

1973

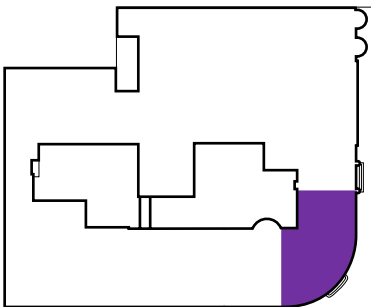

- Muutoksia 1. kerroksessa
- Muutoksia 2. kerroksessa
- Muutoksia 1. ja 2. kerroksessa

Sähkölaitoksen tilat muutettiin Helsingin poliisilaitoksen 1. alueosaston tiloiksi, kun sähkölaitos muutti juuri valmistuneeseen Alvar Aallon suunnittelemaan Kampin Sähkötaloon. Poliisin tilojen muutostyöt suunnitteli arkkitehtitoimisto Huhtniemi & Söderholm.

Sivulla xx on arkistopiirroksia tästä vaiheesta.

1974

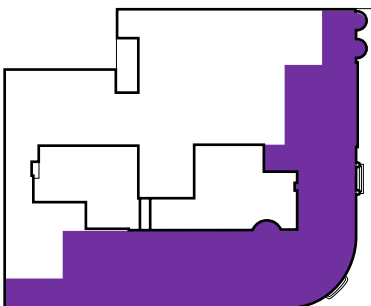

- Muutoksia 4. ja 5. kerroksessa sekä ullakolla

1974 haettiin lupa rakennusaikaisille muutoksille 1973–1974.

Liikerakennuksen neljännen kerroksen henkilökunnan ruokalatoissa suoritettiin keittiön uudelleenjärjestelyä ja samalla rakennettiin koneellinen ilmanvaihto, jonka konehuoneet sijoitettiin kahvion kohdalle ullakotilaan.

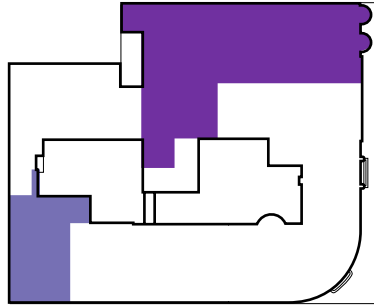
1989–1990

- Muutoksia kellari – 5. kerroksessa

Sosiaalitiloja (puku-, pesu- ja taukahuoneet) lisättiin kellariin. Muissa kerrksissa muutettiin huonetilajakoa. 1. kerrokseen sisustettiin yleisöpalvelutilat, 2. kerrokseen jakotila. Kellariin, 1., 2., 3. ja 4. kerrokseen tehtiin uudet siivous- ja varastotilat. 3. ja 5. kerrokseen rakennettiin uudet iv-konehuoneet.

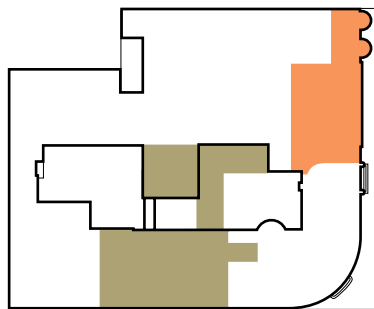
1991

- Muutoksia kellarissa ja 1. kerroksessa
- Muutoksia sähköaseman kaikissa kerroksissa

Käyttötarkoituksen, paloteknisen osastoinnin, kantavan rakenteen ja poistumistien muutos. Muutokset sijoittuivat 1931 valmistuneen rakennuksen länsipäädyn kellariin ja 1. kerrokseen sekä sähköaseman kaikkiin kerroksiin. Kasarmikadun puolen julkisivuun vuonna 1960 lisätty ovi vaihdettiin teräsrakenteiseksi nosto-oveksi ja tämän pohjoispuolelle tehtiin uusi aukko, johon tuli teräsovi.

1998

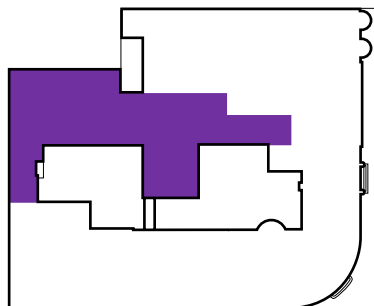

- Muutoksia kellarissa
- Muutoksia 3. kerroksessa

Rakennuksen kellarissa ja kolmannessa kerroksessa käyttötarkoitusta muutettiin.

Helsingin poliisilaitoksen 1. alueosaston käytössä olevan rakennuksen kolmannessa kerroksessa olevat miehistön pukuhuone- ja pesutilat siirrettiin kellarikerroksen arkistotiloihin. Samalla kellarin yksi arkistohuone muutettiin poliisien kuntosaliksi. Kellarin poistumisjärjestelyjä parannettiin rakentamalla uusi kellarin poistumistiereitti B-portaaseen. Kolmannen kerroksen vapautuneet pukuhuone- ja pesutilat otettiin tässä yhteydessä toimistokäyttöön. Muutosalue oli 738 m².

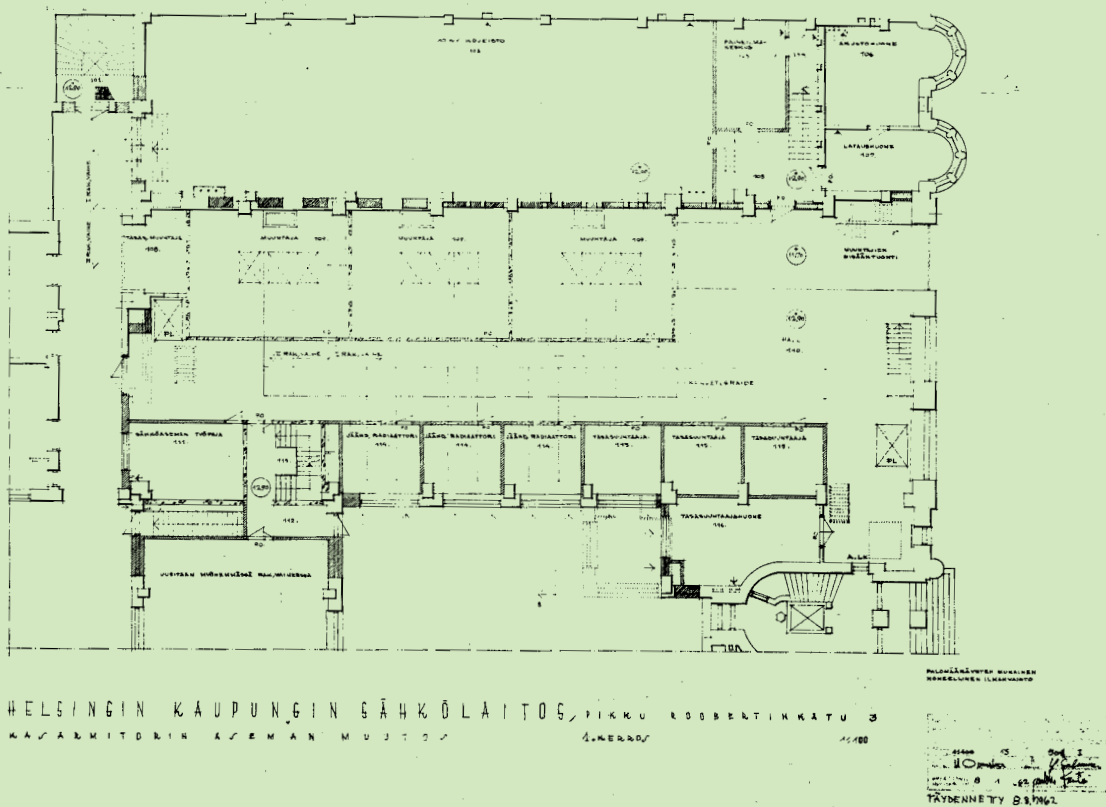
1999

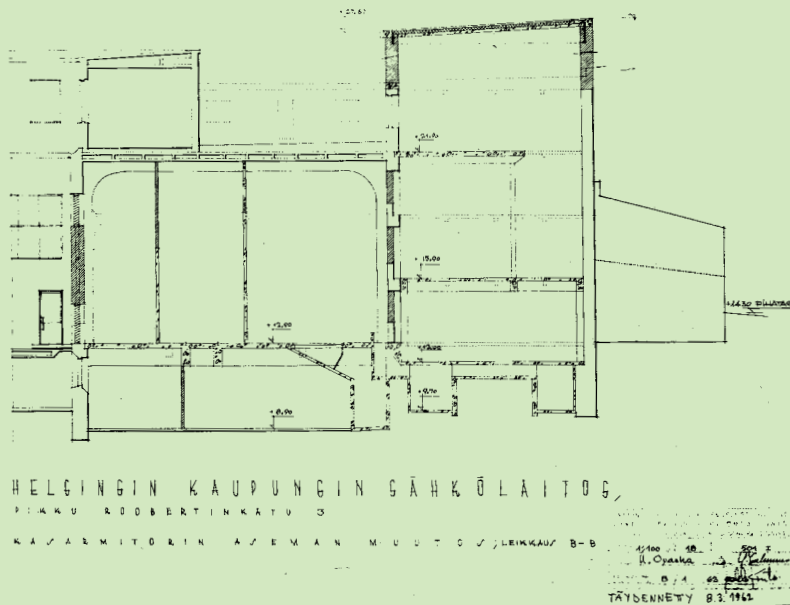
- Muutoksia eri kerroksissa

Tilojen käyttötarkoituksia muutettiin ja iv-konehuonetta pienennettiin. Piharakennuksen toisen kerroksen varastotilat muutettiin koulutus- ja neuvottelutiloiksi sekä henkilökunnan ruokailutiloiksi. 3. ja 4. kerroksen väliin rakennettiin sisäporras. Piharakennuksen katolle rakennettiin uusi iv-konehuone. Muutosalue oli 260 m². Muutostyöt suunnitteli Arkkitehtitoimisto Virkkunen & Co.

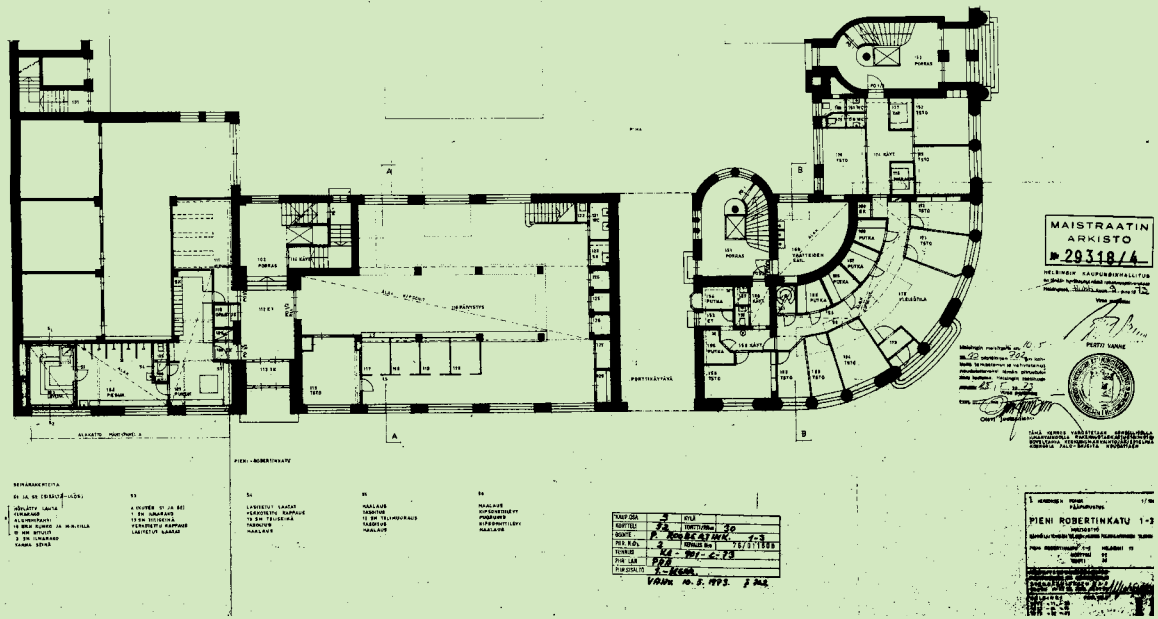
1962 sähköaseman korotus ja sisätilojen hahmon muutos

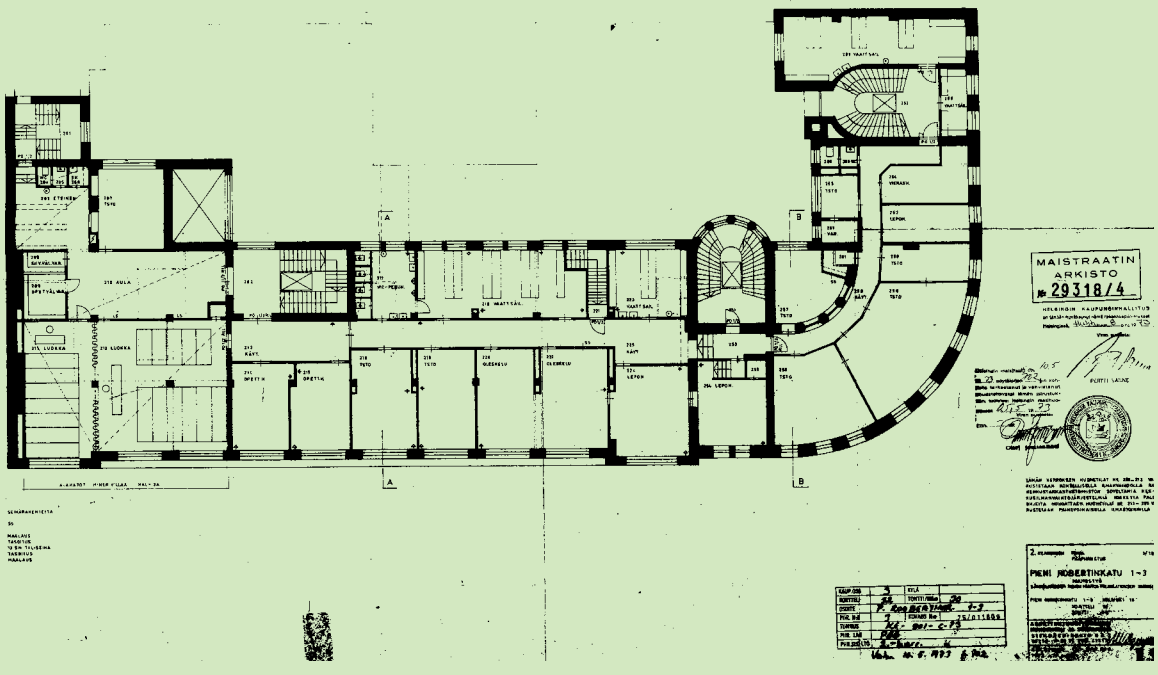
Vuoden 1962 pohjapiirustuksessa ja leikkauksessa näkyy, miten rakennuksen upea konesali on jaettu osiin. Kadun puolelle on lisätty auton mentävä kippiovi. RAKVV.

1973 hallintorakennuksesta poliisilaitos

Vuonna 1973 sähkölaitoksen tilat muutettiin poliisilaitoksen tiloiksi. Yllä tästä vaiheesta 1. ja alla 2. kerroksen pohja. RAKVV.

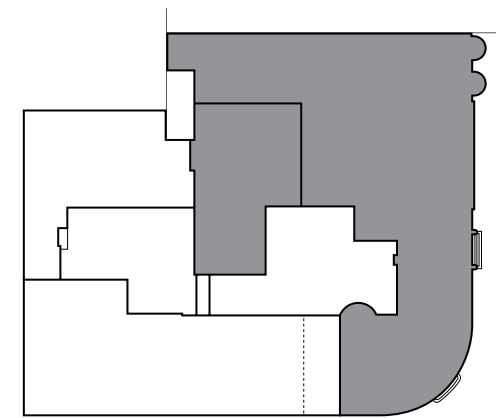

4 Nykytila

Inventointi suoritettiin tarkastelemalla erikseen eri aikaisia rakennuksen osia, jotta niiden ominaispiirteet piirtyisivät selvemmin. Inventointi on yleispiirteinen ja siinä on tarkasteltu rakennusosia yleisesti ja toisaalta erityisiä tiloja. Kohdetta dokumentoitiin valokuvaamalla. Tarkasteluun sisältyy muutamia kuvarinnastuksia ennen-nyt.

4.1 Sisätilat

Kasarmintorin sähköasema ja hallintorakennus 1908–1909 sekä laajennus 1913

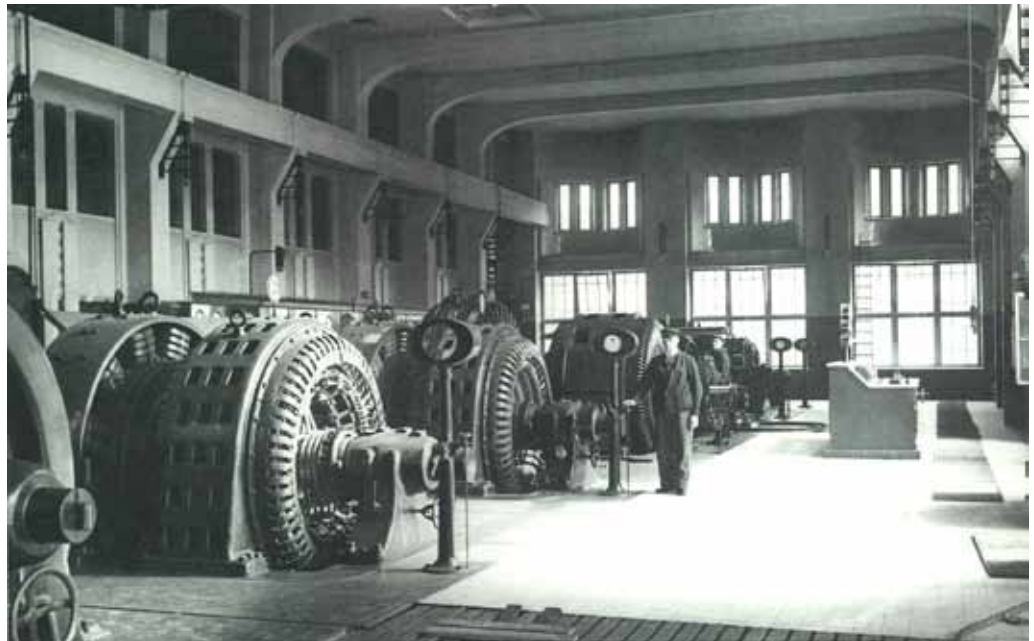

KONESALI

Konesalin tilahahmoa on muuttunut, sitä laajennettiin 1913 pihan puolelle. Porttikäytävään on avattu ovi 1926 jälkeen. 1962 se jaettiin väliseinin ja kattoikkunat purettiin kun rakennusta korotettiin. Kasarmikadun puolella yksi ikkunoista muutettiin ajoportiksi 1962. Ajoportin kohdalla salin lattia on noin puoli kerrosta alempana. Salista on rakennettu kellariin johtavat portaat.

Hallin kaartuvat alkuperäiset palkit ovat edelleen näkyvissä. Vanhat rakenteet on

rapattu ja maalattu eli niiden pinta on huoliteltu. Uuemmissa betonipinnoissa erottuvat valumuotin painaumat. Lattia on maalattua betonia ja siinä on myös ura- ja kiskoruudukko. Kadun puolen ikkunat ovat alkuperäisiä, mutta sisempi puite on uudempi, todennäköisesti 1930–50-luvulta. Sisempi puite on karmin pintaa ulompana ja siinä on suuret kupukantaruuvit. Sisemmässä ikkunassa on yksinkertaisempi puitejako kuin ulommassa. Kaikki ovet ovat uudehkoja metallisia palo-ovia.

Siirryttäessä tasasähköstä vaihtosähköön voitiin poistaa nämäkin Kasarmintorin sähköaseman muuttajakoneet eli pyörivät koneet. Kuva on vuodelta 1928. Vapautuneisiin tiloihin sijoitettiin 1960-luvun alussa sähköaseman päämuuntajat, 600 voltin tasasuuntaajat ja käytönvalvontalaitteet. Turpeinen 1984, 303.

VARASTO, KONEMESTARIN JA MIEHISTÖN HUONEET

Alun perin erkkereiden kohdalla Kasarmikadun varrella on ollut konemestarin ja miehistön huoneet, joiden takana on ollut varasto. Ensimmäisen kerroksen kohdalla huonejakoa on muutettu ja ikkunaseinällä nousee uusi betoniporras erkkerin kohdalla. Toisessa kerroksessa työhuonetta on pienennetty portaikon viemän tilan verran. Pitkänomaisesta salista on toisesta kerroksesta purettu salin keskeltä kantavat pilarit ja on rakennettu uudet pilarit ja palkit. Tilaan asennettu nosturilaite on edellyttänyt kantavien rakenteiden rakentamista. Tilan kulmaan on rakennettu teräksinen kierreporras. Porras vuodelta 1908 korjauspajan vieressä on purettu ja tilasta on tehty nostokuilu.

LABORATORIO

Kolmannen kerroksen laboratoriossa tilaa on laajennettu kadunpuoleiselle terassille 1962. Tilassa on vastaavanlaiset kaareva ulkoseinä kuin toisessa kerroksessa. Ikkunat ovat kaksilasisia puuikkunoita.

KOROTUS

Rakennusta korotettiin sen pohjoissivulla 1962 2,5 metrillä. Ylimmän huoneen huonekorkeus on nyt 4,5–5 m. Siivessä on ikkunallinen sivukäytävä.

KONESALIN ALLA OLEVA KELLARI

Konesalin alapuolisessa kellaritilassa on sekä vanhempia että myöhempiä palkkeja ja pilareita. Esimerkiksi muuntajan perustuksia on vahvistettu ja tilassa näkyy muuntajan betonisen öljyaltaan alapinta.

Kasarmitorin ala-aseman akkumulaattoriparisto kellarikerroksessa. Helsingin kaupungin sähkölaitos 1909–1934, 32.

A-PORTAAN POHJOISPUOLI

Kolmannessa kerroksessa on ollut yhtenäinen, koko rungon läpi ulottuva toimistosali, jossa on toiminut johtotöiden osasto, käytön tarkastus ja piirustussali. Tilassa on kolme erkkeriä Kasarmikadulle. Tilasta on ollut yhteys laboratorioon, jonka edessä on ollut terassi kadulle. Nykymuodossaan kerros on jaettu levyrakenteisilla väliseinillä pienempiin toimistohuoneisiin. Tässä rakennuksen osassa on koneellinen ilmastointi. Kaikki pinnat, ovet ja LVI-tekniset varusteet on uusittu. Kolmannessa kerroksessa kadun puolen ikkunat on uusittu ja pihan puolella on vanhat ikkunat.

Toisessa kerroksessa sijaitsee kaksi toimistohuonetta, joiden välistä väliseinää on muutettu. Tilat on modernisoitu.

A-PORRAS JA HISSI

A-porras on vanhimman osan pääporras, jonka varressa on sijainnut asuntoja ja toimistoja. A-porras johtaa Kasarmikadun puolelta ensimmäisestä kerroksesta ullakolle. U:n muotoisessa portaassa on yksi välitasanne, jonka sisäkulmassa on kuusikulmainen betonitolppa. Kerrostasanteita kannattaa kaksi kulmikasta betonitolppaa. Näiden tolppien välissä on ensimmäisessä kerroksessa koristeellinen palkki, jossa on karniisi- ja päätyaihe.

Porrashuoneen keskellä on avoin hissikuilu. Hissikuilun seinät ovat teräsverkkoa ja ne ovat korkeudeltaan noin 1,8 m. Kun talon kerroskorkeudet ovat suuria, suuri osa kuilusta on avoinna porrashuoneeseen. Hissikuilun verkkoseinän ja portaan väli on peitetty spiraalin muotoon taivutetulla lattaprofiililla. Porrashuoneessa on harmaa mosaiikkibetonilattia ja askelmat. Kiviaines on valkoista. Huoneen seinät, katot ja syöksyjen alapinnat ovat rapattuja ja maalattuja. Tasanteiden katoissa syöksyjen liittymiskohdissa ja syöksyjen sisäreunoilla on näkyvissä rapatut palkit. Syöksyn alin porras on kupera ja ylin kovera. Näiden askelmien kohdalla palkit noudattavat vastaavaa muotoa.

Alatasanteella on otettu esiin vanhimpia porras-
huoneen maalauskerroksia. Alimmassa kerrokses-
sa seinäpinta on jaettu kahteen väriyöhykkeeseen,
joista alempi on 161 cm korkea ja väriltään vihreän
turkoosi. Seinän yläosa on kellertävä. Vyöhykkeiden
liittymiskohdassa on sähkölamppua muistuttava ko-
ristekuvio. Seinässä on maalattu jalkalista. Ulko-ovet
ovat alkuperäisiä tammiovia, joiden yläpuolella on ik-
kuna. Portaen ulkokehää kiertää seinään kiinnitetty
puinen käsijohde, joka on maalattu ruskeaksi (ei alku-
peräinen väri). Sisääntulokerroksessa on sivuseinällä
korkea ripapatteri. Kerrostasanteilla on puisia laaka-
ovia ja teräslankaovi (ei alkuperäisiä).

Kerrostasanteilla on loisteputkivalaisin kiskokiin-
nityksiä ja välitasanteilla on kiinteästi kiinnitetty
loisteputkivalaisin. Välitasanteilla on parveke. Par-
vekkeen ovi on alkuperäinen, yläikkunallinen tupla-
lasiparivoi. Välitasanteilla on myös seinään upotettu

palopostikaappi, jossa on erittäin koristeellinen alku-
peräinen ovi ja listoitettu kehys.

Hissin ovesa on valmistajan kyltti ”Elektrisk per-
sonhiss Graham Brothers, Stockholm”. Toisessa pyl-
väässä on Koneen myöhempi hissinkäyttöohje. Hissi-
kori on alkuperäinen, puurakenteinen ja punertavaksi
petsattu. Kehysrakenteisissa seinissä on ikkunat ja
peilit. Myös katossa on kehysrakenteinen. Katon keskellä
on ilmeisesti alkuperäinen messinkinen valaisinkan-
ta, jossa on pieni pallokupu. Hississä on veräjä ja siinä
messinkinen vedin. Hissikuilun molemmilla sivuilla
on teräsprofiilit, jotka vakauttavat hissikorin liikkeen.
Hissi ei enää ole käytössä.

Ullakon tasolla hissikuilun päällä on hissien rattaat
ja teräspalkit. Hissin pyörästöt ovat kuilun päällä ja
portaan päällä kiinnitettyinä teräspalkkeihin avoi-
messä tilassa. Pyörästöjen ja kuilun välillä on lautata-
so. Varsinainen konehuone sijaitsee ulkoseinällä.

B-PORRAS JA HISSI

B-porras ulkonee erkkerinä sisäpihalle. B-porras on toimistorporras. Se johtaa porttikäytävästä ullakolle. Neljännessä kerroksesta johtaa 1931 rakennettu porrassyöksy uudisosan viidenteen kerrokseen. U:n muotoisessa portaassa on välitasanne, jonka sisäkulmassa on kuusikulmainen betonitolppa. Porrashuoneen keskellä on avoin hissikuilu. Hissikuilun seinät ovat koko kuilun peittävät teräsverkkoseinät. 1908 rakennettua teräsverkkoseinää on korotettu 1957 samalla kun hissi koreineen ja koneistoineen on vaihdettu. Hissikuilun verkkoseinän ja portaan väli on peitetty spiraalin muotoon taivutetulla lattaprofililla. Porrashuoneessa on harmaa mosaiikkibetonilattia ja askelmat. Lattian kiviaines on valkoista. Huoneen seinät, katot ja syökyjen alapinnat ovat rapattuja ja maalattuja. Katossa näkyy suorat palkit, kerrostasanteiden ja porrassyökyjen liittymiskohdassa. Kunkin kerrostason välisen portaan alin askelma on kaareva ja ylin askelma on kovera.

Seinässä on maalattu jalkalista. Ulko-ovi on uusittu teräslasiovi. Porrashuoneessa on uusittuja laakaovia, alkuperäisiä umpinaisia paripeilikehysovia (1908) ja lasitettu kehysovi toisessa kerroksessa

(1908). 1931 valmistuneeseen osaan johtava ovi on teräslasiovi 1930-luvulta. Portaan erkkerissä on kuskakin kerroksessa neljän ikkunan nauha. Ikkunat ovat alkuperäisiä, mutta niiden alapuitteen sisempi puite on todennäköisesti vuodelta 1931. Ikkunoiden välissä on pyöreät pylväät ja ne on yhdistetty yhtenäisellä kaartuvalla ikkunapenkillä. Ullakolle johtavalla osuudella ikkunat ovat matalampia. Portaan ulkokehää kiertää seinään kiinnitetty puinen käsijohde, joka on maalattu ruskeaksi (ei alkuperäinen pintakäsittely). Sisääntulokerroksessa on hissiä vastapäätä syvennyksessä korkea ripapatteri.

Kerrostasanteilla ja välitasanteilla on kiinteät loisteputkivalaisimet. Välitasanteella tolpan kyljessä on vanhan valaisimen kanta (havainto 3-4 kerroksesta).

Hissikori on vuodelta 1957 ja se on KONE Oy:n valmistama. Kori on kooltaan vain puolet kuilun pinta-alasta. Hissikori on lakattua tammea. Hississä on peili ja sen yläpuolella koristeileikattu häikäisysoja valaisimen edessä. Hississä on veräjä. Hissikuilun molemmilla sivuilla on teräspuikuprofiilit, jotka vakauttavat hissikorin liikkeen. Hissi on käytössä.

Ullakon tasolla hissiakuilun päällä on betoniseinäinen rataskomero.

A- JA B-PORTAAN VÄLINEN OSA

TILAAHMO

Ensimmäisessä kerroksessa A- ja B-portaiden välissä oli alunperin näyttely- ja myyntihuoneisto. Huoneistoon oli sisäänkäynti suoraan kadulta sekä molemmista porttikäytävistä. Sisäänkäynnin yhteydessä si-

jainnut tuulikaappi on purettu. Kadunpuoleisissa ikkunoissa on sisimpänä maitolasit poliisien jäljiltä. Niiden sisäpuutteet ovat metallisia ja alasaranoituja. Kulmaan on rakennettu kaksi saunaosastoa. Vanhat näyttelysalit on jaettu pienempiin osastoihin.

Sähkölaitoksen näyttely avattiin vuoden 1909 lopulla uuteen hallintorakennukseen Pieni Roobertinkadun ja Kasarmikadun kulmaan. Siellä esiteltiin ”jalkojen lämmityslaitteita ja muita lämpöpattereita, trykkirautalaitoksia, kahvipannuja, lamppuja ym. sähkötarpeita. Kuvassa rouva Eugenia Lisowsky. Näyttelyn avaamisen jälkeen oli lehdissä pieni uutinen, joka kertoi mm. seuraavaa: ”Näyttelyhuoneessa, joka sijaitsee alakerrassa ja jossa tulee myöskin olemaan kaupaksi sähkölampputarpeita, aiotaan näet yleisölle osottaa, mihin kaikkeen sähköä voidaan ”kesyttää”; siihen järjestetään eri ryhmiin erilaista sähkövoiman käyttämistä. Ja tuota kaikkea yleisö saa rahatta ja hinnatta käydä katsomassa.” HELEN.

Toinen kerros on toimistokerros ja siellä on alun perin ollut insinöörin ja kirjanpitäjän työhuoneet, toimistoa ja piirustussali. Kulman kaarevan huoneen ja sisäpihan eteisen välillä on ollut kaksi pyöreää pylvästä, joiden vieressä on sijainnut palvelutiski. Nykymuodossaan kerros on järjestetty keskeiskäytävän varaan, jonka molemmin puolin on toimistohuoneita.

Kolmas kerros on toimistokerros ja siellä on alun perin ollut sähkölaitoksen johtokunnan johtajan ja kamreerin huoneet sekä kirjanpito-osasto. Työhuoneet ovat sijoittuneet kadunpuoleiselle seinälle. Sisäkulmassa on ollut eteinen. Nykyisin A- ja B-portaan välinen osuus on järjestetty keskeiskäytävän varaan. Kadunpuoleisella seinällä on pieniä koppikonttoreita. Myös pihan puolelle sijoittuu toimistohuoneita. Sisustuksen yksityiskohdista on selkeästi havaittavissa, että muutoksia on tehty 1930- tai 1950-luvulla, kun uudisosa on rakennettu.

Yllä toisen kerroksen sali nykytilassa 2012 ja alla kolmannen kerroksen irjanpito-osasto vuonna 1913. HELEN.

Neljännessä kerroksessa oli alun perin ollut yhtenäinen kaareva konttoritila ja sisäpihan puolella ympärisektorin keskiosassa oli mittarinlukijoiden ja rahankokoojien työpiste. Näiden kahden välillä oli neljä pilaria. Pilareiden välissä oli ikkunoita ja keskellä oviaukko. Jo ennen poliisilaitosta tila toimi ruokalana. Nyt sisäkulmassa on keittiö. Suuresta salista osa on erotettu kabinetiksi ja tilaan on rakennettu myös wc:t. Tarkasteluhetkellä tilassa työskenteli elokuvan lavastusryhmä, joka on rakentanut tilaan väliseinän ja irrottanut alkuperäisiä valaisimia.

Sähkölaitoksen ruokala vuonna 1969. HELEN.

LATTIAT

Lattiat ovat erivärisiä muovi- ja linomattoja, Hovi-laattaa sekä joissakin toimistohuoneissa parkettia.

LATTIALISTAT

2. ja 3. krs kerroksessa on erilaisia lattialistoja: vuoden 1908 korkeampaa listaa, 1930-luvun matalampaa listaa ja modernia 4 cm:n korkuista listaa. 4. kerroksessa lattialistat ovat alkuperäiset, puiset ja korkeat (115 mm). Listan eteen on asennettu myöhempi mattolista.

SEINÄT

Toimistokerroksissa on vanhempia, alkuperäisillä paikoillaan säilyneitä paksumpia, rapattuja tiiliseiniä ja myöhempiä levyrakenteisia väliseiniä. Toimistokerrosten vanhoja sisäikkunoita on levytetty umpeen. Käytäväseinien yläosassa on ikkunanauhoja.

KATTO

Vanha katto, joka on säilynyt 2. ja 3. kerroksessa, on maalattu ja rapattu. 4. kerroksen entisen ruokalan katossa on lastulevypaneeli ja keittiössä on alaslasketut katot alumiiniprofiilista.

KATTOLISTAT

2. ja 3. kerroksessa, jotka ovat säilyneet alkuperäisinä tässä suhteessa, on katon ja seinän yhtymäkohdassa on pieni pyöristys.

OVET

2:n ja 3 krs:n kerroksen käytävän ovet ovat ikkunallisia laakaovia (noin 1950-luku). Lisäksi käytävän länsipäässä on muutama 1930-luvun ovi. 4. kerroksessa on joitakin alkuperäisiä puupeiliovia (1908), myöhempiä kehysovia (1931) ja uudehkoja laakaovia.

IKKUNAT

Ikkunat ovat kaksipuitteisia, uusittuja puuikkunoita (n. 1990-luvulta), joiden sisemmissä puitteissa on lämpölasit. Huoneiden välisistä sisäikkunoista on jäljellä kaksi yläikkunaa. Pihan puolen ikkunat ovat alkuperäisiä ja sisempi puite on todennäköisesti 1930-luvulta ja 4. kerroksen keittiössä ne on muutettu aukeamattomiksi.

VALAISIMET

2. ja 3. kerroksessa on loisteputkia kiskoasennuksin.
4. kerroksen kaarevassa kulmasalissa on ollut kaksitoista vesiruukunmuotoista modernia opaalista valkoista lasivalaisinta, jotka elokuvan kuvausryhmä on irrottanut. Ne eivät kuitenkaan ole. Ulkoseinällä on neljä messinkistä funkis-lyhtyä, joista yhden kupu on rikki.

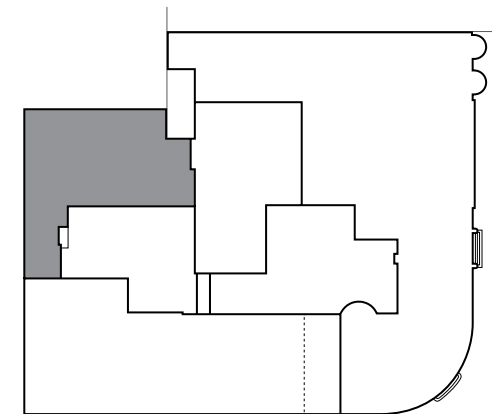
LVIS-TEKNISET VARUSTEET

2. ja 3. kerros ovat ilmastoituja. Tulo- ja poistoilmakanavat on asennettu katon alapuolelle ja jätetty näkyviin. Tilassa on ripapattereita pinta-asennetuin putkin. Toisessa kerroksessa on myös laakapattereita. Ikkunaseinillä on kaapelikourut.
4. kerroksessa on pääasiassa ripapattereita, joiden putkiasennukset ovat pinnassa. Koko kerroksessa on koneellinen ilmastointi.

KIIINTEÄ SISUSTUS

2. kerroksessa kaarevan käytävän sisäseinällä on kiinteä, puinen alakaapisto (n. 1950-l). 3. kerroksessa on samalla kohdalla seinään upotettu puinen säilytyskaappi. 4. kerroksessa ei ole kiintokalusteita.

Työpaja- ja varastorakennus 1925–1926

KÄYTTÖ

1. kerroksessa on aulatiloja, varastoja ja sosiaalitiloja suihkui-
neen. 2. kerroksessa toimii tällä hetkellä leipomo. 3. kerroksen
avoimeen verstaasiin on sisustettu nykyaikaisin varustein va-
rustettu maisematoimisto. 4. kerroksessa sijaitsee tanssistudio.

2. kerros

3. kerros

ITÄPÄÄDYN PORRAS

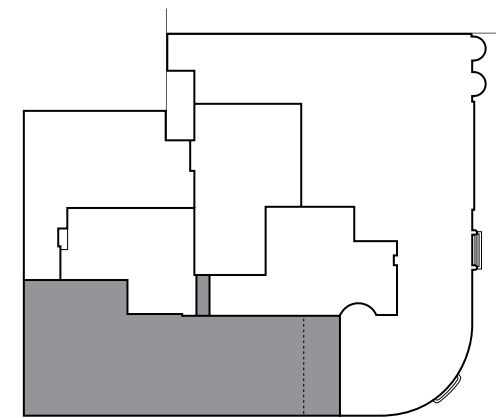
Piharakennuksessa on vuonna 1965 rakennettu porras. Kellarikerroksen ja kolmannen kerroksen välillä porras on kolmisyöksyinen betonirakenteinen U-porras. Kolmannen ja neljännen kerroksen välillä on teräsrakenteinen kierreporras. Kerrosväleillä kellarista kolmanteen kerrokseen on pinnakaide, jossa on muovitettu käsijohde. Askelmat ja tasanteet ovat turkoosia hovilaattaa. Askelmien ulkosyrjässä on harmaa kumilista. Jalkalista on kumimattoa. Porrashuone on kapeampi kerrosvälillä 2–3. Askelmat ovat valkoista mosaiikkibetonia. Kierreportaassa on pinnakaiteet.

LÄNSIPÄÄDYN PORRAS

Porras sijoittuu 1925 ja 1931 valmistuneiden osien väliin ja se johtaa maantasosta viidenteen kerrokseen. Porras on keskeistilan ympärille kiertyvä porras, jossa on välitasanteita. Kahden rakennuksen kerrostasot ovat osittain eri korkeusasemissa ja porras välittää niitä. Tasanteiden lattioiden ja askelmien pinnat ovat sementtivalua. Kaide on suorakulmaisesta profilista tehty pinnakaide, jossa on puinen käsijohde. Kunkin syöksyn alimman ja ylimmän askelman kohdalla pinnakaidetta on jäykistetty ristiin niitatuilla lattarauodoilla, jotka on kiinnitetty pinnoihin hitsaamalla. Katot ja syöksyjen alapinnat ovat rapattuja ja maalattuja, samoin kuin seinät. Seinäpinnan alaosaan on maalattu jalkalista ja seinäpinta on jaettu kahteen väriyöhykkeeseen. Katon rajassa on kevyt pyöritys. Ikkunat ovat uusittuja. Portaassa on 1930-luvun ja uudempia palo-ovia. Kaikki asennukset on tehty pintaan. Portaassa on kiinteästi kattoon asennetut loisteputkivalaisimet.

Teknillisten laitosten rakennus 1929–1931

KELLARI

Rakennuksessa on kellaritiloja neljässä kerroksessa. Kellarissa -1 on mm. pukuhuonetiloja ja kuntosali. Kellaritasolla -2 on kapea käytävä rungon poikki ja jalkakäytävän alla kaapelihuone, joka kiertää koko rakennuksen ympäri muutaman metrin levyisenä ja n. kahden kerroksen

korkeuisena tilana. Tasoilta -3 ja -4 lähtee mm. käytäviä etelään ja pohjoiseen ja tasolla -3 on väestösuoja. Väestösuojan panssarioven valmistajan merkinnän mukaan ovi on rakennettu 1969. Sokkeloisista kellaritiloista oli käytettävissä nykytilapiirustus vain tasosta -1.

C-PORRAS

C-porras johtaa Pieneltä Roobertinkadulta ullakolle. Portaassa on myös ovella erotettu osa, joka johtaa ylempään kellariin. Porras on kolmisyöksyinen U-porras, jossa on kaksi välitasannetta. Porrashuoneen lattiassa on harmaa mosaiikkibetoni, jossa on musta kiviaines. Myös porrasaskelmat ovat mosaiikkibetonia. Seinät, katot ja porrassyöksyjien alapinnat ovat rapatut ja maalatut. Jalkalistat ovat seinään maalattuja raitoja. Pääovet ovat uusittuja teräslasiovia. Kerrokseen johtavat ovet ovat myöskin teräslasiovia, mutta ne ovat pääovia vanhempia, vuosimallia 1962. Ne tunnistaa erityisestä tammivetimestä. Maantasokerroksessa on pari umpinaista, metallista palo-ovea. Ala-aulasta on näkymä sisäpihalle suuren alkuperäisen ikkunan kautta. Porrashuoneen keskellä on teräsverkolla suojattu alkuperäinen hissikuilu. Hississä on umpinainen kori. Hissi on alkuperäinen vuodelta 1931 ja se on korjattu 1986. Kerrosten välisellä osuudella on porrassyöksyjien kohdalla seinään kiinnitetyt käsijohteet (1931) kromatusta paksusta putkiprofilista. Portaassa on kiinteät myöhemmät loisteputkivalaisimet. Sähköasennukset on tehty pintaan. Ikkunoiden alla on ripapatterit. Kerrosten välissä on seinällä palopostit.

Asiakaspalvelua Pienen Roobertinkadun hallintorakennuksessa 1930-luvun puolivälissä. Turpeinen 1984, 353.

Asiakaspalvelutila 2012 poliisin lähdettyä talosta.

I. KERROS

Entinen toimistosali on muutettu poliisin päivystyksen tiloiksi, missä on myös putkat. Putkat on sijoitettu entisiin kassaholveihin. Sali on kopitettu 1990. Päivystysosastolta on puhkaistu uusi sisäänkäynti porttikäytävään. Päivystysosastolla on paljon uusia väliseiniä. Rungon keskiösiin on pyritty tuomaan valoa käyttämällä lasipintoja. Kaikki sisäseinät ovineen ovat myöhempiä. Päivystysosastolla on koneellinen ilmastointi ja alaslaskettu katto. Huomiota herättävää on suuri kerronkorkeus, joka tulee näkyväksi korkeina ikkunoina. Alakatot ovat huomattavasti ikkunoita alempana. Kadun puolelle ikku-

naseinän viereen on rakennettu käytävä, jossa on ikkunan edessä kiinteä puuritilä. Päivystysosaston tiskit ovat vihreää ikilevyä. Myös ovet ja ikkunan karmit on maalattu vihreiksi.

Pääsisäänkäynnin länsipuolella on henkilökunnan saunatilat kadun puolella. Ne on rakennettu 1973. Tilojen yleisväri on harmaa, jota on piristetty vihreällä turvakaiteella. Erityistä tässä saunaosastossa on se, että se sijaitsee maantasokerroksessa ja pukuhuoneesta on suuret näyteikkunat, joihin on asennettu peilikalvo. Ikkunat ovat uusittuja teräslämpölasi-ikkunoita.

Selli vanhassa kassakaapissa.

Alkuperäinen porras johtaa asiakaspalvelutilasta toiseen kerrokseen.

Helsingin kaupungin Sähkölaitoksen näyttely sijaitsee toisessa kerroksessa. HELEN.

2. KERROS

Alunperin toiselle kerrokselle on ollut ominaista suuret yhtenäiset tilat: näyttelytila ja laskutusosasto. Kummastakin tilasta on ollut käynti alempaan kerrokseen. Nykyisessä muodossaan suuret tilat on jaettu pienempiin osiin.

TOIMISTOKERROKSET 3-5

TILAHAHMO

Kolmannessa kerroksessa on säilynyt keskeiskäytävä. Käytävän itäpäässä on yhteys viereiseen rakennukseen. Keskiosasta pääsee sillan kautta pohjoisen puolen piharakennukseen. Pääportaan (C) halli on muutettu toimistohuoneeksi. Kolmannen kerroksen halli on poistettu. Yleisesti ottaen tilahahmo on säilynyt hyvin. E-portaan vieressä on selli ja tekninen tila.

Käytävänäkymä vuodelta 1931.

Valaistukseen on kiinnitetty erityistä huomiota. Arkkitehti I I / 1931, 180.

Yllä rakennusten välinen silta.

Vasemmalla tyypillinen toimistohuoneen kahteen suuntaan kuvattuna. Kyseisessä huoneessa on säilynyt kiinteät komerot.

Neljännessä kerroksessa on säilynyt keskeiskäytävä. Käytävän itäpäässä on yhteys viereiseen rakennukseen. Pääportaan (C) halli on muutettu toimistohuoneeksi. Hallin ja C-portaan sisäänkäyntijärjestelyitä on muutettu. Yleisesti ottaen tilahahmo on säilynyt hyvin. D-portaan vieressä on keittiöllinen sosiaalitila ja arkisto.

Viidennessä kerroksessa on säilynyt keskeiskäytävä ja sitä on pidennetty alkuperäisestä mitastaan länsipäässä. Käytävän itäpäässä on yhteys viereiseen rakennukseen. Pääportaan (C) halli on muutettu toimistohuoneeksi. Hallin ja C-portaan sisäänkäyntijärjestelyitä on muutettu. Yleisesti ottaen tilahahmo on säilynyt hyvin. D-portaan vieressä on keittiöllinen sosiaalitila ja sauna. C-portaan ja viidennen kerroksen välille on rakennettu teräslasi-ikkunaseinä, jossa on ovi. Viidennen kerroksen länsipäässä uudehko saunaosasto, jossa on paneloitua seinää ja baaritiski.

Huoneiden välisiä ikkunoita on levytetty.

Laskutusosastoa vuodelta 1934. Helsingin kaupungin sähkölaitos 1909–1934, 104.

LATTIAT

Toisen kerroksen lattiat ovat harmaata muovimattoa ja hovilaattaa sekä entisessä näyttelytilassa ruskeaa klinkkerilaattaa. Kolmannessa kerroksessa on vaaleansävyisiä vihertäviä, harmaita ja ruskeita linomattoja. Neljännen kerroksen toimistohuoneissa ja käytävillä on ruskeita ja harmaita muovi- ja linomattoja sekä hovilaattoja. Joissakin toimistohuoneissa on säilynyt ruskeankirjava linomatto, vaikuttaa alkuperäiseltä. Viidennen kerroksen toimistohuoneissa ja käytävillä on harmaita muovi- ja linomattoja. Käytävällä on harmaista ja punaisista hovilaatoista sommiteltu ruutukuvio.

LATTIALISTAT

Toisen kerroksen lattialistat ovat ei-alkuperäistä, siniseksi maalattua puulistaa (40 mm × 12 mm). Kolmannessa kerroksessa on sekä uudempaa että vanhempaa lattialistaa. Neljännen kerroksen huoneissa on 70 mm korkeat 16 mm syvät, puiset jalkalistat. Listan edessä on mattolista. Muutettujen huonetilojen kohdalla esiintyy erilaista listoitusta. Viidennen kerroksen huoneissa on 70 mm korkeat 16 mm syvät, puiset jalkalistat. Listan edessä on mattolista. Muutettujen huonetilojen kohdalla esiintyy erilaista listoitusta.

SEINÄT

Toisen kerroksen väliseinät ovat pääosin uudempia levyrakenteisiä seiniä. Alkuperäiset väliseinät ovat rapattuja ja maalattuja. C-portaan ja sen viereisen arkistohuoneen ovet ovat alkuperäisillä paikoillaan ja seinät ovat rapattuja ja maalattuja. Entisellä laskutusosastolla on haitarioviväliseiniä. Myös kolmannen kerroksen alkuperäiset väliseinät on rapattu ja maalattu. Uudempia seiniä on tehty levystä. Neljännessä kerroksessa vanhat väliseinät ovat muurattuja, rapattuja ja maalattuja. Toimistohuoneiden välillä on ikkunoita. Kerroksessa on myös levyrakenteisia väliseiniä, jotka ovat uudempia. Entisen hallin kohdalla käytäväseinässä on ikkunoita ja aukkoja. Osa huoneiden välisistä ikkunaseinistä on alkuperäisiä ja ne ovat levyrakenteisia. Pieni Roobertinkadun puoleisella on ollut ilmeisesti usean huoneen sarja, joiden välillä on ollut ikkunoita. Nykyisin ikkunakohdat on levytetty. Väliseinissä on paljon huoneenvälisiä ovia, joista osa on levytetty umpeen.

Viidennen kerrksen vanhat väliseinät ovat muurattuja, rapattuja ja maalattuja. Toimistohuoneiden välillä on ikkunoita. Kerroksessa on myös levyrakenteisia väliseiniä, jotka ovat uudempia. Entisen hallin kohdalla käytäväseinässä on ikkunoita ja aukkoja. Osa huoneiden välisistä ikkunaseinistä on alkuperäisiä ja ne ovat levyrakenteisia. Pieni Roobertinkadun puoleisella on ollut ilmeisesti usean huoneen sarja, joiden välillä on ollut ikkunoita. Nykyisin ikkunakohdat on levytetty. Väliseinissä on paljon huoneenvälisiä ovia, joista osa on levytetty umpeen.

KATTO

Toisen kerroksen alkuperäinen katto on maalattu ja rapattu. Rungon keskiosassa on alaslasku, jonka yläpuolella on iv-putket. Alaslaskun pinnassa on akustoidut kipsilaatat. Länsipäässä on akustopaneelilla verhottu, kiinteä alakatto. Kolmannessa kerroksessa katto on rapattu ja maalattu. Neljännessä kerroksessa osassa toimistohuoneita on uudehko 600 mm × 600 mm rei'itetty puukuitulevy. Osassa on alkuperäinen rapattu ja maalattu katto. Ainakin yhdessä toimistohuoneessa on alumiiniprofilinen alakatto. Viidennessä kerroksessa on alkuperäinen rapattu ja maalattu katto. Parissa huoneessa on akustoverhouslevyjä.

KATTOLISTAT

Toimistohuoneiden ja käytävien katon ja seinän yhtymäkohta on alunperin ollut kevyesti pyöristetty ja kattolistaa ei ole käytetty. . Nykytilanteessa osassa huoneita on vaihtelevia kattolistoja ja osassa on alkuperäinen pyöristys näkyvissä.

OVET

Toisen kerroksen ovet ovat pääosin uusia lasikehys- ja laakaovia. Uusien lasikehysovien puitejako vastaa vanhojen lasikehysovien puitejakoa. Kolmannen kerroksen toimistohuoneiden ovet käytävälle ovat alkuperäisiä lasikehysovia. Niissä on kaksi välipuitetta ja alkuperäiset vetimet. Alkuperäinen lasitus on tehty kropuliaisella lasilla. Käytävän länsipäässä on muutama vanhempi ja pari uudempaa ovea. C-portaan ovet ovat uudempia teräslasiovia. Neljän kerroksen toimistohuoneiden ovet käytävälle ovat alkuperäisiä lasikehysovia. Niissä on kaksi välipuitetta ja pukinsarvivetimet. Alkuperäinen lasitus on tehty kropuliaisella lasilla. Käytävän länsipäässä on muutama uudempi laakaovi ja alkuperäiset WC:n laakaovet, joiden ovilehti on kehystetty listoilla. C-portaan ovet ovat uudempia teräslasiovia. Ylimmän kerroksen toimistohuo-

neiden ovet käytävälle ovat alkuperäisiä lasikehysovia. Niissä on kaksi välipuitetta ja pääosin niissä on säilynyt pukinsarvivetimet. Alkuperäinen lasitus on tehty kropuliaisella lasilla. Käytävän länsipäässä on muutama uudempi laakaovi. Käytävällä on kaksi alkuperäistä ovea. C-portaan ovet ovat uudempia teräslasiovia, kuten myös käytävän itäpään portaaseen johtava ovi. Viidennen kerroksen ovet on maalattu roosan värisiksi.

IKKUNAT

Pihanpuoleiset ikkunat ovat alkuperäiset kaksilasiset puuikkunat. Yläpuitteet ovat sisään-sisään aukeavat ja sivusaranoidut. Alapuitteet ovat alasaranoit. Heloitus on pääosin alkuperäistä. Kadun puolen ikkunat on uusittu todennäköisesti vanhaa puittejakoa noudattaen. Sisempi lasi on lämpölaselementti.

Kolmannessa kerroksessa ei ole huoneiden välisiä ikkunoita, paitsi myöhemmissä väliseinissä. Käytävän ja C-portaikon välillä on kiinteä, osastoiva lankalasi-ikkuna, jossa on metallikarmit. Muissa kerroksissa joidenkin huoneiden välillä on sisäikkunoita.

VALAISIMET

Nykyiset valaisimet ovat kattoon, kiskoihin ja alakattoihin asennettuja loisteputkia. Alkuperäisiä valaisimia ei ole säilynyt.

LVIS-TEKNISET VARUSTEET

Toisen kerroksen huoneissa on ikkunaseinällä kaapelikotelo, jossa on sähkö- ja ATK-asennukset. Pihan ja kadun puolella on ripapatterit, joiden nousuputket ovat rakenteen sisällä. Uusia sähköasennuksia on tehty johtohyllyille. Toisessa kerroksessa on koneellinen ilmastointi.

Muissa toimistokerroksissa käytävillä on toimistohuoneiden kohdalla oven yläpuolella merkkivalot. Huoneissa on ikkunaseinällä kaapelikotelo, jossa on sähkö- ja ATK-asennukset. Pihan ja kadun puolella on ripapatterit, joiden nousuputket ovat rakenteen sisällä. Uusia sähköasennuksia on tehty johtohyllyille. Rakennuksessa on painovoimainen ilmastointi, jonka poisto on mahdollisesti tehostettu. Kolmannen kerroksen käytävällä on seinään upotettu sähkökeskus.

KIINTEÄ SISUSTUS

Neljännen kerroksen entisessä johtajan huoneessa on alkuperäinen kassakaappi.

ARKISTO

Bruttoalalta 428 m² suuruinen arkisto sijoittuu 1931 rakennetun osan taakse pihasiipeen ensimmäiseen kerrokseen ja ylimpään kellariin.

ULLAKKOKERROS

Ullakko on käytössä teknisenä tilana. Pienen Roobertinkadun varteen sijittuvan osan kuudennen kerroksen suurten ikkunoiden takana ei ole huoneita.

4.2 Julkisivut ja pihat

Selim A. Lindqvistin Kasarmikadun puolen julkisivupiirustus vuodelta 1908. HKA.

Kasarmikadun puoleinen julkisivupiirustus vuodelta 1962, ja siihen on merkitty vuoden 1909 jälkeiset muutokset. RakVV.

Helsingin kaupungin sähkölaitoksen Kasarmintorin sähkösema valmistumisensa jälkeen vuonna 1909. HKM KA.

Valokuva nykytilanteesta vuodelta 2012. Vuoden 1909 jälkeiset muutokset on merkitty kuvaan. Kaaren kohdalla sijainnut porras ja sisäänkäynti poistettiin 1989.

Valokuva nykytilanteesta vuodelta 2012. Kadunkulman sisäänkäynti on suljettu lopullisesti 1989 ja Kasarmikadun puolella konesalin ikkuna on muutettu oveksi 1962. Oikeanpuoleinen ovi on avattu 1991. Parvekke muutettiin sisätilaksi 1962, jolloin julkisivua korotettiin kerroksen verran ja osien välinen suhde muuttui. Sähköaseman julkisivut maalattiin vuonna 1964.

Kasarmikadun puoleinen pääsisäänkäynti on yksityiskohtineen hyvin säilynyt. Sitä reunustavat koristeelliset betonipilasterit.

Yksi konesalin ikkunoista muutettiin oveksi 1962. Nykyinen teräksinen nosto-ovi on vuodelta 1991.

Porttikäytävä

Pienen Roobertinkadun puoleinen porttikäytävä muodostettiin 1931.

Vasemmalla 1909, oikealla 1931 valmistunut rakennuksen osa. Porttikäytävän alla on osat yhdistävä tunneli.

Ovet 1909 valmistuneeseen rakennuksen osaan uusittiin 1962. Ne tunnistaa erityisestä vetimestä. Vahvikopin ikkuna on alkuperäinen vuodelta 1909.

Sisäpiha

Pienen Roobertinkadun puoleinen teknillisten
laitosten rakennus vuonna 1937.
Kuva A. Pietinen Oy, HKM KA.

Pienen Roobertinkadun puoleinen
julkisivu vuonna 2012. Katutason
ikkunat on muutettu peilipintaisiksi ja
vuonna 1973.

Pienen Roobertinkadun puoleista julkisivua vuonna 2012. Pilaririvi on sisennetty vaakasuuntaisesta vyöhykkeestä.

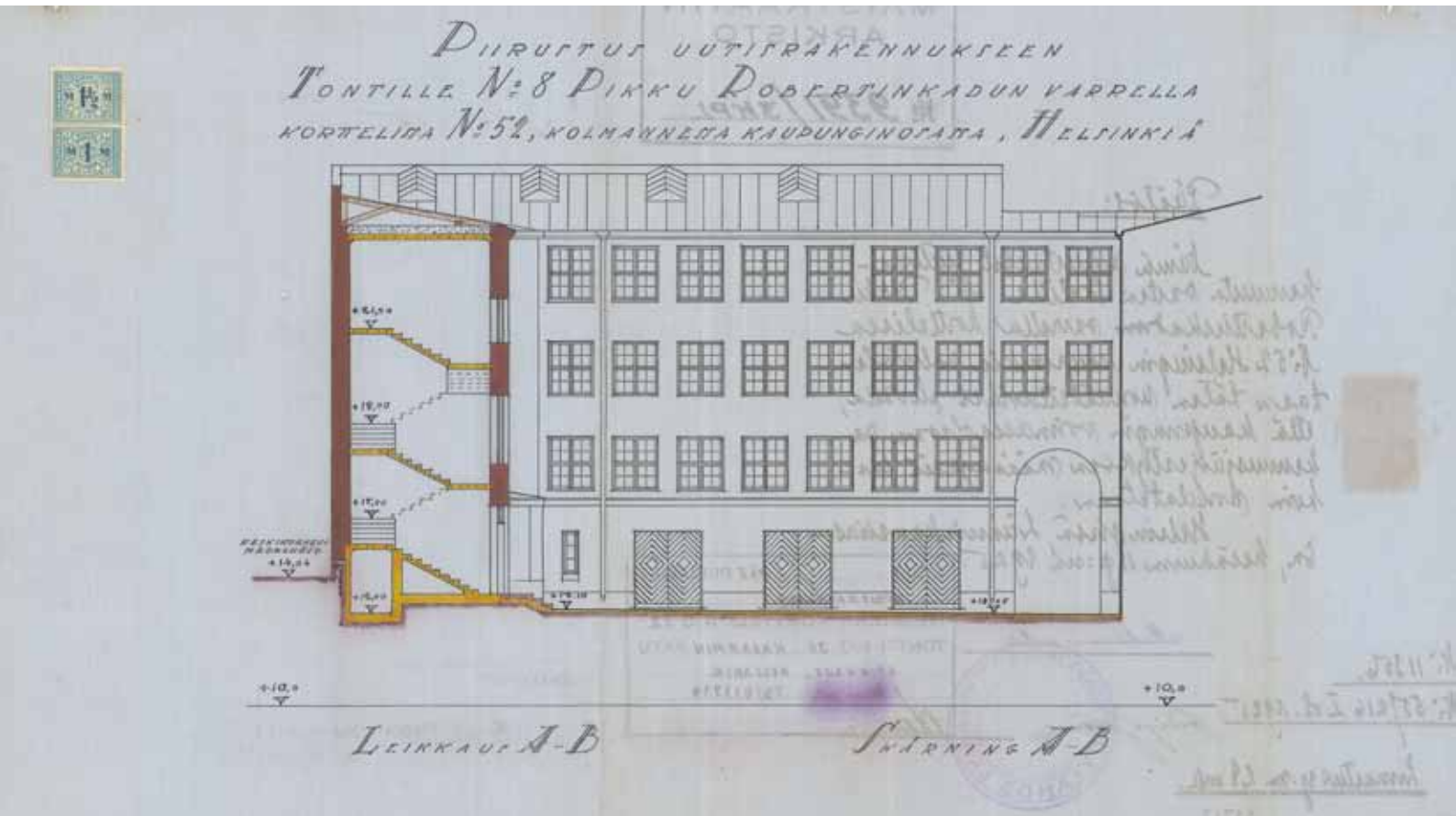

Katutason peili-ikkuna on uminainen. Ikkunan takana pukuhuone-tilat.

1931 valmistuneen osan pääsisäänkäynti vuonna 2012. Metalliovi on uudehko.

Sisäpiha

Gunnar Taucherin sisäpihan työpaja- ja varastorakennuksen julkisivupiirustus vuodelta 1925. Klassistisen ja asiallisen julkisivun ornamentiikkaa edustivat ruutuikkunat ja paneeliovet. HKA.

Sisäpihan julkisivukuvia vuodelta 2012. Ensimmäisen kerroksen ovet on vaihdettu ja ikkunajakoa on yksinkertaistettu. Julkisivun eteen on asennettu tekninen tila.

Iv-konehuone sähköaseman katolla. Tätä osaa korotettiin 1962.

Sisäpihan koillisnurkka, josta on käynti nyt tyhjiin oleviin arkistihuoneisiin..

Rakennuksen eteläpuolen sisäpihajulkisivua kohdasta, jossa 1909 ja 1931 valmistuneet osat kohtaavat. Niiden alkuperäisistä pihajulkisivuista ei ole piirustuksia tai valokuvia.

Rakennuksen eri osia yhdistävä silta valmistui 1931.

Sisäpihan kaakkoiskulkman julkisivua B-portaan kohdalta.

5 Yhteenveto

KULTTUURIHISTORIALLINEN KONTEKSTI

Pieni Roobertinkatu 1-3 sijaitsee Helsingissä Kaartin kaupunginosassa, joka sai ensimmäisen asemakaavan 1812 ja jota alettiin rakentaa uusklassismin ihanteiden mukaisesti suorakulmaisten kortteleiden puitteissa ensin puutaloina ja 1800-luvun lopulla kivitaloilla. Kaarti rakennettiin nykyiseen mittaansa 1800-luvun lopulla ja aivan 1900-luvun alussa, jolta ajalta myös tarkastelemamme rakennuksen vanhin osa on.

Tuolloin monet merkittävät instituutiot, kuten vakuutuslaitokset, pankit ja valtion virastot hakeutuivat Helsingin keskustaan ja rakennuttivat edustavia liike- ja toimitiloja. Tätä vaihetta ennen monien toiminta oli ollut hajallaan eri paikoissa. Kasarmintorin kulma oli oivallinen paikka vasta perustetun kunnallisen sähkölaitoksen, merkittävän modernin ajan insituution, pääkonttorille. Perustamisensa jälkeen yhtiö hankki nopeassa tahdissa omistukseensa kaupungin kaikki yksityiset sähköasemat. Vastaavalla tavalla sähköntuotanto ja jakelu oli ollut hajallaan. Uuden yhtiön toiminnan odotettiin tuovan merkittävän tulolähteen kaupungin kassaan. Valtuusto oli valmis varaamaan sähkölaitokselle arvokkaan tontin ja ra-

kennuttamaan edustavan ja nykyaikaisen rakennuksen sen käyttöön. Helsingin sähkölaitoksella oli luonnollisesti myös käytännöllinen syy ala-aseman sijoittamiselle tiiviisti asuttuun Kaartin kaupunkiin.

Helsingin sähkölaitos perustettiin varsinaisesti 1909, mutta kaupunginvaltuusto oli ryhtynyt sen toiminnan järjestämiseen jo aikaisemmin. Sähkölaitoksen ensimmäisiä haasteita oli rakentaa voimalaitos, sähköasemia, sähkönjakeluverkko ja tarvittavat rakennukset. Pieni Roobertinkatu 1-3 eli Kasarmintorin sähköasema ja sähkölaitoksen hallintorakennus, rakennettiin samanaikaisesti Suvilahden voimalaitoksen kanssa. Molemmat ovat arkkitehti Selim A. Lindqvistin suunnitteleimia.

ARKKITEHTONISET ARVOT

Pieni Roobertinkatu 1-3 koostuu kolmesta eri vuosikymmenellä valmistuneesta osasta. 1909 valmistui ensimmäinen, wieniläisjugendia edustava osa katujen pyöristettyyn nurkkaan. Klassisistinen työpaja- ja verstasrakennus valmistui korttelin sisälle 1926 ja uutta rationaalista suuntaa arkkitehtuurissa edustava teknisten laitosten hallintorakennus valmistui Pienen Roobertinkadun varteen viisi vuotta myöhemmin 1931.

1909 valmistunutta sähköasemaa ja hallintorakennusta on pidetty paitsi wieniläisjugendin edustajana myös edistyksellisenä luontevan ja nyansoituneen betonirakenteiden käytön ansiosta. Arkkitehdin luovuudesta kertovat esimerkiksi konesalin ja porrashuoneiden pilareiden ja palkkien rytmikkäät muodot. Lindqvistin katujulkisivuissa korstui paitsi rationaalinen rakenne, myös myös tyylielty koriste- lu. Arkkitehti korosti konesalin kohtaa julkisivussa kattomuodolla ja muista osista poikkeavalla julkisivukäsittelyllä.

Konesali oli talon päätila ja sen sisätilaa komistivat kattolyhdyt sekä eri sivuilta tilaan lankeava luonnonvalo. Salia laajennettiin heti sen valmistumisen jälkeen 1913 Lindqvistin suunnitelmien mukaan. Kyseistä vaihetta voi pitää rakennukseen syntyvaiheeseen kuuluvana. Syynä laajentamistarpeeseen oli mitoitusvirhe eli sähkön kulutuskysynnän aliarviointi suunnitteluvaiheessa. Muita merkittäviä sisätiloja ovat porrashuoneet, erityisesti pääporras, jossa myös alkuperäinen hissi on säilynyt, ja kaarevan osan katutasen ja neljännen kerroksen tilat.

Työpaja- ja varastorakennuksen suunnittelu oli kaupunginarkkitehti Gunnar Taucherin ensi kosketus tähän kiinteistöön. Se on vähäeleinen piharakennus, jossa on täysin rationaalinen pohjaratkaisu. Julkisivut ovat klassistisia. Taucherin pääpanos kiinteistölle on sen Pienen Roobertinkadun puoleinen toimistorakennus, joka rakennettiin laman aikana pörssiromahduksen mainingeissa uusien mannermaisten arkkitehtuurivaikutteiden innostamana. Julkisivu on samaan aikaan sekä klassistinen että rationaalinen ja se leikittelee funkis-aiheilla. Arkkitehdin mieltymyksestä vaakasuuntaiseen somitelmaan todistaa hänen kuvavalintansa Arkkitehti-lehden projekti-esittelyssä 1931 (katso s. 35). Taucher on rajannut kuvan ulkopuolelle julkisivun risaliitit. Katsojalle, joka ei tunne paikkaa, jää vaikutelma täysin vaakasuuntaisesti jäsenellystä jul-

kisivusta. Omalla tavallaan tämä rakennus keikkuu kahden asenteen, ”tradiksen ja funkiksen”, välimaastossa ja edustaa murtumakauden arkkitehtuuria kallistuen kuitenkin jo sinne modernimmalle puolelle. 1900-luvun alun tyylikausien ja ihanteiden nopea vaihtelu näkyy kiinteistön kolmen osan muodostamassa kokonaisuudessa omaleimaisella tavalla. Tämän osan keskeisiä sisätiloja ovat maantasokerroksen avoimet tilat, porrashuone ja siihen liittyvät hallit sekä keskeiskäytävään perustuvat toimistokerrokset. Toimistohuoneiden väliset ikkunat, joiden tarjoaman pitkän yleisnäkymän avulla työnjohtaja saattoi valvoa työntekoa, olivat oman aikansa tyyppillinen piirre.

1900-luvun ensimmäisen vuosikymmenen loppua pidetään Selim A. Lindqvistin uran huippuvaiheena. Hänen Helsingin kaupungille noina vuosina suunnitellut rakennukset ovat tunnettuja erityisesti betonirakenteiden käytön ansiosta. Betonirakenteet olivat luonteva valinta sähköasemiin, raitiovaunuhalleihin ja laitusrakennuksiin, joilta edellytettiin rationaalisuutta ja edustavuutta. Lindqvistin arkkitehtuuri henkii tektonisuutta. Kasarmintorin sähköasema ja hallintorakennus on erittäin merkittävä Helsingin kanta-kaupunkiin suunniteltu laitusrakennus, jossa yhdistyvät oman aikansa uusimmat arkkitehtuurivirtaukset. Tyyliä voisi kutsua rationaaliseksi jugendiksi.

Kaupunginarkkitehti Gunnar Taucherin tehtävät olivat monipuolisia kattaen erityyppisiä rakennuksia ja usein myös muutoksia olemassa oleviin rakennuksiin. teknisten laitosten uudisrakennus kuuluu hänen suunnittelemiinsa mittakaavaltaan suuriin laitusrakennuksiin. Rakennus edustaa erittäin laadukasta oman aikansa toimitilarakentamista ja kykyä sovittaa tasapainoisesti yhteen ympäristön erilaisia vaateita.

Kiinteistön myöhemmät vaiheet eivät oleja maantasokerroksen yleisölle suunnitellut yhtä mullistavia kuin sen kolme raken-lut katutasen tilat.

nuosvaihetta. Sähköaseman kannalta, joka-Vanhimman osan alkuperäisten betoni-siis on jo sadan vuoden ajan toiminut säh-rakenteiden säilyttäminen ja vaaliminen köasemana ja toimii edelleenkin, merkittä-sisätiloissa ja ulkotilassa osana julkisivua. vin vaihe oli vuoden 1962 muutokset, jolloinSisätiloissa tämä tarkoittaa esimerkiksi rakennusta korotettiin ja konesali jaettiin kulkumahuoneen eri kerroksissa näkyvien useampaa osaan melko järeillä rakenteilla.betonipilareiden säilyttämistä visuaalisina Samassa yhteydessä myös kattolyhydyt pois-elementteinä sisätilassa niin, että niitä ei tettiin ja ilmeisesti myös esimerkiksi alkupe-muurata seinän osaksi.

räiset jugend-valaisimet purettiin paikaltaan.-Konesalin muutettujen betonirakentei-Myös julkisivua muutettiin: terassin päälleden palauttaminen ja salin palauttaminen rakennettiin huone ja yksi konesalin ovis-yhtenäiseksi tilaksi.

ta muutettiin auton kuljettavaksi portiksi.-Konesalin ylävalon palauttaminen.

Myöhemmin myös näyttelyhuoneiston ovet-Neljännän kerroksen korotuksen poista-on poistettu. Muilta osin julkisivu on säi-minen tai muuttaminen sellaiseksi, että lyttänyt alkuperäisen hahmonsa – jopa uu-katujulkisivun korkeussuhteet palautet-situissa ikkunoissa on sama puitejako kuin taitisiin alkuperäisiksi.

alkuperäisissä.

-Konesalin kippioven muuttaminen ta-

1931 valmistuneen osan suurin muu-kaisin ikkunaksi. Tämän muutoksen pe-tos on ollut sähkölaitoksen muutto uusiinrusteena on sekä sisätilan että julkisivun toimitiloihin 1973 ja tilojen korjaaminenvaaliminen.

poliisiin tarpeita vastaavaksi. Poliisiin tilat-Katutasen avaaminen palauttamalla kul-kattoivat myös vanhimman osan portai-maan sisäänkäynti ja sijoittamalla Pienen den välisen alueen eli leijonanosan kokoRoobertinkadun varteen julkisia tai puoli-kiinteistöistä. Suurin muutos on ollutjulkisia toimintoja.

maantasokerroksen yleisölle avoimien ti-1930-luvun tilat tulisi varustaa kirkkailla lojen muuttuminen vähitellen katutilaanikkunoilla, jotta läpinäkyvyys palautettai-nähden täysin suljetuiksi ja pääosin po-siin.

liisiin sisäisessä käytössä oleviksi tiloiksi.-Pääporrasluoneiden tilojen vaaliminen Kadulla on nykyisin mustat peililasit ja ik-ja palauttaminen, tarkoittaen esimerkiksi kunoiden eteen on sisäpuolelle asennettuseinäpintojen entistämistä 1909 valmistu-kiinteä ritilä. Poliisi muutti Itä-Pasillaanneessa osassa.

kesällä 2012. Rakennuksen julkisivut ovat-Alkuperäisten sisä- ja ulko-ovien säilyttä-säilyneet hyvin.

minen ja tarvittaessa modernisointi.

-Alkuperäisten ikkunoiden säilyttäminen

SUOSITUKSIA

ja tarvittaessa modernisointi. Uusien ik-

Tämän rakennushistoriallisen selvityk-kunoiden tulisi noudattaa alkuperäistä sen tuloksien pohjalta on luontevaa har-puitejakoa eikä aukkojen kokoa ole suota-kita seuraavien piirteiden säilyttämistä javaa muuttaa.

vahvistamista rakennussuojelutavoitteita-Huoneistojakoa voi muuttaa melko jous-määriteltäessä ja myöhemmin kun raken-tavasti erityisesti 1926 ja 1931 valmistu-nusta muutetaan:

neissa osissa. Mikäli 1931 valmistuneessa

-Kolmen eriaikaisen rakennuksen omantoimistorakennuksessa halutaan luopua luonteen säilyttäminen ja vahvistaminenkeskeiskäytävästä, olisi kuitenkin syytä julkisivuissa ja päätiloissa rakennuksen si-pyrkiä säilyttämään tai palauttamaan run-sällä. Päätiloja tässä mielessä ovat porras-gon läpi ulottuneita hallitiloja.

Lähteet

Arkistolähteet

HELSINGIN KAUPUNGIN KAUPUNGINARKISTO (HKA)

Kansiot 52/30/Kasarmikatu osat I ja II

Kansio Helsingin kaupunki/Rakennuskonttori/FbXXXVIII:1-FbXXXIX:1

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEON KUVA-ARKISTO (HKM KA)

HELSINGIN KAUPUNGIN RAKENNUSVALVONTAVIRASTO (RAKVV)

Mikrofilmit ja lupa-asiakirjat.
Katso liite.

HELSINGIN KAUPUNGIN RAKENNUSVIRASTO (HKR)

Katso liite.

HELSINGIN KAUPUNKISUUNNITTELUVIRASTO (KSV)

Asemakaavat.

SUOMEN ARKKITEHTUURIMUSEO (MFA)

Valokuvat.
Luettelot piirustuskokoelmista.

HELSINGIN ENERGIAN TIETOPALVELU (HELEN)

Valokuvat.

Painamattomat lähteet

Arkkitehtitoimisto Schulman Oy. Suvilahti. Rakennushistoriaselvitys. Helsinki, 2009.

Hansson, Joakim. Liikekeskustan inventointi, 1988: (Kluuvi, Kaartinkaupunki, Kamppi) rakennussuojeluinventointi. Helsingin kaupunki KSV/HKM, 1988.

Painetut lähteet

Aalto, Laura, 2008. *Helsingin Energia. Kaupunkikuva, 100 vuotta energiarakentamista Helsingissä*. Helsinki: Helsingin energia.

Helsingin kaupungin sähkölaitos 1909–1934, 1934. Helsinki: Otava.

Iltanen, Jussi, 2005. *Helsinki 1930*. Porvoo: Genimap.

Janttu, Juha, 1999. *Helsinki käy sähköllä*. Helsinki: Helsingin kaupungin sähkölaitos.

Mäkinen, Anne, 2011. Palotorneista pelastusasemiin -Helsingin palo- ja pelastusasemat vuosina 1861-2011. *Kun jotain sattuu*, toim. Outi Ampuja et al.. Helsinki: Helsingin kaupungin pelastuslaitos, 363-431.

Nikula, Riitta, 2006. Taucher, Gunnar (1886-1941), Helsingin kaupunginarkkitehti. *Suomen kansallisbiografia*. Helsinki: SKS, 665-667.

Nikula, Riitta, 1976. ”Yksinkertaista, asiallista, tarkoituksenmukaista”: Piirteitä Gunnar Taucherin arkkitehdintyöstä. S. *Taidehistoriallisia tutkimuksia* 2. Helsinki: Taidehistorian seura, 48–76.

Salokorpi, Asko, 1965. Selim. A. Lindqvist. *Arkkitehti* n:o 9 1965, 206-215.

Salokorpi, Asko, 1967. Selim. A. Lindqvist 1867-1939. *Arkkitehti* n:o 6 1967, 48.

Salokorpi, Asko, 2001. *Selim A. Lindqvist, arkkitehti*. Jyväskylä: Gummerus.

Sälejoki, Väinö, 2001. *Sähkönmyyntimittareiden asennusta Roballa*. Helsinki: Helsingin kaupungin sähkölaitos.

Taucher, Gunnar, 1931. Kaupungin teknillisten laitosten uudisrakennus, P. Roobertinkatu 1-3. *Arkkitehti* n:o 11 1931, 180–181.

Turpeinen, Oiva. *Energiaa pääkaupungille. Sähkölaitostoimintaa Helsingissä 1884–1984*. Helsinki: Helsingin kaupungin Energialaitos.

Nettilähteet

Arkkitehtuurimuseon arkkitehtimatriikkelit

<http://www.mfa.fi/>

Helsingin kaupungin kunnalliskertomukset

http://www.hel2.fi/Helsingin_kunnalliskertomukset/

Valtioneuvoston internet-sivusto

www.valtioneuvosto.fi

Wikipedia, käytetty hakusanoja ”Jalmar Castren” ja ”Helsingin Energia”.

fi.wikipedia.org

Helsingin kaupungin paikkatietojärjestelmä

<http://ptp.hel.fi/>

Liitteet

Liite I

HELSINGIN KAUPUNGIN RAKENNUSVIRASTO HKR KASARMINTORIN SÄHKÖASEMAA KOSKEVA AINEISTO

Kohteesta on arkistossa yksi kansiollinen lupapiirustuksia. Kansion kyljessä on merkinnät: ”LUPA 30/1, HKR ARKISTO, B76, 3, 52, 30, Sähkölaitos Poliisi, P. Roobertinkatu 1-3”. Kansiossa on yhteensä 56 piirustusta:

- Rakennuslupaan Ke-82-60 liittyvät 3 piirustusta, jotka on päivätty 18.2.1960.
- Rakennuslupaan Ke-982-61 liittyvät 3 piirustusta, jotka on päivätty 4.8.1961.
- Helsingin kaupungin rakennustarkastustoimiston asiakirja 2.11.1961, jossa teksti ”Selostus toimenpiteestä: Paloviranomaisen määräyksestä joudutaan C-portaan ovet muuttamaan B2-luokkaisiksi, ullakolla B1-luokkaisiksi ja laittamaan 3. ja 5. kerrokseen RL-ikkunat.” Asiakirjaan on liitetty piirustus, joka on päivätty 19.10.1961.
- Ke-898-62-R, 29.9.1962 piirustuksia 8 kpl
- Rakennuslupaan Ke-50-C-64 liittyvät 9 piirustusta, jotka on päivätty 14.3.1964.
- Rakennuslupaan Ke-215-C-64 liittyvät 10 piirustusta, jotka on päivätty 9.4.1964.
- 5 piirustusta, jotka on päivätty 12.11.1964.
- 7 piirustusta vuodelta 1967, joissa teksti ”Helsingin kaupungin rakennusviraston hallinnollinen osasto on tänään hyväksynyt tämän piirustuksen yhtäpitävänä Helsingin kaupungin maistraatin 27.2.1964 pykälän 36 vahvistaman piirustuksen kanssa. Helsinki 9.8.1967, vt. hall.osaston päällikkö Aimo Himberg”.

Liite 2

HANSSON, JOAKIM. LIIKEKESKUSTAN INVENTOINTI, 1988: (KLUUVI, KAARTINKAUPUNKI, KAMPPI) RAKENNUSSUOJELUINVENTOINTI. HELSINGIN KAUPUNKI KSV/HKM, 1988. KASARMINKATU 30-32 & PIENI ROBERTINKATU.

Liikekeskustan inventointi 68
III. Kaupunginosa

III/52/52

KASARMINKATU 30-32 & PIENI ROBERTINKATU

Arkkitehti Selim A. Lindqvist v. 1908, valmistunut v. 1909.

Alunperin Helsingin vastaperustetun kunnallisen sähkölaitoksen toimitalo ja ala-asema. Katujulkisivun eri näköisten osien taakse oli sijoitettu rakennuksen eri toiminnot: hallinto, konehalli ja valvontahuoneet. Ensimmäisenä toimintasyksynä ala-aseman voimalaitos käytti mm. 24 hissikoneistoa ja yli kolmesataa sähkömoottoria keskustan teollisuusyrityksissä. Seuraavalla vuosikymmenellä pihalle rakennettiin laajennusosa, konehalli ja myös sisätiloissa tehtiin muutoksia (arkkitehti (Selim A. Lindqvist v. 1913). Seuraavat rakennusmuutokset tehtiin vasta 1960-luvulla mm. yksi pohjakerroksen ikkunoista Kasarmikadun puolella suurennettiin katutasoon ulottavaksi oveksi. Rakennuksen siirtyessä poliisilaitoksen käyttöön, tehtiin korjaus ja muutostöitä sisätiloissa vv. 1972-74 (arkkitehtitoimisto Huhtniemi & Söderholm).

PIENI ROBERTINKATU 1-3

Arkkitehti Gunnar Taucher v. 1929, valmistunut v. 1930. Piharakennus arkkitehti Gunnar Taucher v. 1925.

Lähteet, kirjallisuutta

RVV

Liite 3

KANSIO: 52, T. 30, KASARMIKATU, I OSA

N:o	Kpl	Mn päätös
5737	6	1908, X, 29 (skannattu kaikki)
7151	4	1913, VIII, 16 (skannattu kaikki)
9390	1	1925, VI, 11 (skannattu kaikki)
9391	3	1925, VI, 11 (skannattu kaikki)
10884	1	1932, XI, 22
11384	10	1930, VII, 9 (skannattu kaikki)
19370	3	1958, IV, 15
20340	3	1960, II, 2

KANSIO: 52, T. 30, KASARMIKATU, II OSA

N:o	Kpl	Mn päätös
21003	3	1961, VII, 20
21220	6	1961, XI, 30
21607	2	1963, VII, 6
21714	9	1962, IX, 13
21809	2	1962, XI, 6
21810	1	1962, XI, 17
22582	8	1964, II, 27
22583	10	1964, III, 24
22840	5	1964, IX, 1
22841	3	1964, X, 17
23254	2	1965, III, 6
29318	4	1973, V, 10
29887	3	1974, II, 22
30300	8	1974, VIII, 8

Liite 4

HELSINGIN KAUPUNGIN RAKENNUSVALVONTAVIRASTO RAKENNUSLUVAT 1930–1999

Lupatunnus	3-72-30-C
Kohde	Kasarmikatu 30–32
Hyväksymispvm	9.7.1930
Hakija	Helsingin kaupungin Sähkölaitos
Suunnittelija	Gunnar Taucher
Toimenpide	Rakennettiin kaupungin teknillisten laitosten uudisrakennus.
Lupatunnus	3-179-32-C
Kohde	Pieni Roobertinkatu 1–3
Hyväksymispvm	22.11.1932
Hakija	Helsingin kaupungin Sähkölaitos
Suunnittelija	Ei tietoa
Toimenpide	Rakennusmuutos liittyi kellarin öljykatkaisijakennoihin.
Lupatunnus	3-130-58-B
Kohde	Kasarmikatu 30–32, Pieni Roobertinkatu 1–3
Hyväksymispvm	15.4.1958
Hakija	Helsingin kaupungin Sähkölaitos
Suunnittelija	Virtanen (allekirjoitus epäselvä, laatinut Huttunen)
Toimenpide	Tontille rakennettiin maanalainen tunneli, johon sijoitettiin kaksi puhelinvaihdhuonetta. Muutosalueen pinta-ala oli 125 m ² .
Lupatunnus	3-82-60-C
Kohde	Kasarmikatu 30–32, Pieni Roobertinkatu 1–3
Hyväksymispvm	4.2.1960
Hakija	Helsingin kaupungin Sähkölaitos
Suunnittelija	L. Wiklund
Toimenpide	Toimistorakennuksen kellarissa, 1. ja 3. kerroksissa suoritettiin huonetilojen uudelleenjärjestelyjä, minkä yhteydessä poistettiin ja rakennettiin väliseiniä, tehtiin uusia oviaukkoja, sisäänkäynti uusittiin ja 1. kerrokseen tehtiin sisäparvi, johon johdettiin kierreporras. 1. kerroksen entinen näyttelyhalli muutettiin tarkastusjaoston tiloiksi, jolloin kulmasisäänkäynnin vanhat ovet tuulikaappeineen purettiin ja rakennettiin yksi uusi ovi, toisesta oviaukosta tehtiin ikkuna.
Lupatunnus	3-451-61-R
Kohde	Kasarmikatu 30
Hyväksymispvm	2.11.1961
Hakija	Helsingin kaupungin Sähkölaitos
Suunnittelija	Ei tietoa.
Toimenpide	Paloviranomaisten määräyksestä jouduttiin C-portaan ovet muuttamaan B2-luokkaisiksi, ullakolla B1-luokkaisiksi ja laittamaan 3. ja 5. kerrokseen RL-ikkunat.

Lupatunnus 3-982-61-C
Kohde Kasarmikatu 30-32
Hyväksymispvm 20.7.1961
Hakija Helsingin kaupungin Sähkölaitos
Suunnittelija HKR:n talorakennusosasto:
Pääsuunnittelija: Ark.yo. K. Raitio
Rakennesuunnittelija: Diplomi-insinööri A. Saario
Saniteettisuunnittelija: Diplomi-insinööri J. Koskinen
Toimenpide Rakennuksen sisärakenteita muutettiin. Sähkötarkastuslaitoksen määräysten mukaan jouduttiin virastotalon A- ja C-portaiden hissihuoneiden rautalankaverkkoseinät purkamaan ja niiden tilalle muurattiin tiiliseinät vaadittavine palo-ovineen. Ilmanvaihto konehuoneista järjestettiin.

Lupatunnus 3-1387-61-C
Kohde Pieni Roobertinkatu 1-3
Hyväksymispvm 30.11.1961
Hakija Helsingin kaupungin sähkölaitos
Suunnittelija Pääsuunnittelija: Arkkitehti Erkki Virkkunen
Rakennesuunnittelija: Diplomi-insinööri U. Varjo
Saniteettisuunnittelija: Suomen Hissi ja Lämpöjohto Oy
Toimenpide Rakennuksen 1.-4. kerroksissa ja ullakkokerroksessa tehtiin sisärakenteiden muutoksia. Varasto-, toimisto- ja wc-tiloja muutettiin ja korjattiin sekä rakennettiin uusi tavarahissi, jonka konehuone sijoitettiin ullakkotilaan. Rakennus varustettiin koneellisella ilmanpoistolla.

Lupatunnus 3-3-62-TJO
Kohde Kasarmikatu 30-32
Hyväksymispvm 19.4.1962
Hakija Helsingin kaupungin Sähkölaitos
Suunnittelija Ei tietoa
Toimenpide Ei tietoa. Mahdollisesti työnjohtajan hyväksyntä.

Lupatunnus 3-298-62-C
Kohde Kasarmikatu 30-32
Hyväksymispvm 6.7.1962
Hakija Helsingin kaupungin Sähkölaitos
Suunnittelija HKR:n talorakennusosasto
Toimenpide Sähköasemarakennuksen neljännen kerroksen kaksi asuntoa saneerattiin ja toiseen asuntoon tehtiin muutoksia, kun sen tiloja menetettiin sähköaseman muutostöiden vuoksi. Myös toimistohuoneiston tiloja järjestettiin uudelleen.

Lupatunnus 3-898-62-C
Kohde Kasarmikatu 30–32
Hyväksymispvm 13.9.1962
Hakija Helsingin kaupungin Sähkölaitos
Suunnittelija HKR:n talorakennusosasto / Insinööri M. Ovaska
Toimenpide Sähköasemarakennuksen naapuritontin numero 10 puoleisella osalla tehtiin uusien kojeiden vaatimia väliseinä- ja pohjamuutoksia, jotka aiheuttivat myös kantavan rakenteen muutoksen kellarissa ja kaikissa kerroksissa. Rakennuksen pohjoisosaa korotettiin 2,5 metrillä, mikä katsottiin lisärakennukseksi. Toimenpiteet aiheuttivat myös julkisivun muutoksia rakennuksen Kasarmikadun puoleisessa julkisivussa, kun yksi pohjakerroksen ikkunoista suurennettiin kattutasoon ulottuvaksi oveksi ja rakennuksen pohjoisosaa korotettiin. Rakennustyö suoritettiin kahdessa vaiheessa siksi, että sähköaseman toiminta voi jatkua keskeytyksettä. 1. vaiheessa rakennettiin 10 kW:n kojeistohuone ja siihen liittyvät aputilat sekä iso muuntajahalli pääosiltaan. 2. vaiheessa tehtiin muuntajahallin jatko. Entiseen portaaseen sijoitettiin nosturikuilu ja aputilat.

Lupatunnus 3-1602-62-C
Kohde Kasarmikatu 30–32
Hyväksymispvm 6.11.1962
Hakija Helsingin kaupungin Sähkölaitos
Suunnittelija HKR:n talorakennusosasto
Toimenpide Konttoritalon 5. kerroksen entinen talonmiehen asunto muutettiin valojäljentäjä- ja arkistotiloiksi. Kevyitä väliseiniä purettiin ja rakennettiin uusia. Kantaviin rakenteisiin ei koskettu.

Lupatunnus 3-1820-62-C
Kohde Kasarmikatu 30–32
Hyväksymispvm 17.11.1962
Hakija Helsingin kaupungin Sähkölaitos
Suunnittelija HKR:n talorakennusosasto
Toimenpide Muuntamo- ja konttoritalon ensimmäisen kerroksen lomakevarastosta erotettiin uusin väliseinin tilat varastoa, vahtimestarin valvontahuonetta ja mittarikomeroa varten. Lomakevarastoon tehtiin uusi palo-ovi porrashuoneesta. Muutokset olivat ainoastaan väliseinämuutoksia, kantaviin rakenteisiin ei koskettu.

Lupatunnus 3-3-64-TJO
Kohde Kasarminkatu
Hyväksymispvm 29.7.1966
Hakija Helsingin kaupungin Sähkölaitos
Suunnittelija Ei tietoa, todennäköisesti HKR:n talorakennusosasto
Toimenpide Ei tietoa. Mahdollisesti työnjohtajan hyväksyntä.

Lupatunnus 3-50-64-C
Kohde Kasarmikatu 30
Hyväksymispvm 27.2.1964
Hakija Helsingin kaupungin Sähkölaitos
Suunnittelija HKR:n talorakennusosasto / Rakennusmestari Hugo Hänninen
Toimenpide Sähköasemarakennuksen kellarissa ja 1.-4. kerroksissa purettiin ja rakennettiin kevyitä väliseiniä, portaita purettiin ja kantavia pilareita rakennettiin sekä tehtiin kellariin n. 200 m² suuruinen kaapelikellari. Toimenpiteet aiheuttivat muutoksia sisä- ja kantavissa rakenteissa. Uuden kaapelikellarin rakentaminen kellariin ennen kaivamattomaan olleeseen tilaan katsottiin lisärakennukseksi.

Lupatunnus 3-215-64-C
Kohde Kasarmikatu 30
Hyväksymispvm 24.3.1964
Hakija Helsingin kaupungin Sähkölaitos
Suunnittelija HKR:n talorakennusosasto / Rakennusmestari Hugo Hänninen
Toimenpide Sähköasemarakennuksen kellarissa suoritettiin keveiden ja kantavien väliseinien sekä pilarien rakentamista ja purkamista sekä jaettiin piharakennuksen 1. kerros uusien välipohjien avulla kolmeksi erilliseksi kerrokseksi, jotka sisustettiin toimistotiloiksi. Toimenpide, joka aiheutti muutoksia sisä- ja kantavissa rakenteissa sekä julkisivuissa katsottiin uudisrakentamiseen verrattavaksi toimenpiteeksi.

Lupatunnus 3-1390-64-C
Kohde Kasarmikatu 30
Hyväksymispvm 1.9.1964
Hakija Helsingin kaupungin Sähkölaitos
Suunnittelija HKR:n talorakennusosasto / Rakennusmestari Hugo Hänninen
Toimenpide Tontilla olevan rakennuksen kellarikerrokseen tehtiin kantava teräsbetonipilari. Kellarissa ja 1.-3. kerroksissa purettiin ja siirrettiin väliseiniä, wc poistettiin, 3. kerroksen kattoon asennettiin kipsoniittilevy. Kantavan ulkoseinän rakenteita uusittiin osittain. Kyseessä oli rakennuksen sisä- ja kantaviin rakenteisiin kohdistuva rakennustoimenpide sekä huonetilojen jakaminen ja yhdistäminen.

Lupatunnus 3-209-64-R
Kohde Kasarmikatu 30-32, Pieni Roobertinkatu 1-3
Hyväksymispvm 22.8.1964
Hakija Helsingin kaupungin Sähkölaitos
Suunnittelija HKR:n talorakennusosasto
Toimenpide Sähköaseman julkisivut maalattiin. Toimenpide vaikutti torikuvaan sekä rakennuksen ulkonäköön.

Lupatunnus 3-1713-64-C
Kohde Kasarmikatu 30–32, Pieni Roobertinkatu 1–3
Hyväksymispvm 17.10.1964
Hakija Helsingin kaupungin Sähkölaitos
Suunnittelija Pääsuunnittelija: Helsingin kaupungin Sähkölaitos, Sähköasematoimisto
Sähkösuunnittelija: HKS, Sähköasemiensuunnittelutoimisto
Toimenpide Sähkölaitoksen hallintorakennuksen vanhan osan toisen kerroksen kaariosan iso huonetera jaettiin kevyillä väliseinillä pienemmiksi huone- ja käytävätiloiksi. Toimenpiteen yhteydessä purettiin kevyitä väliseiniä. Kysymyksessä oli vähäinen rakennuksen sisärakenteisiin kohdistuva rakennustoimenpide, huoneterojen jakaminen ja yhdistäminen. Kantaviin rakenteisiin ei koskettu.

Lupatunnus 3-1978-64-C
Kohde Kasarmikatu 30–32
Hyväksymispvm 6.3.1965
Hakija Helsingin kaupungin Sähkölaitos
Suunnittelija Pääsuunnittelija: Helsingin kaupungin sähkölaitoksen Sähköasematoimisto
Sähkösuunnittelija: Sähköasemien suunnittelutoimisto
Toimenpide Kellarikerroksessa purettiin ja rakennettiin uudelleen ei-kantavia seiniä. Toimenpiteen yhteydessä alue jaettiin tiiliseinillä varasto I:ksi ja varasto II:ksi ja sisustettiin arkistovarastoksi. Poistettuja kojeistoja ympäröineet kevyet tiiliseinät purettiin. C-portaasta johdettiin käytävä kaapelikäytävään. Kysymyksessä oli vähäinen rakennuksen sisärakenteisiin kohdistuva rakennustoimenpide, huoneteran jakaminen ja yhdistäminen sekä niiden käyttötarkoituksen muutos. Kantaviin rakenteisiin ei koskettu.

Lupatunnus 3-901-73-C
Kohde Pieni Roobertinkatu 1–3
Hyväksymispvm 10.5.1973
Hakija Helsingin kaupungin Sähkölaitos
Suunnittelijat Pääsuunnittelija: Arkkitehtitoimisto Huhtniemi ja Söderholm
Saniteettisuunnittelija: Insinööritoimisto Äyräväinen
Sähkösuunnittelija: Insinööritoimisto Nissinen
Toimenpide Sähkölaitoksen tilat muutettiin Helsingin poliisilaitoksen 1. alueosaston tiloiksi, kun sähkölaitos muutti juuri valmistuneeseen Alvar Aallon suunnittelemaan Kampin Sähkötaloon.

Lupatunnus 3-160-74-C
Kohde Pieni Roobertinkatu 1-3
Hyväksymispvm 8.8.1974
Hakija Helsingin kaupungin Sähkölaitos
Suunnittelija Arkkitehtuuritoimisto Huhtiniemi ja Söderholm
Toimenpide Piirustuksilla korvattiin aikaisemmat viralliset piirustukset sekä niiden useat eri kohteita koskevat viralliset muutospirustukset sekä haettiin lupaa sellaisille pienille muutoksille, joita rakennuksessa oli tehty ilman rakennuslupaa. Aiemmin oli rakennuksessa tehty korjaus- ja muutostöitä 1973-1974 (rakennusluvut 3-901-C-73 ja 3-160-C-74).

Lupatunnus 3-752-74-C
Kohde Pieni Roobertinkatu 1-3
Hyväksymispvm 18.2.1974
Hakija Helsingin kaupungin Sähkölaitos
Suunnittelija Arkkitehtuuritoimisto Huhtiniemi ja Söderholm
Toimenpide Liikerakennuksen neljännen kerroksen henkilökunnan ruokalatoissa suoritettiin keittiön uudelleenjärjestelyjä ja samalla rakennettiin koneellinen ilmanvaihto, jonka konehuoneet sijoitettiin kahvion kohdalle ullakkotilaan.

Lupatunnus 3-3302-89-C
Kohde Pieni Roobertinkatu 1-3
Hyväksymispvm 2.2.1990
Hakija Helsingin kaupungin energialaitos
Suunnittelija Arkkitehtitoimisto Pekka Salminen Ky
Arkkitehti SAFA Karl Gädde
Toimenpide Sosiaalitoimisto (puku-, pesu- ja taukokuoneet) lisättiin kellariin, 1., 2., 3. ja 4. kerrokseen, huonetilajakoa muutettiin, 1. kerrokseen tehtiin yleisöpalvelutilat, 2. kerrokseen jakotila. Kellariin, 1., 2., 3. ja 4. kerrokseen tehtiin uudet siivous- ja varastotilat. 3. ja 5. kerrokseen tehtiin uudet iv-konehuoneet.

Lupatunnus 3-2876-91-C
Kohde Pieni Roobertinkatu 1-3
Hyväksymispvm 19.11.1991
Hakija Helsingin kaupungin energialaitos
Suunnittelija Arkkitehtuuritoimisto Huhtiniemi ja Söderholm Ky /
Arkkitehti Reino Huhtiniemi
Toimenpide Käyttötarkoituksen, paloteknisen osastoinnin, kantavan rakenteen ja poistumistien muutos. Muutokset sijoittuivat 1931 valmistuneen rakennuksen länsipäädyssä kellari- ja 1. kerrokseen sekä sähköaseman kaikkiin kerrokseen. Kasarmikadun puolen julkisivuun vuonna 1960 lisätty ovi vaihdettiin teräsrakenteiseksi nosto-oveksi ja tämän pohjoispuolelle tehtiin uusi aukko, johon tuli teräsovi.

Lupatunnus 3-131-98-C

Kohde Pieni Roobertinkatu 1–3
Hyväksymispvm 27.1.1998
Hakija Helsingin Energia
Suunnittelija Arktila Oy / Rakennusarkkitehti Tapio Heijari
Toimenpide Rakennuksen kellari- ja kolmannessa kerroksessa tehtiin käyttö-
tarkoituksen muutoksia. Helsingin poliisilaitoksen 1. alueosaston
käytössä olevan rakennuksen kolmannessa kerroksessa olevat mie-
histön pukuhuone- ja pesutilat siirrettiin kellarikerroksen arkistoti-
loihin. Samalla kellarin yksi arkistihuone muutettiin poliisien kun-
tosaliksi. Kellarin poistumisjärjestelyjä parannettiin rakentamalla
uusi kellarin poistumistiereitti B-portaaseen. Kolmannen kerroksen
vapautuvat pukuhuone- ja pesutilat otettiin tässä yhteydessä toi-
mistokäyttöön. Muutosalue 738 m².

Lupatunnus 3-4022-99-C

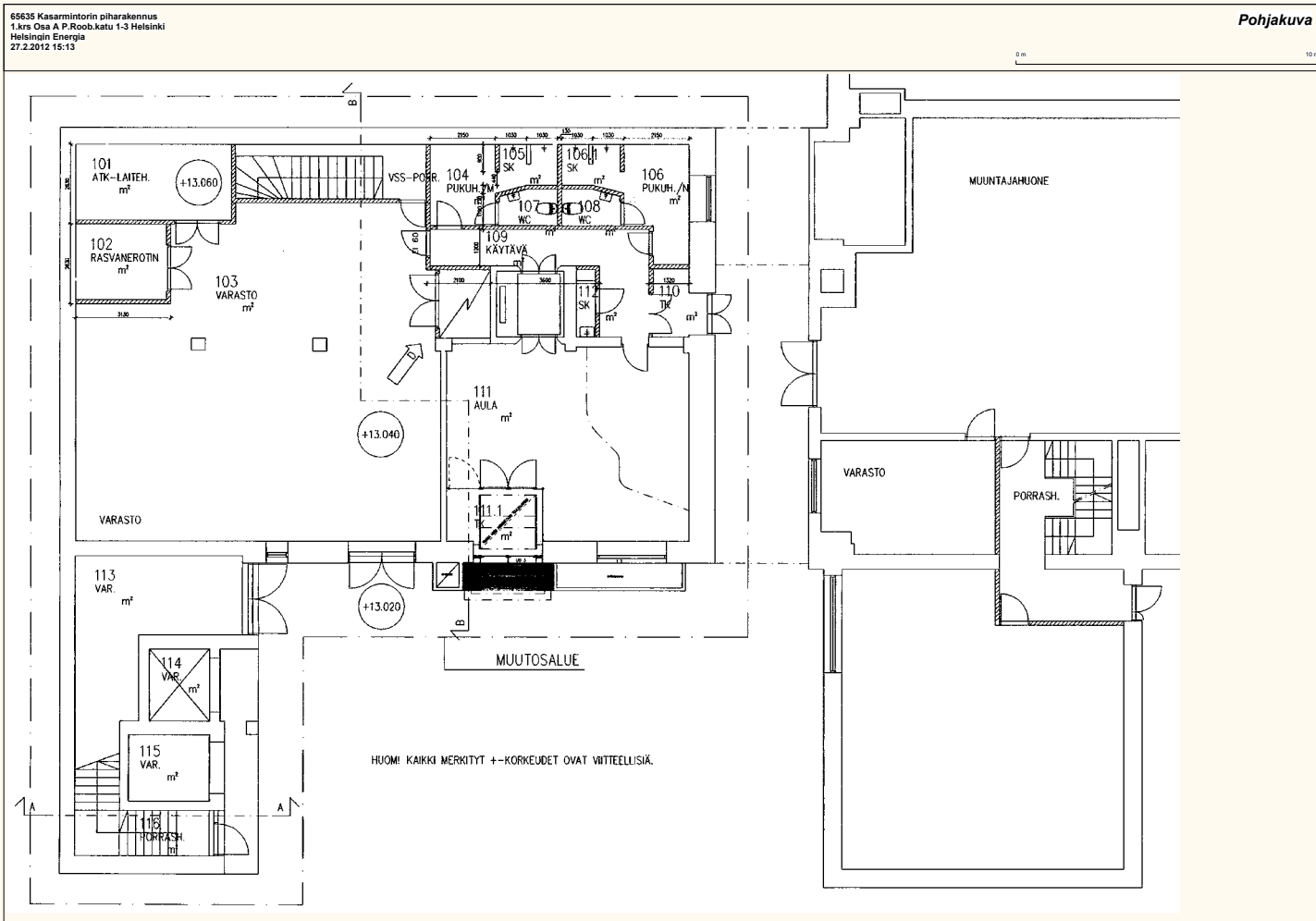
Kohde Pieni Roobertinkatu 1–3
Hyväksymispvm 9.11.1999
Hakija Helsingin Energia
Suunnittelija Arkkitehtitoimisto Virkkunen & Co
Rakennusarkkitehti Risto Virkkunen
Toimenpide Tilojen käyttötarkoituksia muutoksia ja iv-konehuonetta pien-
nettiin. Piharakennuksen toisen kerroksen varastotilat muutettiin
osittain koulutus- ja neuvottelutiloiksi ja henkilökunnan ruokailu-
tiloiksi. Rakennuksen kolmas ja neljäs kerros yhdistettiin sisäisellä
portaalla. Piharakennuksen katolle rakennettiin uusi iv-konehuone.
Tehtiin myös ei-luvanvaraisia muutostoimenpiteitä. Muutosalue oli
260 m².

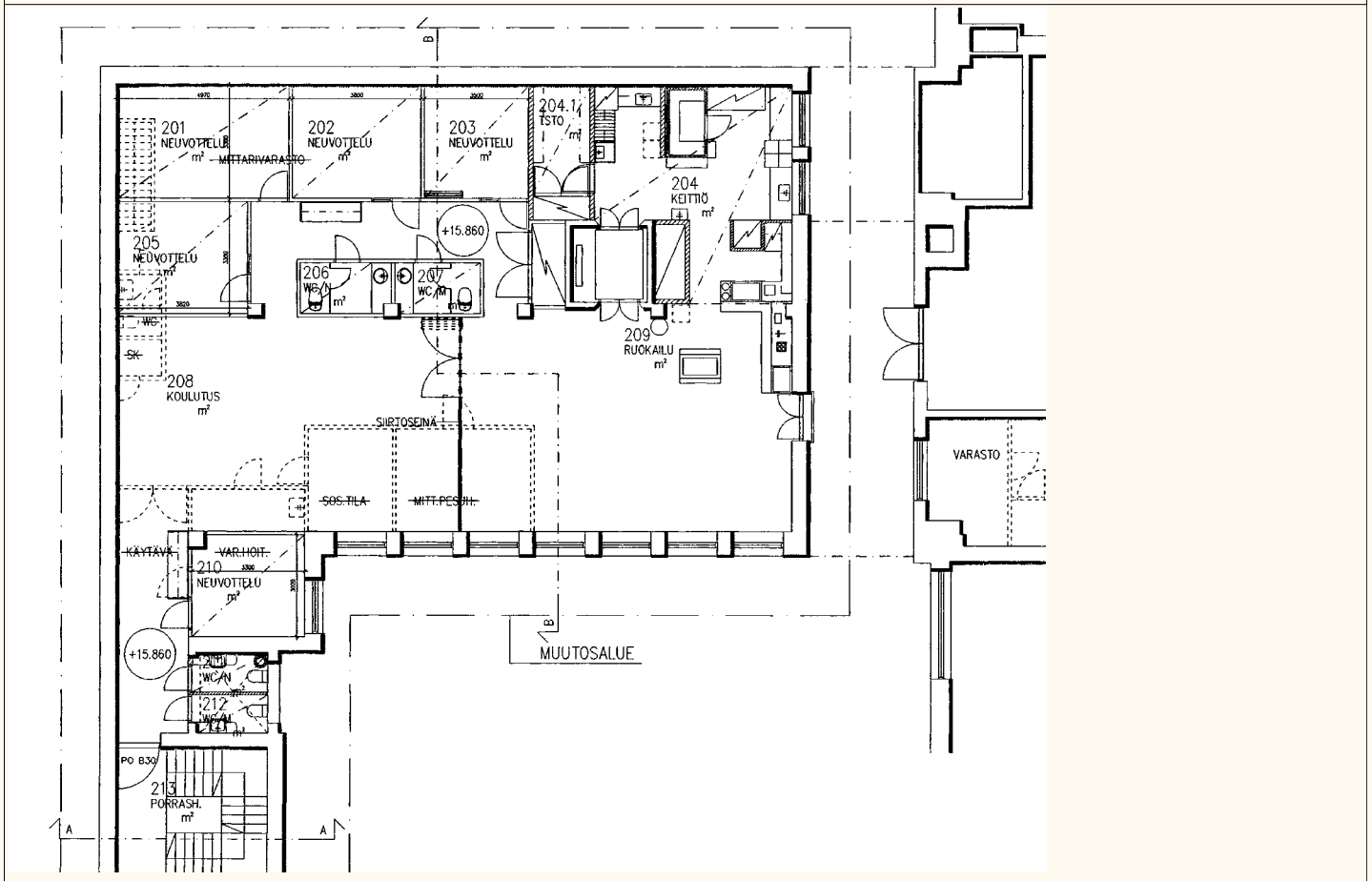
Lupatunnus 3-5521-RAM-99

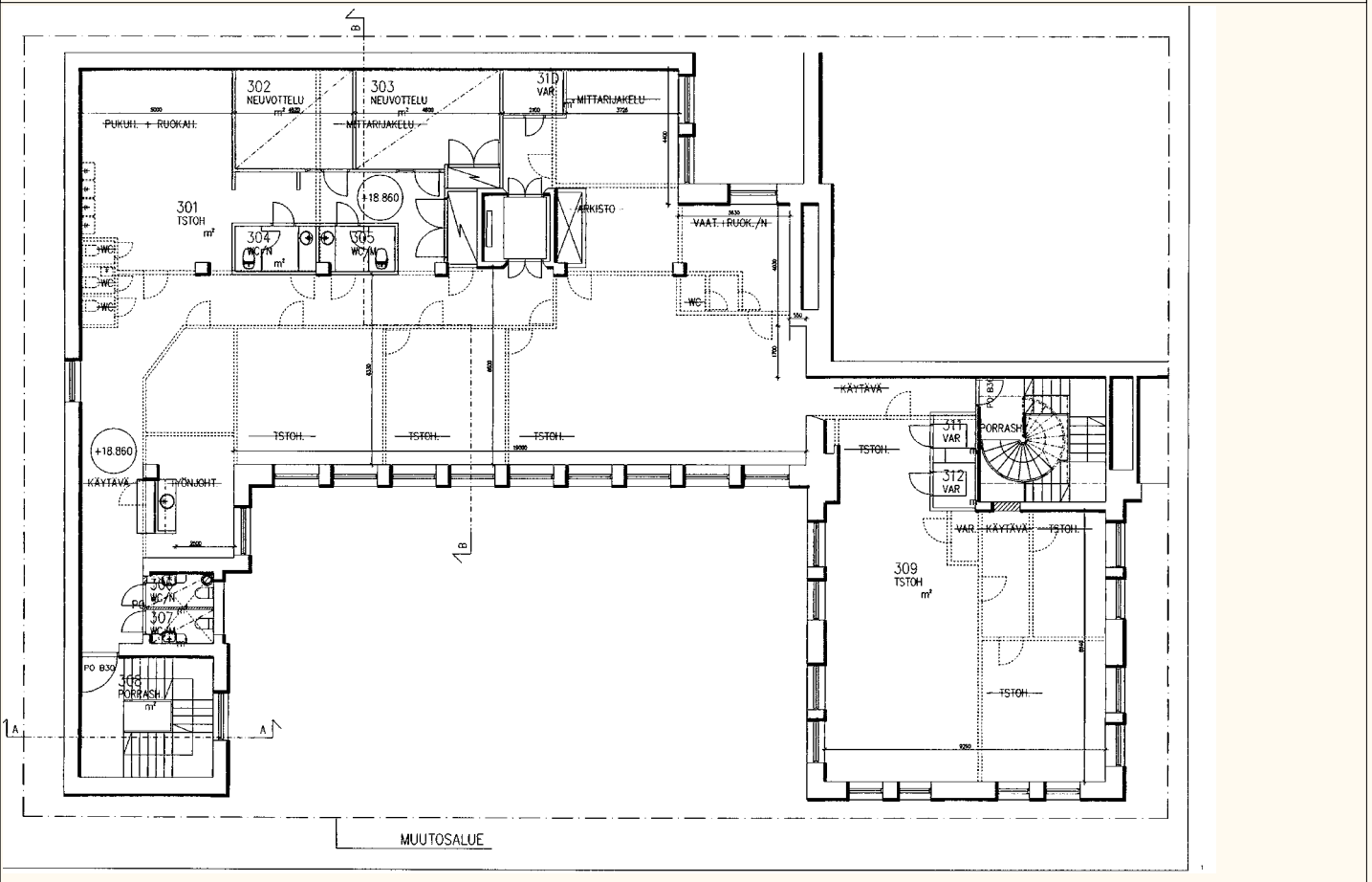
Kohde Pieni Roobertinkatu 1–3
Hyväksymispvm 23.12.1999
Hakija Helsingin Energia
Suunnittelija Arkkitehtitoimisto Virkkunen & Co
Rakennusarkkitehti Risto Virkkunen
Toimenpide Iv-konehuoneen katolle rakennettiin lauhduttimia ja poistoilmapu-
haltimia. Äänitasot huomioitiin LVI-suunnittelussa.

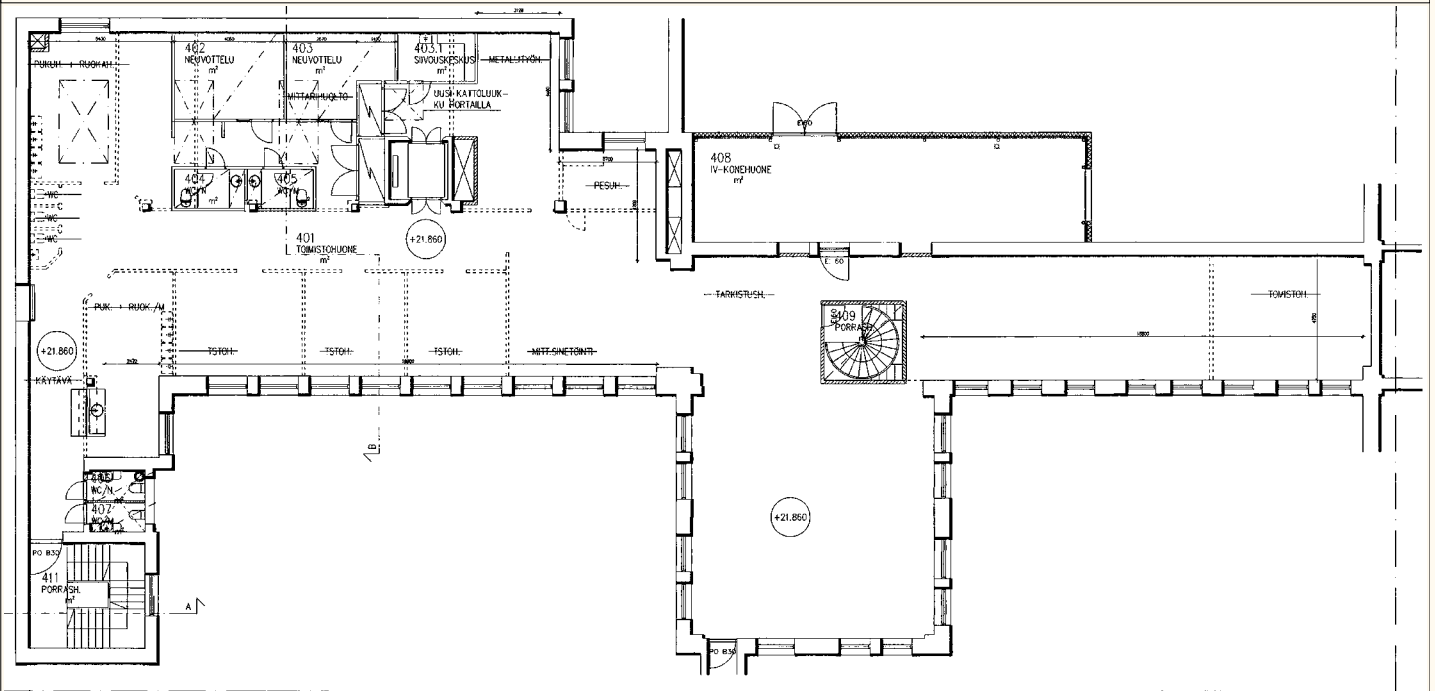
Liite 5

POHJAPIIRROSSARJA NYKYTILASTA (HELEN)

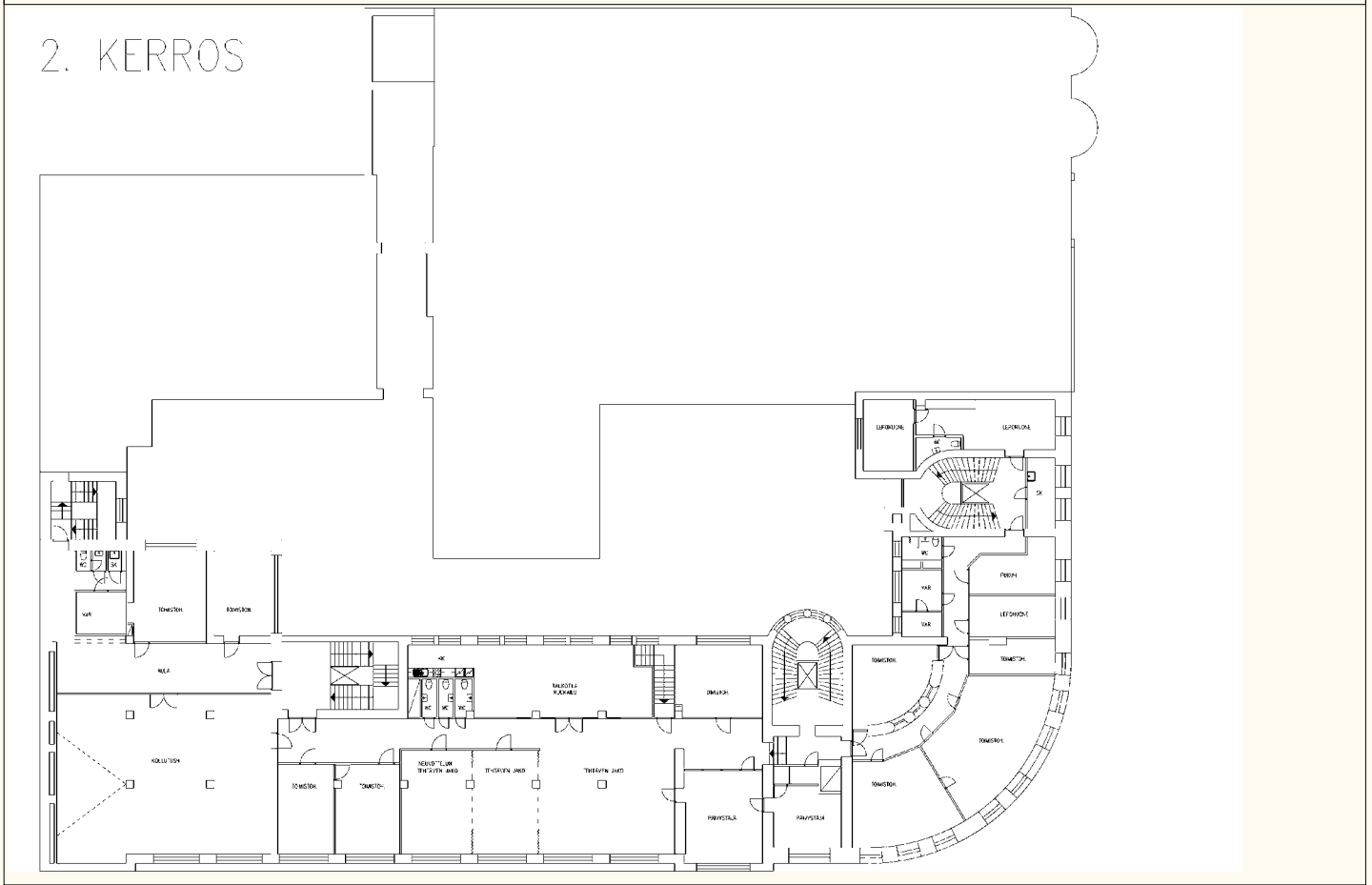

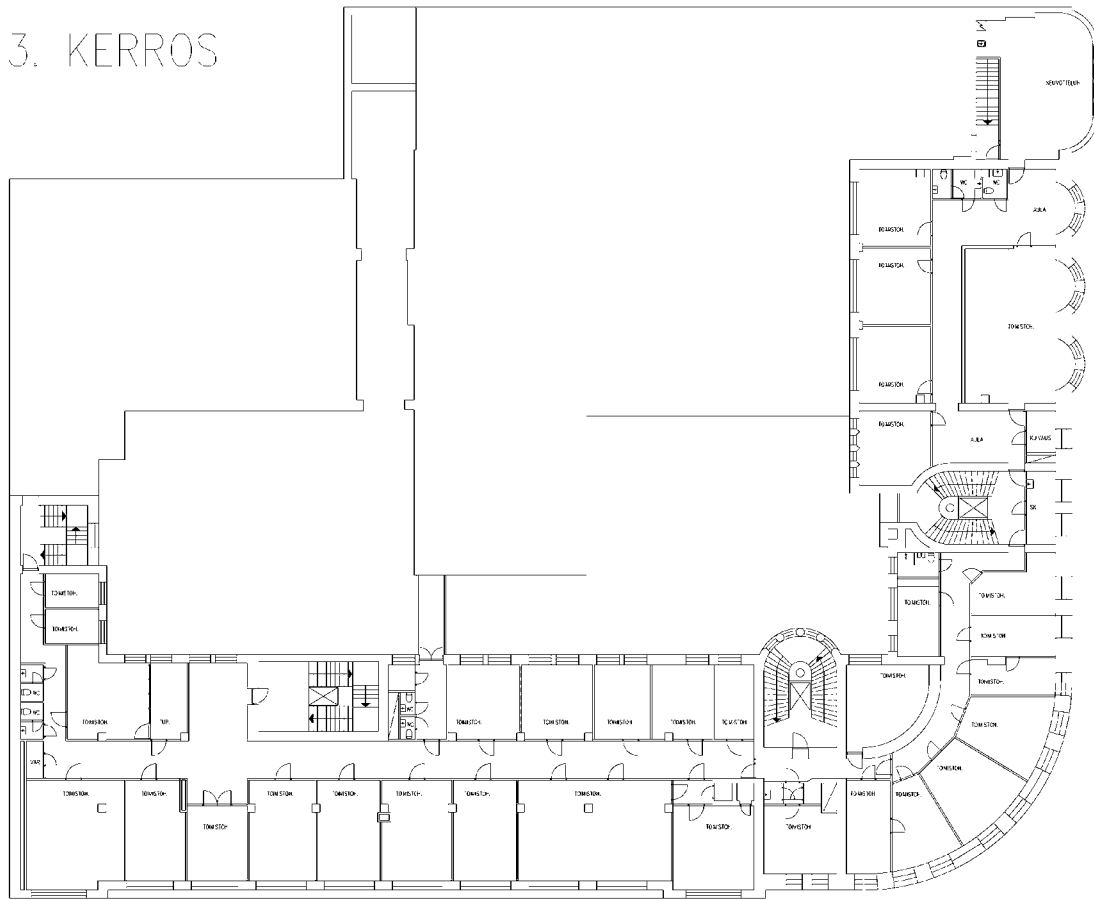

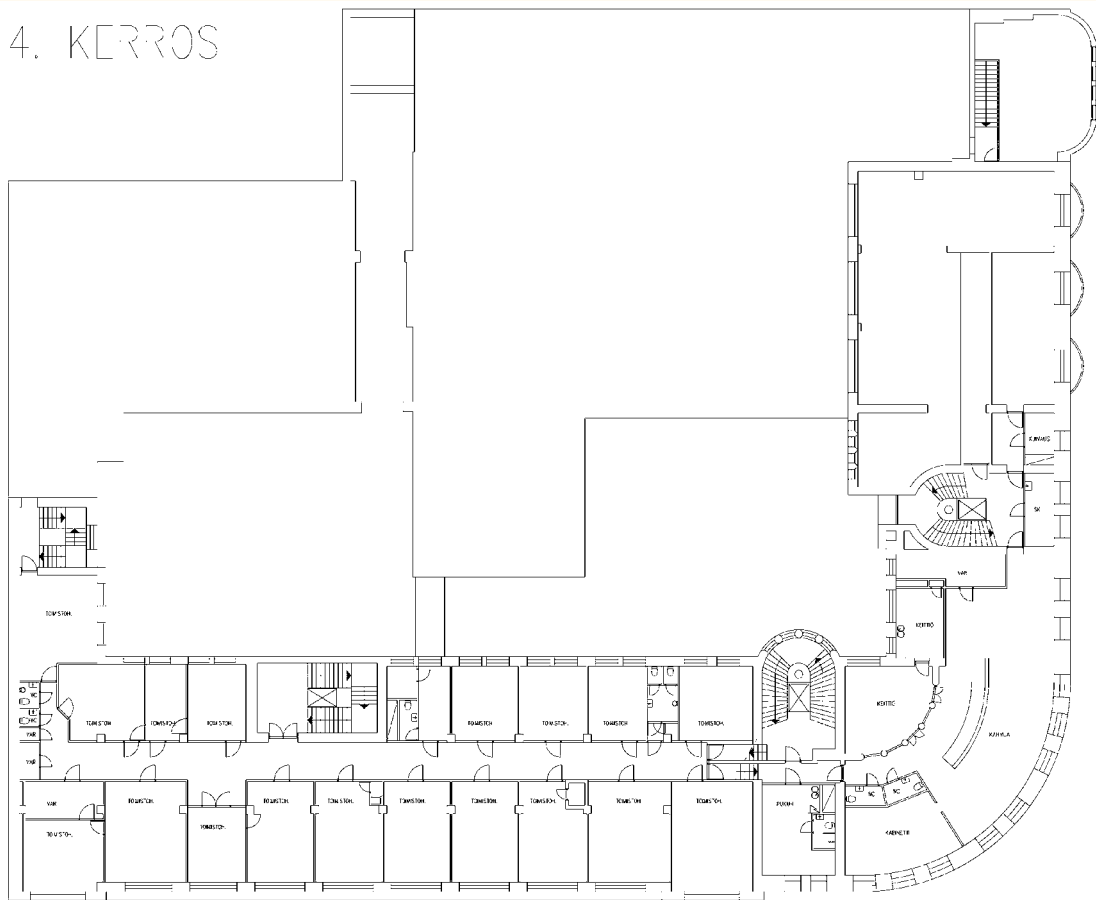
2. KERROS

3. KERROS

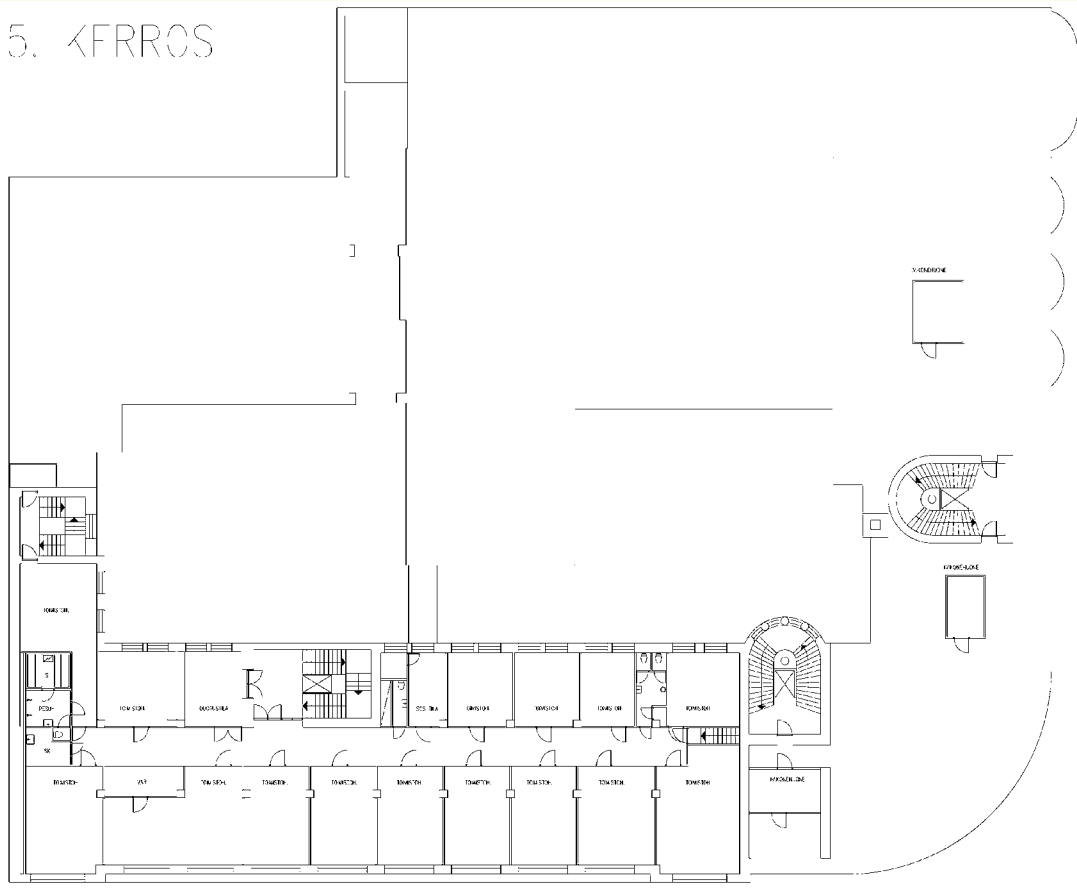

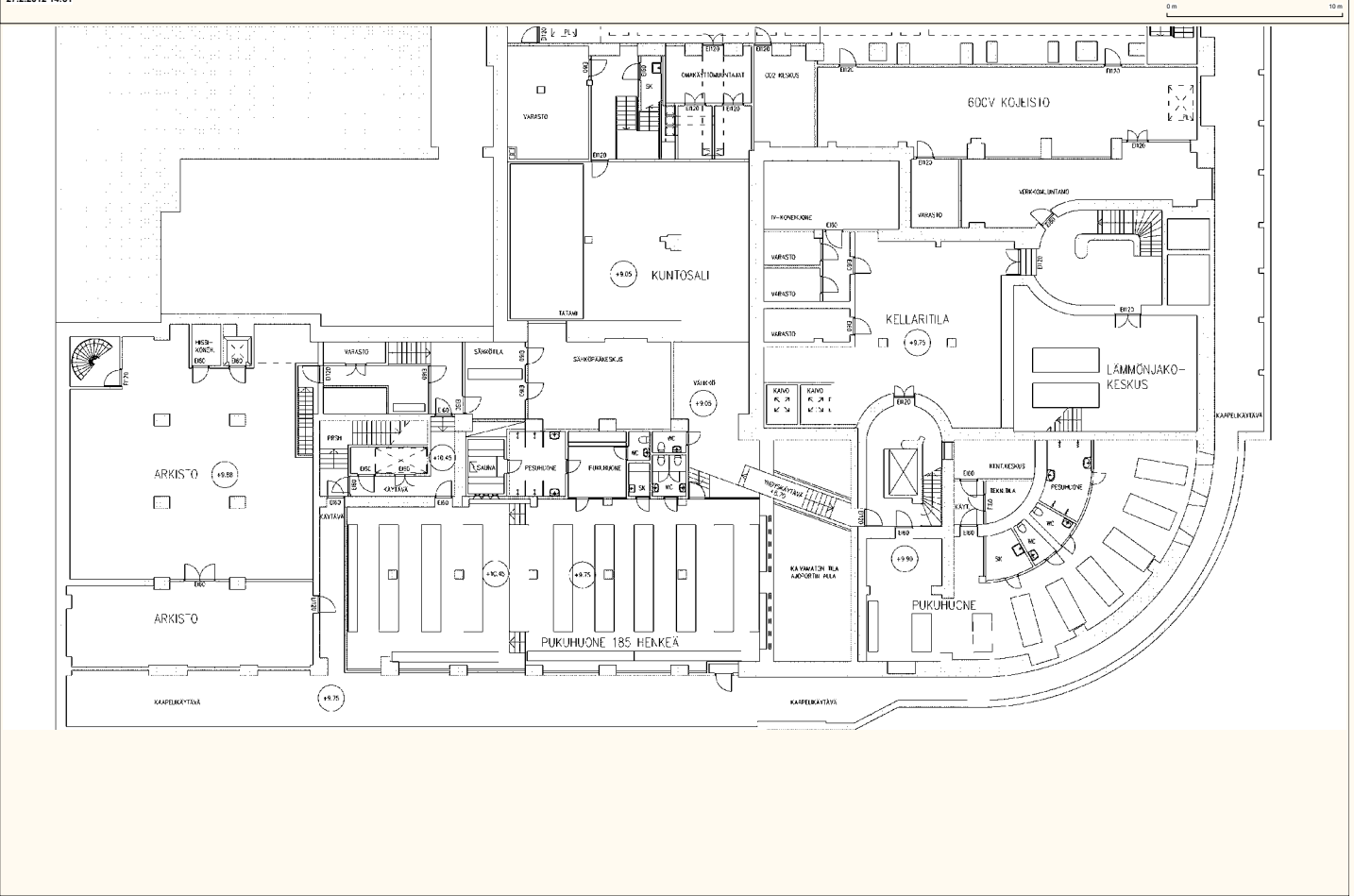
4. KERROS

© Hissiteollisuus Oy

5. KFRROS

Vilho Uuranen lähdössä eläkkeelle. Kuva vuodelta 1985 Pienen Roobertinkadun sisäänkäynniltä. HELEN.

ark-byroo

Arkkitehtitoimisto ark-byroo
Pohjoinen Hesperiankatu 13 B 17
00260 Helsinki
info@arkbyroo.fi
www.arkbyroo.fi
p. 010 2350566